

AĞACIN
ÜSTÜNDE
AĞACIN
İÇİNDE

SAKARYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
2.ULUSAL

sait
faik
hikâye yarışması

SAKARYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

AĞACIN ÜSTÜNDE AĞACIN İÇİNDE

SAKARYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
II. SAİT FAİK HİKÂYE YARIŞMASI SONUÇLARI
2023

SAKARYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

Sakarya Büyükşehir Belediyesi

Kültür Yayınları

Yayın No: 54

Yayın Kurulu

Doç. Dr. Furkan Beşel

Sinan Çileli

Mehmet Yüzücü

Talip Avcı

Yapım / Grafik Tasarım

Mücahit Kofoğlu

Tashih

Mustafa Talha Savaş

Baskı

Seçil Ofset

100. Yıl Mahallesi, Matbaacılar Sitesi

4. Cadde, No: 77, Bağcılar/İstanbul

Tel:0212 629 06 15, www.secilofset.com

Sertifika No: 44903

ISBN

978-605-9978-27-9

Birinci Basım

Haziran 2023, Adapazarı

İletişim

www.sakarya.bel.tr

kultur.sanat@sakarya.bel.tr

 @sakaryakultur

İçindekiler

Takdim	5
Ağacın Üstünde, Ağacın İçinde ARİF SEMİH SULUBULUT	9
Çocuk Bahçesi AHMET YAVUZ DEMİRKİR	21
Ateş ve Su PINAR GÜVEN	39
Tyana'da Kurban Kim? EMRAH KURUL	53
Berisi Kayın Ağacı Ötesi Çekirge Suyu SACİDE ÇOBANOĞLU	61
Ziyaret Ağaçları NİHAT ALTUN	93

BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ
ARİF SEMİH SULUBULUT
“AĞACIN ÜSTÜNDE, AĞACIN İÇİNDE”

İKİNCİLİK ÖDÜLÜ
AHMET YAVUZ DEMİRKİR
“ÇOCUK BAHÇESİ”

ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ
PINAR GÜVEN
“ATEŞ VE SU”

MANSİYON 1
EMRAH KURUL
“TYANA'DA KURBAN KİM?”

MANSİYON 2
SACİDE ÇOBANOĞLU
“BERİSİ KAYIN AĞACI ÖTESİ ÇEKİRGE SUYU”

MANSİYON 3
NİHAT ALTUN
“ZİYARET AĞAÇLARI”

Takdim

Çok kıymetli hemşerilerim,

İnsan, yaşadıklarıyla hikâyelerini anlatan, yazan ve nesilden nesile nişane bırakabilen bir varlık. Günümüz dünyasında insanın elinden çıkan ve onu konu edinen her şey günden güne kıymetini arttırmaya devam ediyor. Öyle ki yaşadığımız hayatın içinde herkesin kendi dünyasında sahip olduğu hikâyelerin her biri dünyaya bırakılmış izdir. Hikâye yazmak da duygu ve düşünce dünyamızın yaşanmışlıkla birleşen yazı meşalesidir. Bu meşale zamanla büyüyüp kadim medeniyetin elçiliğini yapma görevi üstlenir. İşte bu kitapta okuyacağınız hikâyeler bu çabanın samimiyet yüklü ifadeleridir. Umarım beğenir, dünyanızda onlara yer verir ve bu ortak mirasa okuyucu olarak katkı sunarsınız. Bu düşüncelerle bu yarışmanın tertip edilip, kitap kıymeti olarak ortaya çıkmasında emeği geçen herkese teşekkür ediyor ve birbirinden güzel hikâyelerle sizleri başa başa bırakıyoruz.

Ekrem YÜCE
Sakarya Büyükşehir
Belediye Başkanı

SAKARYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

*Sait Faik Abasıyanık'a
Saygı, Özlem ve Rahmetle...*

Ağacın Üstünde, Ağacın İçinde

Önceden bulunmadığım bir saatte, iki yakanın bildiğim semtleri haricindeki bu mahallede işim ne? Bir de gecenin bu vaktinde karanlık doğarken. Odanın kapısına yanaşıp el yordamıyla lambayı yaktım, sarı ampuller birden güneş gibi açıldı. Sabahın neşesinden geçilmez buralar. Cıvıltılar bahçe duvarlarını aşır so-kağa, bakkal dükkânlarının güneşten yanmış sergilerine, sağlık ocağının etrafına yayılan eczanelere, yanından geçerken sıcak hava püskürten fırınlara, oradan yükselerek dip dibe kondu-ulan beş katlı apartmanların kiremit çatılarına çıkar. Şu beş kat-lılar, mahallenin herkese aynı çehreyle sırttan yüz haneli ağzına dizilmiş çürük dişlerdir. Bazen öpecek kadar yanaştığınızda bu ağızdan pis bir koku yayılır.

Odalarından birinin iki duvara yerleşen raflarla kütüphaneye, birinin büyük bir masa, üç deri koltukla ofise, birinin de orta-da boylu boyunca yekpare bir masa, masanın üstünde saten örtü, örtünün ortasında flama, masa saati, kalem kutusuyla az miktar kâğıt, etrafta sandalyelerle arkadaki dolabın üstünde bakımsız iki kılıç çiçeği, son olarak uçları susuzluktan kuruyan kılıç çiçek-lerinin arasına tutturulmuş, dilsiz bir dünya haritasıyla seminer salonuna çevrilen, adına enstitü denilebilmesi için gerekli tasarı-mın yapıldığı bir daire burası. Tercüme Enstitüsü.

Apartman sahanlığında otuz yıllık binalarda görülen mozaik döşemelerden kullanılmış. Dönel merdivenlerden ikinci kata çıkınca, karşıdaki 5 numaralı daire. Dairenin kapısındaki levhada Tercüme Enstitüsü yazar ve içeri ayakkabıyla girilir. Ortada bir oda büyüklüğünde hol, karşıdaki camlı kitaplıkta büronun çıkardığı dergilerin eski sayıları, aylık panellerin afişleri, takvimler. Kitaplığın önündeki sehpa çaldığını pek duymadığım, çalsa da açacak birinin olmadığı telefon, kitaplığın yanında seminer salonunu ayıran küçük camlarla örülmüş duvar, bunun önünde kokteyl masası. Sabah gruplarında kahvaltılık benzeri şeyler, akşamüzeri olanlardaysa simit ve kaşar peyniri ikramı oluyor. İkramların hazırlandığı minik mutfak, girişin solundaki ilk oda.

Odalar L koridora dizilmiş, kısa kenar girişin karşısındaki camlı kitaplığın arka tarafı. Bu dar koridora bir de vestiyer konulmuş, gelenler çoğu zaman orayı görmediklerinden paltolarını bizden biri almak zorunda kalır. Biz de herhâlde gönüllüleriz. Kısa koridorun başında birer lavabo tuvalet var. Katılımcı sayısı fazla olan okumalarda kuyruk oluşabiliyor. Yeni bir binaya taşınırken ilk şu tuvalet meselesi dikkate alınacak. Sondaki oda kütüphaneye dönüştürülmüş vaziyette. Kitaplar kuytuda, oysa kuruluş tüzüğümüzden anlaşılacağı üzere kitaplara aleni bir düşmanlığımız yok. Herkesinki gibi gizli saklı husumet besliyoruz.

Büroya nasıl geldiğimi hatırlamıyorum bugün. Kesin olarak bildiğim okul tarafından gelmediğim, o sanki çok uzak bir yerde. Okulu bir zamanlar uğrak edindiğimi inkâr edecek değilim fakat şimdi ne ilgisiz bir yer, dönemin başını çoktan kaçırmışım. Günler tekdüzeleştikçe birbirine karışıyor, geceye kadar enstitüde durmuştum evet. Ama bu dün müydü önceki gün mü? Sabah erkenden çıkıp geldiğim, öğleden sonra ancak bir uğrayıp döndüğüm, geç oldu en iyisi bu gece kalayım diyerek ofiste uyduğum

hatırimda ama hangisi hangi gün? Bugünü de hiç ayırt edemiyorum; sabah mı gelmiştim, nereden gelmiştim?

Sonuç itibarıyla enstitünün kütüphanesindeyim, kapının karşısında raflı iki duvarın kesiştiği köşedeki yarım pencerenin önünde duruyorum. Bir süredir ayaktayım, dizlerimi sallayarak kramp girmesini önlemeye çalışıyorum. Bir yandan da az önce içtiğim sigaradan yayılarak havanın basıklığı yüzünden bir türlü dışarı çıkmayan dumanın kitapların sayfalarına sinmemesini umuyor; hem birilerinin gelme ihtimalinden duyduğum endişeden hem de dumanın dağılması için açtığım pencereden sökün eden ıslak havanın sol yanıma yapışmasından ürpererek dışarıyı seyrediyorum. Böyle bir yerde bulunmak ayrıcalıklı hissettiriyor. Bütün dairenin yalnız bana tahsis edildiğini düşünmekten ayrıca keyiflenerek, bel vermiş raflardaki kitapları bir bir gözden geçirip, ilmihâller, klasikler, külliyatlar, kamuslar, rehberler üzerinden bu odada kaç yıl başka şeye ihtiyaç duymadan yaşayabileceğimi hesaplıyorum. Kapansam buraya, çıktığımda nasıl bir bilgiye sahip olurum kim bilir? Yeni bir fikirmiş gibi heyecanlandırıyor, oysa böyle yerlerde çoğu insan düşünür bunu.

“Bahçeli mekân tuttuğumuz güzel oldu. Ağaçlara bak, bu devirde nereden bulacaksınız. Baktıkça insanın içini açıyor şu bahçe, alıp ötelere götürüyor.” Geceleyin dışarıyı seyrediyorsun ve kulağında birden böyle bir cümle beliriyor, demek enstitü işlerine kendimi kaptırıyorum iyice. Başlarda buna benzer konuşmalar geçerdi, enstitünün yeniden açıldığı günlerin başında. Şu ötelere götürme meselesi mühim, gerçi beni ötelere değil, bilakis kendime doğru bir yolculuğa çıkarır. Birkaç başka hocanın sesi geldi sonra kulağıma, pencereden bahçeyi izliyordum.

Heyecanla açılan tercüme bürosu için önce Üsküdar'da, iki katlı ahşap bir konağa talip olunmuş, kirası fazla gelince Topkapı'da

eskiden ofis olarak kullanılan bir apartman dairesi tutulmuştu. Ev sahibinin de desteğiyle (Şöyle temiz, güzel işler yapılınsın burada. Bizim de katkımız olsun) odalar düzenlenerek modern bir havaya büründürüldükten sonraki birkaç ay boyunca eşyanın bulup buluşturulması, hatır gönülle işlerin yürütülmeye çalışılmasındaki zorluklar derken epey bir çetrefile dönmüştü bu iş. İki laftan birinde mevcut binanın özelliklerini sayarlardı ki; kiralanamayan Üsküdar'daki müstakil konak, ofise döşetilemeyen halı, kütüphanenin çıplak kalan duvarı akıllarına gelip morallerini bozmasın. Şevk dünyanın en kolay kırılan şeyidir, demişti biri.

Üniversite hocalarının gelip enstitünün ne kadar güzel olduğunu söylemeleri, bu ortalama dizayn sahiden hoşlarına gitmişçesine çocuk gibi neşelenmeleri beni daima şaşırtır. Üstelik bu vasatı tutturabilmek adına ne emekler verildiğinden zerre haberleri yok. “Bizim zamanımızda iki kişi yan yana gezsün de biri onları takip etmesin.” Ali Hoca bir gün böyle dediğinde bizdeki serbestliğe ne kadar imrendiklerini hisseder gibi olmuştum. Birden durup mühim bir şey diyecekmiş gibi kendi sözünün arasına girmişti. “Şuradaki ağaç fena sallanıyor. Kesin onu, üzerinize yıkılmasın.” Hangi ağaçtan bahsettiğini sorunca bahçe içlerinde bir yeri işaret etmişti. “Şuradaki bak, büyük olan.”

Gözüm hocanın eliyle işaret ettiği yönden çok, az önce mikrodalgada ısıtarak ikram ettiğim simidi tutan eline takılmıştı. Koca profesör karşımda iki gün evvelinden kalmış, buzluktan çıkarıp ısıttığım, susamları dökülen simidi yiyor. Galiba aynı ağaçtı, tam karşımda duran, şimdi pencereden izlediğim ağaç. Çamlar arasında, kurumuş, yapraksız dalları kırılmış, hepsinden daha ölü, gövdesindeki gediklerden köklerindeki öksürüğün duyulduğu, parlak sarı bir ölüm salgısı akıtan, dokunanların eline de benzer bir uğursuzluğun yapışacağı türden bir salgı bu ve ha-

kikaten rüzgârda fena sallanan ıslak bir ağaç. Kara güllerle dolu bir tarlanın ortasındaki kızıl gül. Bu ağacı nasıl kese... diyordum ki, gecenin içinde, ağacın tam dibinde, elleri cebinde, yavaştan yağan yağmura aldırmadan duran bir adam gördüm. Desensiz gömleği ve kırçillı cepkeniyle duruyordu. Cepkenimi yokladım, sigara paketi orada.

“*Keyif Verici Maddelerin Tarihi*” diye bir kitap okudum Yasinciğim” cümlesiyle başlayan, bir vakit bu odadaki bir sohbeti aklıma getirdi bu yoklama. Zevk verici ürünlerin hepsi doğuda çıkıp batının eline geçiyor, diye anlatmaya başlamıştı o sıralarda tercüme faaliyetiyle ve enstitüyle ilgilenen Fatih abi. Nargilesinden kahvesine kadar, eskiden, yani zevk ürünü doğunun elindeyken malzemenin üretilişinden nihai ürün olarak hazırlanışına, kurulan meşkte tüketimine kadar her anından ayrı bir lezzet alınıyordu, diyor kitapta. Nargileyi düşünsene. Kıyılmış tütünü bir yerde, rayihası bir yerde, demlemek için çağırıldığın dost meclisinin muhabbeti bir yerde. Bunlar batıya geçtikçe hazırlık aşamasını makineler devraldığından, hazzı da daha çok makineler almaya başladı.

Anlatıyor, hep anlatırdı, uzun uzun konuşur, ağzından çıkan her kelimeye öyle bir tını katardı ki asla kaçırmak istemezdim. Söylediği kitapları ondan duymamış olsam, hayatım boyunca karşıma çıkmayacak kitaplarmış gibi gelirdi bana. Keyif Verici Maddelerin Tarihi, amma da isim. Hani sigarayı, nargileyi, başka şeyleri içersin de bunların kitaplarını okumak. Okumayı geçtin şöyle bir göz atıp karıştırmak. Açıklamaktan geri durmazdı o da. Yasinciğim, bir yıl boyunca her şeyi bırakıp bu kitabı okusan yeri var. Klasik sözüydü bu. İki hafta sonra bambaşka bir konuda, başka bir kitapla çıkagelir aynısını söylerdi. Baremi o kitabı kendi okuyor oluşuydu. Bu yeni kitabın mütalaa edilmesini çok önceden düşünüyormuş sanılırdı. Aklına gelen ne varsa, diye üste-

lerdi, mühendislik mi okuyorsun, hukuk mu, edebiyat mı? İbn-i Haldun'a mı başladın, Kapital'e mi artık neyse. Aklına ne gelirse bir köşeye bırak bunu oku Yasıncığım. Bak göreceksin. Bunların hepsini yapıyormuşum da bazılarından vazgeçmek zor olacakmış gibi üzgün bir tavır takınırdım. Ama şimdi tütünü ayrı çıkarıp filtresini ayrı koymakla, kıvamını tutturup düzgünce sarmakla uğraşmayacağım için memnundum.

Bahçede gördüğüm garip adam hâlâ oradaydı. Gecenin karanlığında ışıklı kattaki perdesi açık pencerenin önünde doğrudan görüneceğimi bilsem de tedirginlik duymadan bakıyorum adama. Resmen dikizliyorum ama buna aldırıldığını sanmadığımdan rahatım. Dikkat edince adamın da bana baktığını zannettim fakat bu bende korku yerine merak uyandırdı. Biraz daha dikkat etmeye çalıştığımda rüzgârda serpiyen yağmurun bir görünüp bir kaybolması gibi adamın devamlı şekilde görünmediğini fark ettim. Ağaca yoğunlaşınca ortaya çıkıyor, başka bir şeyi, mesele karşı binanın penceresini hedef seçtiğimde durması gereken yerden kayboluyordu. Acaba bakışımı değiştirdiğimi anlıyor mu diye düşündüm. Lise son fizik derslerinde Necmettin Hoca'nın kuantum fiziği formüllerini hatırlamak istedim o an. Gözlemci, gözlem, çift yarık deneyi vs. ama hayatın kendisiydi bu. Tabii, hayatın kendisi bir deneysel orası başka.

İki kat aşağıdan gözbebeklerimi görmesi mümkün mü? Son gayretimle adamın ağacın yanında durduğunu sanmakta yanıldığımı anladım. Gece vakti, Topkapı'da, bir sitenin bahçesindeki ölü bir çam ağacının üstüne çıkmıştı resmen. Ne arıyorsun orada! Bu kez stresim merak eşiğini geçip ürpertiye döndü, çıkarıp bir tane yaktım. Kolumun sarı kıllarında serin bir ürperti dalgası dolaştı, omzumdan boynuma geçerek enseme eridi. Islanan bir serçenin çırpındığı gibi titreyerek üstümden attım onu.

Ağacı hemcinslerinden ve bahçeden ayırırken bana şaşırtıcı bir hızla yaklaştıracak olağanüstülüğü gördüğümde, tek el, tütün, batının makineleri aklımdan çıkıp gitti. Külliyatlar, kitaplar, kamuslar da gittiler. Banka konutları, H blok, beşinci kat, bahçe bunlar da gidiverdi. Bu kadar şeyin gidişini düşünmüyordum o sırada, gittiklerini sonradan fark ettim. Hatıranın yeşerdiği zihin toprağını kaşıya kaşıya tahriş ederken orada bulunması gereken tohumların çoktan kaybolup gittiğini görmüştüm sadece. Bu o ânın gelecek zamanına aitti elbette, ânın içindeyken toplu bir hafıza çöküşünden kuşkulanmasam da ufak çaplı firarlar hissetmiştim. Sonra da pencereden apaçık görebildiğim bir uğursuzlukla karşı karşıya kalmıştım. Bu uğursuzluk yaşadığım olaylara dair ince tetkiklere kapılmama engel oluyor. Geriden geliyoruz, geçmiş zaman kipi kullanıyoruz, ne zaman şimdiki zamana çıkacağımız da ne zaman bunun ötesine geçeceğimiz de belli değil ama her halükarda bunlardan bazıları içimize daha çok işliyor. Zamanın çelik zırhını delip iz bırakıyor. Böyle bir andı işte, bu türden bir uğursuzluk. Başka bir Allah'ın kulu yokmuş gibi onca dairede bu 5 numarayı bulmuş, gözümün içine bakıyor. Yeni bir şey fark ettim. Adam ağacın yanında değil, ağaca çıkmamış da, ağacın içindeydi düpedüz.

“Ağacın içinde, ulan herif ağacın içinde” diye bağırdım. Kollarımı çırpamam, ayaklarımın üstünde uzamam, parmaklarımı çıtlatmam çaresiz hamlelerdi. Hiç yapmasam daha iyiydi, savunmasızlığımın sınırları gizli kalırdı en azından. Uğursuzluk, sandığımdan çetin bir içten pazarlıkla evvela yüreğimi sarmıştı. Çıtlatılan parmak uçlarımdan sızarak kolumu takiple döşüme ve oradan da vücuduma yayılması an meselesiydi. Uğursuzluğu seziyor fakat hamle edemiyordum. Artık beni hiç değilse bir kere çarpacaktı bu cin. Karabasana tutulduğum ilk geceye benzer bir korkuyla gözlerimi cinin gözlerine diktim. Çarpılma, iç içe geçmeyi netice verecek. İki tarafın kaybı da büyük olacağından

kesin bir muzafferiyetten bahsedilemeyecek. Cinle ben, uğursuzlukla ben, ağacın içine giren adamla ben.

Ağaçadamı gördüğümde zihnime efsanelerin doluşması muhtemeldi. Ablamın yaktığı meşaleyi takiple girdiğim yoldan beri, zor anlarda üstüme çullanmak üzere bilincimin surlarına dayanmıştır bu şeyler. Okuduklarım yani. Gerçek bir varlığının olmadığı yüz bin kere söylenmesine rağmen, bunu söylemekte ısrar edenlerin “gerçek bir vücudu olmak” deyiminden ne anladıklarını kestiremediğimden, varlığına inanarak okumaya devam ettiğim şeyler. *Ağaçadamın, çamcininin* veya her neyse, bana benzeyen o titreyen görüntünün önce ağacın yanında, sonra ağacın üstünde ve nihayet ağacın içinde vaziyet aldığını gördüm. Usulca tırmanmıştı. Tırmandığı bir kuleydi. Firavunların hamanlarına ısmarladıkları türden kulelerden sanırım. Lisanım birbirine dolandı, dilim tutuldu. Tırmanışı benim üstümeydi, tabanlarımdan yükseliyordu, başımın üstüne bir kule inşa ediyordu. Bu inşaya kimin, kimlerin emrinde girişildiği netlik kazanmamıştı henüz. Kafatasımda şahmerdanlar işliyor, beynimin sinaplarına derin çukurlar açıp artezyen kuyulardan hislerimi çekiyorlardı.

Çarpılma şöyle gerçekleşti: Pencereden yansıyan görüntüm, camın taneciklerinden geçerken dışarıya aynaların arkasındaki gümüş-nitrat tabakasına benzer hâlde çöken karanlıkta parlıyor, saydamlaşan suretim baktığım ağacın oyuk gövdesinde onunla üst üste geliyor, birbirine geçkinliği cin sanıyorum...

“Aferin Yasıncığım” diye söylendim. “Artık kendinden de korkmaya başladın.” Gülüp geçmek, keyifle sigaramı içmek yerine derin bir tefekkür başlattı içimde bu olay. Kendime komik düşmemeye direndiğim inat vakitlerine özgü bir tefekkür. Neydi az önce beni korkutan şey? Çarpılma yarım kalmıştı, ben bir şey fark etmiş ya da fark ettiğimi sanmıştım, mühim bir konuydu,

hatta konu bizzat kendimin mühimliğiyle ilgiliydi, bir seçilmişlik, bir kendine geliş, uyanış ve kendinin dışına doğrudan bakabilme... Ağaçla aramızdaki etkileşimi hissetmiştim, ne de olsa görüntülerimiz iç içeydi. Evet, benim yüzüm pencerede yansıyor, arkadan görülen ağaçla birleşiyordu. Yani bu gördüğüm kendimden başkası değildi. Yüzümün yansımasıyla ağacı yeni bir düzene sokuyor gibiydim. Hamuru katman katman açıyorum, kaynar suya bandırıp şekillendiriyorum, kendi yüzümden bir şeyler ekliyorum, kenarlarından kıvrıp yeniden açıyorum. Aşk da bu demek diyecektim ki durdum. Yeni bir söz söyleyecek halim yok. Bir Şeyh Galip değilim nihayetinde.

Hareketinin yalnız rüzgârla sağa sola sallanmalar olmadığı, gözlerimden çıkan ilahi güçle onu baştan aşağı tahrik edip kurulu bir bombaya çevirdiğim, sonra patlamaya hazır bombayı gözlerimin menfaatine uygun şekilde infilak ettirdiğim fikrine kapıldım. Bu söz, bu düş, hatta bu eylem benden çıkmadı, bana girdi. Bana girdi ve mütevazı değildi hiç, konuşlanacağı yeri bilmez gibiydi. Nihayet yerini buldu, içime oturdu. Oradaki hazmedilmemiş sayfalardan medet aradım ve buldum: Prens Andrey'in Rostovlara giderken ormanlıkta gördüğü meşe ağacına benziyor olmasın bu çam? Ama benim hiçbir tarafımın prensinkine benzemediğine eminim. Başta yüreğim, devamla bilek ve kafam.

Ağaçta gördüğüm bir şey vardı. Pekâlâ bir kızda, bir çocukta, çiçek, at veya dağda da görebileceğim bir şey. Prens Andrey'in Nataşa'nın neşeli tavırlarında, yerine sığmaz gülüşlerinde, sevinçli sesinde gördüğüne benzer bir şey belki de. Daha doğrusu görünmeyeni gördüğümü, ağacın arka yüzüne geçtiğimi, içine girdiğimi sandım. Maveradaydım, masıvayı geride bırakmıştım. Mafi kalbi gayrullahtım. Fenafişşecer mertebesindeydim. Allah Allah uçuyordum herhâlde, anlaşılmaz bir tepeye düşmüştüm, bir çukura tırmanıyordum, bunca yirmi üç sene nasıl düzen içinde sü-

rüp gitmişti, her şeyin tersine döneceği kavşağa varmıştım işte. Bulduğum nokta ilahiyat teorisyenlerince henüz dikkate alınmamıştı. Başka bir dine mi kanalize olmuşum yoksa hiç farkına varmadan bir mürtet Yasin miydim? Aşk benim içime ağaç suretinde girdi. Camı nazara alsam üstünde suretim parlıyor, ağacı gözden kaybediyordu. Ağacı görmek kastıyla baksam suretim sönüyor, gecede bekleyen adam kayboluyor, pencereden görünen ağaç öyle bir parlıyordu ki âşık olmamak için zor tutuyordum kendimi. O anda bakışımla canlanan ağaçta yoğun bir hareket, tahrip ve tamir, musibet ve muhabbet, ölümle kalım, sonsuzlukla geçicilik arasında müthiş bir faaliyet görüyordum ya da faaliyetin önündeki perdeyi kaldırarak yeni bir dünyaya teslim olmuşum. “Ben Yasin” dedim çekinerek.

Kanım damarlarıma tırmanıyor, iç basıncımı çoğaltıp gözlerimden saçıyor. Kulaklarım kızardı, hayal sanmak istedim az evvelki seslenişi. Ama hitabımla birlikte yeniden ilk bakışımda, sanki artık birbirimize geri dönülmez yollardan bağlanmışız ve ondaki güzelliği keşfedemezsem bir daha hayat boyu aradığım güzellikten mahrum kalacaktım gibi dallarının kıvrılışı daha çekici gelmeye başladı, ona uyup kendimi sallantıya bıraktım.

“Aşk telaştır” dedim o anda, daha doğrusu bu cümle içimde var oldu da, kimselere açmadan orada bıraktım. Hâlbuki bu yeni bir söz sayılabilirdi. Ona “aşk nedir” diye sorabilirdim. “Aşk köpekliktir” derdi bana bir ümit. “O senin dediğin köpeklerin aşkı” derdim, “aşk insanlıktır.” Şimdi o ve ben, koca bir kar yığını gibi hatırlamakla eriyen maziyi küreyip, müstakbelin dalgalarına kapılarak gecenin karanlığına akıp gidiyorduk. İnadım kırıldı. Yaptığımın saçmalığına ikna oldum. Sanki dile gelip konuşmuş, ismini söylemiş de karşılık veriyorum ona. Uzun bir süre izledim. Kıpırtı yok, ses yok, kızgınlık, sevinç, ağaçlara özgü nazlar da yok. Bir kızın asla böyle odun gibi ifadesiz kalamayacağından

bari olsun çıkarmam gerekir, gerçek olmadığını. Aman dur Yasinciğim, ne kıızı, ne ifadesi? Bir ağaçla tanışmayı neden isteyeyim ki dedim sonra kendime. Ama işte yine de gerçek olan şeyler var. Az önceki seslenişim bunlardan biri. “Ben Yasin.” Elimi yakan sigarayı fark edince, ilk tanışmada karşısına böyle çıktığımdan utandım bir an yine de. Bu utanma duygusunun gerçekliğini de inkâr edemem. Önce bakıştığımızı zannediyorum, ardından tanışma teşebbüsünde bulunuyorum, sonra da utaniyorum. En coşkun aşklar sönüp durulduğunda geriye kalan koca boşluğun adı. Sinirlenerek sigaramı ona doğru, kara güllerin ortasındaki kızıl güle doğru fırlatıyorum.

Çocuk Bahçesi

Mıcırlı yolda ağır ağır ilerleyen aracın tekerlerinin çakıl taşlarını yararak çıkardığı hışırtı bir süre sonra ninniye dönüşmüş, şafak söktüğünden beri yolda olan araştırma heyeti üyelerinin uyuklamasına sebep olmuştu. Ancak bu durum Bahit ve Mehmet için geçerli değildi. Arka koltuktaki Mehmet, solundaki camda akıp giden manzaradan arada bir gözlerini ayırıyor, dikiz aynasında yüzünün çeyreği görünen Bahit'a bakıyor ve sık sık aklında beliren "Keşke Bahit'ın yerinde olsaydım." düşüncesiyle zihnini meşgul ediyordu. Bu coğrafyanın, uzun süre kalındığında insan üzerinde yarattığı etki çok kuvvetliydi. Bir yandan aylardır süren ve samanlıkta iğne aramaktan farksız bir görevin sorumluluğu, diğer yandan giderek artan aile özlemi her gün psikolojileri bir rüzgârın kayayı aşındırması gibi yavaş yavaş aşındırıyordu. Bahit bu coğrafyayı neredeyse harita görevi görebilecek kadar karış karış ezberlemiş, direksiyonu sağlam bir şofördü. Zaten heyetin her bir üyesinin alanında uzman kişilerden seçilmiş olmasına şaşırılmamak gerekti. Bahit aylardır heyetle beraber yol alsa da ufak bir fırsat bulduğunda ailesinin yanına gidebiliyordu. Tahsiliyle parmak ısırıtan Mehmet'e bir şoförün yerinde olmanın hayalini kurduracak lütuf da tam olarak buydu. Aile özleminin son bulacağı gün, zaman ilerledikçe sanki daha çok uzaklaşıyordu. Bahit da tıpkı Mehmet'in yaptığı gibi arada bir gözünü yoldan ayırıp dikiz aynasından Mehmet'e bakıyor; fakat katı hiyerarşinin ördüğü duvarları aşip aracın içini esir almış sessizliği bozamıyordu.

Aslında bu durum, uçsuz bucaksız uzanıp giden tepelerle örölü bozkır manzarasına dalarak hayaller kurmayı alışkanlık edinmiş Mehmet'in işine geliyordu. Mehmet her geçen gün daha da içine kapanmış, insanlarla gerekmedikçe diyaloga girmeyen bir kişiliğe bürünmüştü.

Üç ay boyunca iki yüze yakın köy dolaşmış ve sayısı henüz belirsiz köylere ulaşma amacıyla yolda olan heyet, bugün ziyaret edecekleri üçüncü köye doğru yine yolları aşındırıyordu. Bir süre sonra ön koltukta, Bahit'in hemen sağ tarafında oturan Albay David derin bir esnemeyle gözlerini açıp oturuşunu düzeltti. Duygusuz görünümlü çehresi sert, ses tonu gür; çalışkan, katı ve kuralcı bir kişilikti. Araştırma boyunca heyetin liderlik görevi ona verilmişti. Heyet tarafından oldukça çekinilen fakat bilgi birikimine güvenilen biriydi. Albay kendine gelir gelmez Bahit'a sıradaki köye ne kadar kaldığını sordu. "Bir terslik olmazsa yarım saat kadar yolumuz var Komutan Bey." cevabını almasıyla saatine gömülmesi bir oldu. Dakikti ve bu dakik oluşu, cevabı zamanla alakalı olan sorularda muhatabının üzerine ayrı bir sorumluluk yüklüyordu. Saat öğleyle ikindi arası kendine yer tutmuş; kış boyu yeryüzüne kendisini hasret bırakan güneşin, baharın ilk günlerinde ertesi gün yine gelme sözüyle yapacağı vedaya birkaç saat kalmıştı. Bu sırada diğer heyet üyeleri de uyanmış; kimisi cep hikâyeleri okuyor, kimisi geçen köyde tuttuğu notları gözden geçiriyor, Mehmet yine kendi penceresinden gözükken manzaraya dalmış, Albay David ise saatini kurcalamaya devam ediyordu. Araçta Bahit'la beraber sekiz kişi vardı. Her birinin düşünceleri, memleketleri farklı fakat uğruna çabaladıkları amaç aynıydı. Hepsi iyi derecede Rusça biliyor, bu sayede birbirleriyle ve köylülerle rahatça anlaşabiliyorlardı. Arabada hüküm süren sessizlik Bahit'in aniden arabayı durdurmasıyla tahtından oldu. Herkes başını kaldırıp ön cama dikkat kesildi. Sesi dakikalarca uzunca bir ninni gibi gelen mıcırlı yol sona ermiş, engebelerle dolu toprak

bir yol heyeti karşılamıştı. Devam ederlerse arabanın yolda kalma ihtimalini düşünen Albay, emir eri Sergi'den ve şoför Bahit'tan aşağı inip yolun ileriki kısımlarını kontrol etmelerini istedi. Sergi tam bir görev adamıydı. Zayıfça bir oğlan olmasına rağmen, komutanı büyük bir kayayı kaldırmasını emretse yapabileceğini sanıp derhal işe koyulurdu. Sergi ve Bahit'la beraber, yaklaşık bir saatlik yolculuğun hareketsizliğiyle bedenleri uyumuş olan diğer heyet üyeleri de araçtan indi. Yolu keşfe çıkan Sergi ve Bahit, bir süre sonra tepenin başında tekrar görüldü. Elle yerleştirilmiş gibi sıralanan simetrik tepelerden oluşan bu coğrafyayı aylardır karış karış dolanan heyet üyeleri, adeta düz arazilerin varlığını unutmuş, bir tepenin ardından başka bir tepeyle karşılaşmazlarsa dünyanın sonuna gelmiş hissine kapılacak gibiydiler. Araca yaklaştıklarında Sergi, bu yoldan değil bu aracın, at arabasının bile gidemeyeceğini söyledi. Bunun üzerine Albay, Bahit'a alternatif bir yolun olup olmadığını sordu. Aldığı olumsuz cevaptan sonra elini çenesine götürüp düşünmeye başladı. Böyle kriz durumlarında bulunduğu anlık çözümlerle heyetin güvenini kazanmış bir adamdı. Ardından herkesin arabaya binmesini ve Bahit'a geldikleri istikamete dönüp ilerlemesini söyledi. Tekrar yola koyulan heyet kısa bir mesafe kat ettikten sonra, Albay'ın sol eliyle "Dur!" anlamı taşıyan bir işaret yapmasıyla tekrar duraksadı. Albay'ın sağ elinin işaret parmağının gösterdiği yer, üzerine halı gibi serilmiş ve sanki orayla bitki örtüsü gibi bütünleşmiş koyun sürüsü bulunan bir tepeydi. Sergi ve Bahit tekrar araçtan inip sürünün çobanını getirmek üzere yola koyuldular. Gelirken saatine gömülmüş bir görünüme sahip Albay'ın sürüyü fark etmiş olması takdire şayandı. Yanlarında çobanla beraber dönen Bahit ile Sergi araca yaklaşınca Albay arabadan indi ve kısa bir selamlaşmanın ardından çobana gidilecek köyün ismini söyleyerek bozuk toprak yoldan başka bir rota olup olmadığını sordu. Bozkır kışınının sert rüzgârıyla dövülmüş, yazın güneşiyle kavrul-

muş ve sanki bu coğrafyanın haritası haline gelmiş bir yüze sahip çoban, olumsuz cevap verdi. Bunun üzerine Albay, bu civarda yerleşimi eskilere dayanan bir köy olup olmadığını sordu. Çoban biraz düşündükten sonra bir köy adı telaffuz ederek yol tarafına girdi. Ardından Albay, o sırada arabada bulunan nüfus memuru Taymas'a, bahsi geçen köyün isminin araştırma listesinde olup olmadığına bakmasını söyledi. Taymas dosyalara göz gezdirirken oluşan sessizliği fırsat bilen çoban, "Hayrola Bey'im, kötü bir şey yok ya?" dedi. Asker üniforması, haliyle çobanın aklına ilk olarak adli bir olayın olabileceği düşüncesini getirmişti. Albay'ın verdiği cevap onun bu düşüncesini bastırdı. "Biz uluslararası bir kuruluşun görevlendirdiği araştırma heyeti olarak savaş zamanı insanlarından bilgiler, belgeler, yaşanmışlıklar topluyoruz. Bunların sonunda ortaya bir eser koyulacak ve geçmişiniz belgelenecek. Kuşkulanma, hayırlı bir iş." Savaşın üzerinden elli yılı aşkın süre geçmiş olmasına rağmen bu denli geniş ve resmi bir derleme çalışması ilk kez yapılacaktı. Aslında bu heyecan uyandırıcı bir gelişmeydi. Fakat akli sürüsünde kalan çoban için o kadar da heyecan verici görünmemiş olmalı ki daha fazla sorgulamaya gerek duymadan müsaade isteyerek sürüsüne doğru yola koyuldu. Bu sırada bir süredir dosyalarla haşır neşir olan Taymas arabadan indi ve Albay'a o isimde bir köyün listede olmadığını ilettili. Bu bilginin, merkeze erken dönüp dinlenme fırsatının habercisi olabileceği düşüncesi heyet üyelerinde bir heyecan yarattı. Fakat Albay'ın, ismi geçen köyün listeye eklenmesini Taymas'a söylemesiyle bu heyecan son buldu. Arabaya binildi ve çobanın tarifini aklına kazıyan Bahit, yeni rotaya doğru sürmeye başladı. Yarım saatlik bir yolun ardından köye varan heyet köy kahvehanesinin önünde durdu. Araçtan inen Albay gündüz vakti çoğu masanın boş olduğu kahvehanede, tek bir masada toplaşmış üç köylüyü selamladı. Kısa bir süre devam eden sohbetin ardından köylülerden biri oradan hızlı adımlarla ayrıldı. Yaklaşık

on beş dakika sonra, gerine gerine yürümesiyle köyün muhtarı olduğunu düşündüren iri yarı bir adamla geri dönen köylü, muhtarı Albay'a takdim etti. Albay, çobana kurduğu cümlelerin benzerini muhtara da kurarak durumu anlattı. Bunun üzerine muhtar, "Bizim buralarda aradığınız cinsten pek bir şey yoktur. Kendi yağında kavrulup giden, dünüyle bugünü aynı olan insanlarız." diyerek durumu kestirip atmak istedi. Albay'ın zaten sert olan çehresi iyice ciddi bir hal takındı, "Canım bırak da ona biz karar verelim." dedi. Bunun bir ricadan öte emir olduğunu anlaması kısa süren muhtar, "Eh peki Komutanım köy sizindir, buyurun gidelim." diyerek, evleri tek tek dolaşacak araştırma heyetine öncülük etmek üzere önden yola koyuldu.

Araştırma heyetinin yaptığı iş köyün ileri gelenleriyle tek tek tanışmak, savaşa tanıklık etmiş yaşlıları nüfus memuru Taymas'ın onayından geçirdikten sonra kısa bir mülakata almak, dikkat çeken bir olay olduğunda ayrıntılı olarak anlattırıp kameraman Gogi'nin video kaydı almasını sağlamaktı. Ayrıca belge niteliği taşıyabileceği düşünülen fotoğraflar, kitaplar, el yazması eserler toplanıp merkezdeki ekip tarafından incelenmek üzere arabanın bagajındaki yerini alırdı. Mehmet'in burada bulunma sebebi de buydu. Hızlı daktilo kullanabilen, birçok alfabe bilen bu yazman genç, toplanan eserleri seri ve hatasız bir şekilde kayda geçirebilmesiyle heyetin işlerini hızlandırıyor. İki yüze yakın köyün araştırmasını yapan heyet artık hemen hemen aynı anılarla karşılaşılıyor, aynı şeyler görüyor; eskiden bir günde araştırması bitmeyen köylerde iş artık iki üç saat gibi kısa sürelerde halledilebiliyordu. O gün otuz kadar köy evi gezildi, on beş kadar savaş tanığıyla mülakat yapıldı. Akşamüzeri iş tamamen bitmiş, heyet köyü güneşten önce terk etmenin telaşıyla apar topar hazırlanmıştı. Toplanan belgeleri güzelce araca istifleyen Bahit'in bagaj kapısını kapatması, Albay'ın muhtarla vedalaşmasının bitmesine denk gelmişti. Artık dönüş vaktiydi. Bahit araca bindi ve çalış-

tırmak üzere anahtarını çevirdi. Fakat hararetli zatürre geçiren bir hasta gibi öksürüğe boğulan araç birkaç üst üste denemeye rağmen çalışmamakta direndi. Heyetin gün boyu gelen aksilikler üzerine bu duruma şaşkırmaya mecali kalmamıştı. Yalnız, yolun bitmesinin bir işaret olduğunu ve bu köye gelmeden direkt merkeze dönmeleri gerektiğini düşünen heyet üyeleri, bu düşünceyi ister istemez Albay'a atılan bakışlarla hissettirdiler. Kahvehane- de oturan kim varsa gelip el birliğiyle aracı itmeye başladı. Fakat o tüm çabaya rağmen çalışmamakta kararlıydı. Bunun üzerine telsiz memuru Bitçiya, Albay'ın isteğiyle merkeze durumu haber geçti. Bir süre bekleyişin ardından, yarına kadar desteğin gele-meyeceğini bildiren ses telsizin cızırtılı hoparlöründen kendini duyurdu. Albay bu haberle birlikte, kendi dilinde küfür olduğunu düşündüren kelimeler savurarak aracın tekerine postalının ucuyla bir tekme savurdu. Muhtar, heyeti misafir etmekten onur duyacaklarını bildirirse de bu morallerin düzelmesine engel olmadı. Karda, kışta; durmadan, yorulmadan çalışan heyet, böyle aksaklıklar yüzünden işin geç bitecek olmasını kabullenmekte güçlük çekiyordu. Albay durumun etkisinden hızlıca çıkıp muh-tara teşekkür etti. Muhtar derhal, gerekli kişileri köy camisinin misafir odasını hazırlamaları için görevlendirdi. Güneş bu yarışı kazanmış, köyü ve uçsuz bucaksız sıralı tepelerden başka bir varlığı olmayan bu coğrafyayı terk etmişti.

Uğraşacak hiçbir meşgale bulamayan heyet üyelerinin can sıkıntısını fark eden Albay, Bahit'tan araca gidip alabildiği kadar kitap, defter artık eline ne geliyorsa alıp getirmesini istedi. Caminin çürümeye yüz tutmuş eski tahta kapısının gıcirtısı sessizliği ok gibi deldi. Bu ses Bahit'i rahatsız etmiş olmalı ki söylene söy-lene araca ilerledi. Çok geçmeden bir kucak dolusu kitapla geri gelen Bahit, sahiden de eline ne geldiyse üstünkörü kucaklayıp getirmişti. Birkaç saat önce köy evlerinden toplanılan eserler, Albay tarafından heyet üyelerine bir bir dağıtıldı. Albay herkesin

dikkatle bu eserleri incelemesini, çalışma konusuyla alakalı kayda değer bir şeye rastlarsa Mehmet'e haber verip kayda geçirilmesini istedi. Kafalarıyla onaylayan heyet üyelerinden el fenerine sarılan, kendisi için açılmış yün döşegün içine doğru yol aldı. Herkes bu işin ciddi bir çalışma olmadığını, vakit geçirmek için Albay tarafından üretilmiş bir çözüm olduğunun farkındaydı. Çünkü artık tecrübelilerdi. Bu tip belgelerde amaçlarına uygun bilgiler bulmak mümkün olmuyordu. Köylerden toplanan kitaplarda genellikle tarımla alakalı teorik ve pratik bilgiler veya dini içerikli metinler yer alırdı. Yine de kuralcılığın şaşmayan Albay, merkezin isteği doğrultusunda bu kitapları toplatırdı. Onun bulmuş olduğu bu çözüm, boş boş oturup kara kara düşünmekten bunalan heyet üyelerinin hoşuna gitmişti. Yine şaşırtmayan içeriklerle doldurulmuş kitaplar kısa süre içinde oflamaların, esnemelerin duyulmasına sebep olmaya başladı. Fakat bu durum Mehmet için geçerli değildi. Mehmet, Albay tarafından kendisine verilen kalınca kitabın ilk sayfalarından onun tarımsal bilgiler içeren bir kitap olduğunu düşünmüş, hızlıca sayfaları çevirip aralarından ilgisini çekebilecek bir konu bulmanın umuduna kapılmıştı. İşte tam da bu sırada kitabın orta sayfalarının oyulduğunu ve içine küçük bir defterin iliştiirildiğini fark etti. Önce bunun utangaç bir şairin şiir denemelerinin yer aldığı bir cönk olabileceğini düşündü. Ancak içini açtığında el yazması, sayfalarca süren düz bir metinle karşılaştı. Acaba bu bir günlük müydü? Hızlıca sayfalarını çevirerek göz gezdirdi. Bazı sayfalarda mürekkep akmasından dolayı okunmayan kelimeler dikkatinden kaçmadı. Bu manzara onu heyecanlandırdı. Bu küçük ve ince defter onun gözünde akşamı, merakla okuyarak sıkılmadan geçirebileceği bir hazineydi. "Bugünün şanslısı benim!" diye geçirdi içinden. Yine de diğerlerinin dikkatini çekmemek için bu kitabı sıkılarak okuyormuş görüntüsü vermeliydi vücut diline. Çünkü şansına bir tarım kitabı denk gelen çalışma arkadaşlarından biri, onun ilgi

çekici bir kitabı okuduğunu fark ettiğinde kitapları değiştirmeyi teklif eder, o da kendisinde en sevmediği özellik olan “hayır” diyememe yüzünden bunu kabul ederdi. Böylece bu el yazması defteri okuma şansını da kaybetmiş olurdu. En iyisi okur gibi yapıp diğerleri gibi esnemek, oflamak ve herkesin daldığı vakit bu merak uyandıran deftere yumulup tek nefeste bitirmektir. Bir süre sonra eski caminin misafir odasının tahta kokusunu içine çeken heyettekiler mayışmış, el fenerlerini bir bir kapatıp köylülerin içlerini sıkıca yünle doldurduğu yorganları başlarına çekmeye başlamışlardı. Artık yalnızca Mehmet ayakta idi. Tam da beklediği anın geldiğine karar verip el yazması defteri merakla okumaya koyuldu.

“Bazen bazı kirliler sıkıca insanın boğazını, birileri konuşur, bedelini önce bedenler sonra masumlar öder. Buradaki masum ben değilim. Ben de bir masumdum, birileri konuştu kirlendim. Sıkıtlar boğazımı, veremedi son nefesimi masumlar öldü.”

Bu karmaşık cümleleri okuyan Mehmet sarsılmıştı. Bu defter onun için daha da gizemli hale gelmişti. Başta acemi bir şairin şiirleri sandığı defter, acaba yazarlığa ilk adımlarını atan birinin yazdığı kurmaca bir metin miydi? Yoksa gerçek miydi? Bu düşünceler kafasının içinde adeta uğulduyordu. Hepsini susturup okumaya devam etti:

“On yedime geldiğimde evlenmiştim. Şu kısa hayatım boyunca anama bakıp ne kadar mübarek bir insan olduğunu aklımdan geçirerek onun gibi bir ana olmanın hayalini kurardım. Ama Allah bana bunu nasip etmedi. 3 yıl boyunca edilmeyen dua kalmamasına rağmen bebem olmadı. Bu eksiklik üzerime bir yük gibi binse de “Allah’tandır.” dedim, kabullendim. 20 yaşına geldiğimde savaş çıktı dediler. Erimi orduya gönderdim. Çok geçmeden acısı köye ulaştı. İçim yana yana savaşı sadece askerlerin yapmadığını

öğrendim. Bir süre sonra erimin katilleri köye dayandı. Bizimki dahil civarda ne kadar köy varsa yakıp yıktılar. Yaşlıları toplayıp hapsedtiler. Kirli ellerini köylerdeki tüm genç kızların boğazlarına sardılar. Onlardan biri de bendim. Günler geçti ölen öldü, kalanlar sağlamış gibi göründü. Düşman elini köyden çektiğinde herkes birbirine yabancılaştı. Çeşme başlarında çamaşır yıkar-ken şen şakrak türküler söyleyen genç kız seslerinin yerini, hiçbir şeyden habersiz dolaşan koyunların çan sesleri aldı. Kimse kolay kolay evinden çıkmaz oldu. Bu durum genç kızlar için çok daha uzun sürdü. Düşmanın, esirlerin yanından ayırıp boğazına sarıldığı genç kızların asıl esareti düşman gittikten sonra başlamıştı. Zamanla karnım büyüdü. Bebem olmuyor diye bilindiğinden kilo sandık. Hoş yiyecek ekmeği zor bulduğumuz bu kutluk günlerinde bu düşünce kendimizi kandırmaktan başka bir şey değildi. Gerçekle yüzleşecek o günün gelmemesi için her gün dua eder oldum. En büyük düşüm artık kâbusumdu. Bir süre sonra benim gibi karnı büyüyen kızların varlığı kulaktan kulağa yayılmıştı. Aileler bunu bir utanç olarak görmekteydi. Adımıza “Günahlı” dediler. Bir gece, korktuğum gerçekle yüzleşme vakti geldi. O gece bir kızım oldu. Ebenin yüzüme acıyla karışık attığı bakışı unutamam. Belli ki yaptığı mübarek iş, bu kez ellerini kirletmiş gibi hissediyordu.

Bebemi kucağıma alıp ona ilk baktığım vakit her şeyi unuttum. Aylardır boğazımı saran ellerden ilk kez kurtulup nefes aldığımı hissettim. Evladımın kokusu bütün acımı dindirir sandım. Vakit geçtikçe yalnızlığımın farkına vardım. Gece boyu ne anam ne de babam yanıma gelmişti. Günahlı olduğumu tekrar anımsadım. Sabah ezanının sesini ilk kez duyan yavrumun ağlaması evde bir gürültü koparttı. Ölü müyüm sağ mıyım diye merak edip de saatlerce yanıma uğramayan anam apar topar odaya girdi. Yavrumun yüzünü, sesinin duyulmasının paniğiyle hızlıca örttü. Ona göre bu ses bir günahın ilanıydı. Mübarek anamın torunuyla koyunlarımızı otlatırken ona masallar anlatmasını hayal ettiğim günler

gözümün önünde belirdi. Şimdiyse torununun yüzüne bile bakmıyordu. Belki de günahlı olarak beni değil, birkaç saatlik yavruyu bellemişti. Savaş önce eşimi, sonra beni, düşlerimi, şimdi de anamı aldı benden ve yerine masum bir bebe bıraktı. Ertesi gün babamla yüzleştim. O da torununa bakmadı ve sanki hiç yokmuş gibi davrandı. Ondan kurtulmamız gerektiğini soğuk ve duygusuz bir tonda yüzüme vurdu. Ayağa kalkabilsem o an çıkar giderdim. Sessiz kaldım. Babamın yavruma yaptığını yaptım ve onu yok saydım. Savaş bitmiş, sözde barış gelmişti. Ancak bu kimin için geçerliydi? Bitti denilen savaş şimdi de babamı benden almıştı. Savaşı yalnızca askerlerin yapmadığını içim yana yana tekrar kabullendim. Yavrum sanki durumu anlamış gibi ağlamalarını kesti. Beni mahcup etmek istemeyen koca bir evlat gibi hiç ses etmiyordu. Bir süre yaşamım böyle devam etti. Devamlı olarak yavrumdan kurtulmam gerektiği yer yer tatlı dille, akıllarınca mantığa büründürülmüş hesaplarla bana telkin ediliyor; ancak üzerimde hayal kırıklığından başka bir etki bırakmıyordu.

Ayaklandığım gün geldiğinde burada daha fazla duramayacağımı anladım. Onları yavrumdan değil, yavrumu onlardan kurtarmayı kafaya koymuştum. Bozkırın kışı ne kadar çetin olsa da savaşta kaybettiğim bu topraklarda esir olarak yaşamak artık benim için bir seçenek değildi. O gecenin yarısında, yanıma alabildiğim kadar yük alıp yavrumu güzelce sarıp sarmaladım. Aylardır dış kapıdan atmadığım adımımı attım. Yavrumun özgürlüğünü içimde hissettim. Gidebildiğim kadar uzağa gidecek, "Sen günahlı değilsin!" diyen birine denk geldiğim vakit orayı vatanım belleyecek, yavrumu orada büyütecektim. Bozkırın tepelerini var gücümle aşırıyordum. Soğuktan ayaklarımı hissetmesem de kararlılığım içimi ısıtıyordu...

...Meğer soğuktan tutmayacak hale gelen ayaklarım, yaşamdaki son kendinden emin adımlarımı atıyormuş. Gözlerimi açtığım-

da kaskatı kesilmiştim. Gün ağarmıştı. Başımda korkunç bir acı hissettim. Kendime gelir gelmez, buz tutmuş göz kapaklarımdan dışarı çıkmak için çırpınan yaşlarla feryatlarım birbirine karıştı. Yavrum beş metre kadar uzağımda kaskatı kesilmiş yatıyordu. Onu içime sokana kadar göğsüme bastırdım. Bir daha gözümün içine bakamayacak kadar uzakta olduğunu bilsem de bunu kabullenemezdim. Boğazımda kirli elleri tekrar hissettim. Kirli eller sıklıkla boğazımı, birileri konuştu, bedelini en masum olanlar ödedi. Çevreme bakındığımda, gecenin soğüğundan kesilen ayaklarımın beni daha fazla taşıyamadığını ve bir tepeden buraya kadar yuvarlanmış olduğumu anladım. Ne kadar sağlamış gibi dursam da demek ölümüm böyle olacaktı.

İçimdeki hınçla tüm doğadan intikam alırcasına, kışın soğüğundan kaskatı kesilmiş toprağı eşelemeye başladım. Ellerimle gün boyu kazdım da kazdım. Yavrumu saklayacak ve asıl günahlılardan çok uzaklara gönderecek, ona “Sen günahsızsın!” diyenlerin olduğu diyarlarda onu büyütecektim. Bir çoban köpeğinin eşeleyip ulaşamayacağı derinliğe geldiğimde son kez sarılıp yavrumla vedalaştım.

Hava kararmak üzereydi. Köye dönüp herkesin içinde feryat fiğan bağırmak, küfürler etmek, belalar okumak istiyordum. Yola koyuldum. Saat gece yarısına varmadan eve ulaştım. Anam kapıyı açtığımda ilk işi boş kucacağıma ve çevreme göz gezdirmek oldu. Yavrumun nerede olduğu, ne yaptığını hiç merak etmemiş, aksine onun yanımda olmayışı yüzüne bir rahatlama ifadesi takınmasına neden olmuştu. Bu ifadeyi gördüğüm an, yol boyunca benimle gelen hıncım yok oldu. Hissizleştim, sakinleştim. Çünkü yenildiğimi fark ettim...

Günlerce yemeden içmeden kesildim. Artık sabah ezanıyla yola koyuluyor, yavrumun yanına gidiyor, akşama doğru geri geliyor-

dum. Zamanla yavrumun toprağının oturacağı, bozkıra karışıp yok olacağı gerçeği zihnime ok gibi saplanıyordu. Bir yol bulmalıydım. Bir süre sonra bu işin içinden çıkabileceğimi umut ettiren bir çözüm aklımda belirdi. Çocukken Kur'an kursu derslerinin aralarında gölgesinde oyunlar oynadığımız, köyde bulunan tek tük ağaçtan biri olan cami bahçesindeki meşe ağacını anımsadım. Köye dönünce ilk işim, bu meşe ağacını ziyaret edip altına dökülmüş pelitleri tıpkı çocukken yaptığım gibi ceplerime doldurmak oldu. Bu pelitleri yavrumun toprağına gömecek ve uçsuz bucaksız bozkırda pelitlerin büyüyüp yeşermesini bekleyecektim. Ertesi gün geldiğinde, bir yandan haftalar önce büyük bir hüznle kazdığım toprağı bu kez umutla kazıyor, bir yandan da yavrumun büyüyüp yeşermesi için dualar ediyordum. Bundan sonra her gün bıkmadan, usanmadan elime aldığım su dolu bir kovayla kilometrelerce yolu yavruma kavuşmak için yürüdüm. Zamanla yavrumun mezarı beklediğim gibi oturmuştu. Sabırla meşenin boy vermesini beklerken aksi bir durumu düşünmekten kaçınıyordum. Dünyamı kaybedemezdim.

Aradan üç kış geçti. Sonunda dualarım kabul olmuş, meşe ince filizler olarak kendini tekrar yeryüzüyle buluşturmuştu. Bozkırda mutluluğı bana getirenin bu kez Allah'ın bir mucizesi olduğunu düşündüm. Artık onu kimse elimden alamazdı. Günlerce, aylarca, yıllarca gelip burada duracak, yavrumun büyümesini seyrederek ömrümü geçirecek ve vaktim geldiğinde ona kavuşacaktım. Bütün köy, zamanında evimizden dışarı taşan bebek ağlamalarının kesilmesini sorgulamak yerine unutmayı tercih etmiş, ancak her gün bunca yolu elimde su kovasıyla aşındırmamdan dolayı bana "Deli" lakabını takma fikrinde birleşmişti. Hiç umursamadım. Ancak köydeki çocukların bana çekinerek bakması, beni gördüklerinde saklanma ihtiyacı duymaları bazen zoruma giderdi.

Bir gün yine bir kova suyumla yavrumun yanına giderken, sonsuz dek bende kalacağını düşündüğüm hikâyemi bu deftere yazma sebep olan olayla karşılaştım. Köyden biraz uzaklaştığımda bir kadın beni bekliyor gibi karşımda dikiliyordu. Onu görmezden gelip yoluma devam ettim. Peşime takıldı. Kimseyle konuşmamaya yemin etmiş gibi adımlarımı hızlandırdım. Artık otuzlu yaşlarıma merdiven dayamış, dünyamı kendi içimde yaşamaya karar verdiğimden beri herkese karşı böyle davranır olmuştum. Ben kadını yok saydıkça o, inatla kilometrelerce yolu peşimden geldi. Yavrumun yanına varınca kadına ilk kez dikkatle baktım. Yüzündeki yeni yeni oluşmaya başlayan kırışıklıklara bakılırsa benim yaşlarımda biriydi. Sanki bir şey sokuşturulmuş gibi kabarık duran kabanının görünümüne bir anlam veremedim. Bu sırada bana bir şeyler söylüyor ancak onu süzmeye daldığım için ne dediğini umursamaz bir tavırla onu dinlemeyi reddediyordum. Bir an önce gitmesi için yüzüne dik bir bakış attım. Yine de pes etmedi. Sözleri bitince göğsünden içi su dolu mavi bir ibrik çıkardı. Yavrumun üstünden suyu toprakla buluşturdu. Ardından dizlerinin üstüne çöküp ayaklarıma sarıldı ve beni derin bir sarsıntıya uğratan o cümleyi kurdu:

“Günahlı... Ne olursun bana da pelit getir!”

Kadın utanmış bir ifadeyle arkasına bakmadan hızla uzaklaşırken arkasından sanki olduğum yere çakılmış gibi bakakaldım. Günahlı lafını on yıla yakın zamandır duymuyordum. O gün yavrumun yanında uzun uzun düşündüm. Uzunca bir süreden sonra ilk kez yalnız olmadığımı hissettim. Köye döndüğümde aceleyle caminin bahçesinden pelit toplayıp ceplerimi doldurdum. Ertesi günün gelmesi için sabırsızlanıyordum...

Sabahın ilk ışıklarında, köyün çıkışının biraz uzağında, dünküyle aynı yerde yine beni bekliyordu. Yanına gider gitmez cebimden

çıkardığım pelitleri eline tutuşturdum. Gözleri parladı. Kabanının içindeki ibriği bu kez oracıkta çıkardı. Yavrurun yanına, Balabakşa'ya vardığımızda hemen onun yakınına el birliğiyle bir çukur kazdık. Pelitleri gömerken geçmiş gözümüzün önünde canlandı. Sessizliğimizi bozup gık bile diyemedik. Gözyaşlarımız yeni diktiğimiz meşenin ilk can suyu oldu...”

Mehmet son sayfayı okurken gözünden damlayan yaşlar, artık bu sayfada da mürekkebi akmış kelimelerin varlığına sebep olmuştu. O sırada bir tıkırtı duydu. Biri kalkmış olmalıydı. Fenerini kapattığı anda gece odayı tamamen siyaha boyadı. Defteri göğsünün içine soktu. Elinden gelse en derinine kadar onunla bütünleşecekti. Aklından türlü türlü düşünceler geçiyordu. Hemen şimdi yataktan fırlayıp köy meydanında, “Günahsız kim?” diye bağırarak o kadını bulup sımsıkı sarılmak istiyordu. Bunun bir kurmaca metin olabileceği fikri zihninden tamamen çıkıp gitmişti. Bu olay, parmak uçlarında hissettiği bozkırın ayazından bile soğuk, buz gibi bir gerçektir.

Bu defteri araştırma için kayda geçirmeli miydi? Bu da aklını ve vicdanını kurcalayan bir başka konuydu. Çünkü kaderin Mehmet’le buluşturabilmek için türlü yollara başvurduğu bu defter o görmeseydi, belki de günün birinde bir sobada ateş olup sonsuzluğa karışacaktı. Bozkırın izi bile kaybolmuş bir noktasında, varlığı bir toz tanesinin varlığından farksız insanların kim bilir ne hikâyeleri vardı. Ailesinin özlemine o anda bastırılmıştı ve değil iki yüz köy, binlerce köyü didik didik edecek enerjiyi içinde hissediyordu. Böyle yaşanmışlıklar varken mevcut hayatından yakınmak onun için artık şımarıkçaydı. Tüm bunlar aklından geçerken göz kapaklarına daha fazla direnemedi ve derin bir uykuya daldı.

Sabah merkezden gelen tamir ekibinin arabayı yürür vaziyete getirmesinin ardından heyet yola çıkmaya hazırdı. Albay son kez muhtara minnetlerini sunmak amacıyla Bahit'tan arabayı muhtarın evine sürmesini istedi. Evin önünde muhtar kahvaltı sofrasını hazır etmiş heyeti bekliyordu. Albay arabadan indi ve muhtarla muhabbete daldılar. Bu sırada arka koltuktan hızla ön tarafa doğru uzanan Mehmet, Bahit'in kulağına doğru eğilip:

“Balabakşa mevkisini biliyor musun Bahit?” diye sordu.

Bahit üç aydır kendisiyle selamlaşma haricinde başka bir diyalog kurmamış Mehmet'in bu telaşlı ve ondan yardım ister halini görünce önce şaşırıldı sonra bu durumdan hoşnut oldu. Ardından cevap verdi:

“Bilirim ağabey. Buradan on beş kilometre kadar uzakta kalır. Ama yolumuzun üstü değil.”

“Bizi oradan geçir. Ne olursun yap bunu. Yol uzarsa da sen bunu düşünme, ben Albay'ı bir şekilde hallederim.”

Bahit kendisini ekipten biri gibi özel hissetmesine sebep olan bu içten isteği göz kırpıp başını öne eğerek kabul etti. Bu sırada Albay, muhtara kahvaltıya kalamayacak kadar çok işlerinin olduğunu, zaten arabanın arızasından dolayı oyalandıklarını, yemiş kadar olduklarını ve birkaç minnet cümlesi daha sıralayarak araca bindi. Heyet bir sonraki köye varmak için yola koyuldu. Bahit yol boyunca ara ara dikiz aynasından Mehmet'e bakıyor, Mehmet ise gözünü ondan hiç ayırmıyordu. İçinden neredeyse bir çalı dahi göze çarpmayan bu bozkırda bir ağacın yetişip yetişmeyeceğini sorgulayan Mehmet aynı zamanda, ardı arkası kesilmeyen tepelelerin sonunda Balabakşa'ya varacak olmanın heyecanını gizlemeye çalışıyordu. Aşılmak üzere yokuş yukarı tırmanılan bir tepenin

zirvesine yakın noktada Bahit dikiz aynasından Mehmet'le göz göze geldi ve ona göz kırptı. İşareti alan Mehmet toparlandı ve gözünü ön cama dikti. Cılız birkaç meşe dalı bile görse ona yetecek ve bu anı zihninin en derinlerine kazıyacaktı. Fakat manzara beklediğinden çok daha farklıydı. Tepe aşıldığında onlarca meşe ağacından oluşan bir kuru, uçsuz bucaksız bozkırda tüm zarafetiyle heyeti selamlıyordu. Herkes gördüğü beklenmedik manzara karşısında pür dikkat ön cama bakıyor, kimse şaşkınlıktan ağızını kapatamıyordu. Albay, Bahit'a korunun yanında durmasını söyledi. Aylardır yeşili görmeye hasret heyet üyelerinin içini bir heyecan kapladı. Bu sırada Mehmet'in boğazı düğümlenmişti. Bu kadar fazla ağacın olmasının anlamı çok farklıydı ve sadece onda saklıydı. Heyet araçtan indi. Albay hayretini cümlelere dökerek:

“Şu çalı olmayan bozkırda karşılaştığımız manzaraya bak, şaşılacak iş doğrusu!”

“Öyle komutanım.” diye ona katıldı Sergi. Diğerleri de başlarıyla onayladılar. Albay sözlerine:

“İyi ki zamanında düşman birlikleri burayı gözden kaçırmış.” diyerek devam etti. Kendinden geçmiş olan Mehmet hariç tüm heyet “İyi ki!” diyerek Albay'a katıldı. Albay Bahit'a dönerek:

“Bahit bu mevkinin adı ne biliyor musun?”

“Balabakşa Komutan Bey.” diye cevap verdi Bahit. Fonetik olarak Rusça bir kelimeyi andırmayan bu ismin anlamı hakkında Albay herhangi bir tahmin yürütemedi. Merakla sorgulamaya devam etti:

“İlk kez böyle bir isim duyuyorum. Bölge dilinde bir anlamı var mı?”

“Var Komutan Bey. Çocuk bahçesi.”

Bu ayrıntıyı Mehmet de ilk kez duyuyordu. Tüyleri daha bir ürperti. Elleriyle, koynunda sakladığı küçük defteri sımsıkı sardı. O anda duyduğu meşe yapraklarının hışırtısı, sanki isimsiz onlarca çocuğun selamı gibiydi. Ağaçların arasına dikkatlice baktı. Hiç kimse yoktu. Defterde yazıldığı gibi, “*Günlerce, aylarca, yıllarca gelip burada duracak, yavrusunun büyümesini seyrederek ömrünü geçirecek ve vakti geldiğinde yavrusuna kavuşacaktı.*” Bu kavuşmanın gerçekleşmiş olduğunu anladı. Heyet tekrar arabaya bindi. Sonraki köye doğru yola çıktılar. Bozkırın uçsuz bucaksız sonsuzluğuna bakıp hayallere dalmayı alışkanlık haline getiren Mehmet, artık o sonsuzlukta bir de çocuk bahçesi görüyordu.

Ateş ve Su

“Henüz ejderhayı tanıyamadım.
Çünkü o, bulutların ve rüzgârın üstünde göğe çıkmaktadır.”
(Konfüçyüs)

Uzaktan bakıldığında, ulu mezarlığın üzerinde göğü kaplarcasına, kırmızı, büyük bir çuha dalgalanıyor sanırdınız. Ve bu alevden çuhanın altında, asırlık çamların çatırdama seslerinin, güneşe bağlı olmadığını anlardınız. Ulu mezarlık, rengin ve hacmin daha önce denenmemiş tecrübesinden geçerken, yalazanın temas ettiği her şeyle şimdilik tecrit ediliyor ve bildiğim bir doğrudan yanılıyordum. Görüyordum ki ağaçlar sessiz değil ve dimdik, ayakta gömülüydü. Burada inzivaya çekilenler, tabiat düzeninin altüst edildiğini yaşarken görseler, içlerinde bir korku olurdu boğulmaktan, yanmaktan yana. Oysa şu an kaybolan ağaçlar arasında dosdoğru duruyor dikili taşları. Sadece karanlık bir çağdan bakıyorlar suçlu addedilen göçmenler misali. Yaşamalarına biraz daha müsaade edilseydi, güzelim manzaranın hızla tahrip oluşunu, yabancılaşmadan kendi gözleriyle görebilirlerdi.

Gözlerim, hızla yanan uzun çam gövdelerinin, kibrit çöplerini andırırçasına, can çekişmeye kalmadan kömürleştiğine şahitlik ediyor, insanı ezen bir çılgınlık içinde sıcak dalgalanmalar, bekleşen ruhlara üstünlük taşıyordu. Tüm haşmetiyle sırtını dağa dayamış, karanlığın şerrinden yeni aya sığınan ölüm uykucuları, sessizliklerini korumaktaydı. Fakat kendi halindeki bu suskunluğu yaran yankılı ses, toprağı ve üzerindikileri çoktan uyandırdı.

Ölümler, yaşam karşısında yaşanan kötü bir vakte mahsustu. Binlerce böceğin, tırtıklı, kocaman kalın gövdelerde ve ayın gökte söndüğü geceydi. Kaçacak bir yeri olmayan yetim kalmış çocuklar gibi garipti her yer. İrili ufaklı mezar taşları, bir bardak suya hasret, canları vahşice kıyılmak üzere olan, kara insancıkları andırırçasına duruyordu karşımda. Tüm ruhumu acı bir hüüzün kapladı. Karanlıktı. Bana benzerler için yapılmış yerde yapayalnızdım. Tahribat gücü yüksek bu geceye yine gecenin kendi kursesuzca tanıklık ediyordu.

Yerçekimine inat, gökyüzüne ulaşmaya çalışan titrek alevler, mezarlığın kalbi, çitlembik ağacının hemen yanı başındaydı. Alevler, nefesi donduran buz gibi havayı ıltıtmış, geceyi zifiriye boğan tepeleri aydınlatmıştı. Sükûtu delen bir hışırtı telâffuzu hâkimdi şimdi yamaca. Bir hışırtı harekete geçen çam kozalakları, birer izli mermi misâli gökyüzünde uçuşuyor, alevleri pare pare dört bir yana dağıtıyordu. Her yönde huzursuz bir yaşamak kaygısı hissediliyor. Güzelim ağaçlar, geçit vermeyen duman içindeyken, başları yüce bir ısrarla göğe bakıyordu. Onların acı çekme biçimleri, beklentilerinden sıyrılmış yüreğimi delip geçerken; sevgisi âlemlere yetenden, biraz serinlik, biraz ışık ve acıdan sıyrılsın yalnızlıklarım istiyordum.

Her biri ormanın canına yapışmaya hazır alev topçuğu kozalaklardan en iricesi, kökleri iç içe geçmiş çitlembik ağacının dibine, Ejder Baba'nın başucundaki çiy renkli taşın üzerine düşüverdi. Çektiği çileler, ceketinin yamalı astarına itinayla işlenmiş gök çığrısını eviren ejderha nakışından belli olan Ejder Baba'yı dünyada bahtsız sananlar yanılıyordu.

Dünya bu, boğazına yapışır insanın. Boynunu sıkar sıkar. Yüzünün koparıldığını görürsün. Morarmaya yaklaştığını bedeninin. Sesin kısılır. Toprağa düşersin. Şerbet diye katran karası içirirler. Dünya bu, baş eğmeyendir, gençtir, çeviktir, metindir. Her gün bir yerleri yenileniyordur. Kendi kendini tazeler. İçindekini yutar. Beslenir doğa cesetleriyle sürekli. Dünya bu, her gün kapımdan geçer de farkında değildir benim de kendinde var olduğumu, ruhumdan kaçarken bedenimle son bulduğumu.

Her şeye kâdir bir sevgilinin eli, gündüzü saran gece, geceyi saran gündüz gibi hep onun üzerindeydi. Güneş de ay da yıldızlar da bulutlar da rüzgâr da hep o sevgilinin emrindeydi.

Kozalağın getirdiği alev, hiçbir yere kıpırdayamıyor, ilerleyemiyor, büyüyemiyordu. Yerden savrulan kurumuş yapraklara yaklaşmaya dahi gücü yetmedi. Oysa çitlembiği ve güzelim çamları bir hamlede sarması içten bile değildi.

Yalım parçacık, Ejder Baba'nın yanında sessizce kırmızıdan turuncuya, turuncudan sarıya ve sonra beyaza doğru renk değiştirirken, semadaki damlalar yola çıkmaya çoktan amadeydi. Yer yüzüne inmeye hazırlanan damlalar, ihtiyaçları hissedilen alanı çok iyi biliyorlardı. Işığa yönelmeleriyle, gerçeği görmeleri ve anlamlandırmaları bir oldu. Alacakları mesafe, insan gözünün kapsayamayacağı uzaklıktaydı. Bu mesafeye baktıkça yüreğimi zorlayan bir büyümesi bir küçülmesi değil, hayata dair netleşmesiydi

her şeyin. Yapayalnız ve gitmem gerektiğini söyleyen gözlerine körlükle karşılık vermem, ölü sayılmadığımı ama büsbütün de canlı olmadığımı ispatıydı. Yarın bir ütopyaydı aslında. Aslan şu an yaşadığım.

Şimşek çakmasıyla gelen gök gürültüleri, savrulan yalazaları korkuturken, kara bulutlar da suyun buğusunu beraberinde getirmişti. Emredilmişçesine taşları soğumaya bırakırken her bir damlası toprağın altına ısınıp veriyordu. Önceden belirlenmiş olacak şeyi çok beklemişlerdi. Düşükleri yeri kolayca bulmalarından belliydi bu. Hepsi kâşif edalıydı. Sanki özlemle dolmuşlar da taşıyorlardı çitlembiğin dibinde.

Hiç durmadan yarı geceye kadar süren yangına, içi içine sığmayıp çoğalan gökyüzü, üstün geldi. İçten içe yanmaya devam eden kor ağaçlara, toprağa, dağa, taşla, kurda, kuşla, karıncaya ve yangına tutulmasına ramak kalan tüm börtü böceğle yeni bir can getirdi. Birbirinin aynası olan yer ve gök, içlerinde var olan soluğu birbirlerine takas etmişlerdi. Ben bu merbutiyetin yarattığı muhteşemliği semavi bir hayal ile izliyordum. Tek sözle ustalıklı gerektiren bir sanat, mükemmel bir coşkunluk vardı hallerinde.

Çitlembik ağacının altında, taşların arasında korunmaya alınan Ateş, ne yapacağını bilmez halde, yeniden hayat buluyormuşçasına toplanıp bir araya gelen damlacıkları izliyordu. Ürkek gözlerini kısmış, bu da ne böyle diye aklından geçirirken, küçük, duru bir su göletçığının tam ortasında kalakalmıştı. Göremediğim bir şeyler mi yerde dolaşılıyor yoksa bendeki sıcaklık mı bana belli belirsiz bir serap gördürüp etrafımı sarıyor duygusuna kapıldı. İyiliğin ve güzelliğin bir arada geldiğini düşünemiyordu. “Nasılsın” sorusuna, “iyi olmak için tüm imkânlarımı zorluyorum” diyebilirdim ancak. Ki, zorlamıyorum. Dünyada hayatın bir tek manası varsa o da sevmektir. Hatta mukabele edilmesini bile beklemeden

sadece sevmek. Ateş sıcak, taş sert, su ıslaktı. Dünyam yalnızlık modunda, her şey çekip gitmiş, beni burada bırakmıştı. Samimiyet diyordum. Samimiyet. Ehemmiyeti kalmamıştı. Bozkırda tek bir ahlat ağacı gibi bütün rüzgârlara tek başına direniyordum. Sıcağa ve soğuğa. Yaşamak o zaman anlamlı olmuyordu. Dünya kalabalık olmalıydı. Hiç değilse sevdiklerim kadar.

Kocaman açtı siyah, masum gözbebeklerini. Hayretle etrafında olanları anlamaya çalıştı. Yağmurla gelen damlacıkların tıptırtıları, yüreğinin gizli odacıklarına karıştı. Kalbinde küçücük bir çocuğun yaşıtını görmüş de onun en tatlı arzularını yerine getirecekmiş çabasının heyecanı oluştu. Şaşkınlıkla korkuyu aynı anda yaşıyordu. Ona, çocukça kollarını açıp koşan damlacıklara yaklaşırken, kendisinin sınırlarını hesaba katmalıydı. Damlalar, minik Ateş'in etrafında dolaşırken sakinleşip duruldu. Başka bir tarafa gitmeye, Ateş'i bırakmaya hiç niyetleri yoktu. Ateş'in yaşamı ya uzayacaktı ya kısılacak. Mezarıma kaplanan soğuk bir mermer hissi kaplamamalıydı göğsümü. Hayal etmek özgürlükse ediyorum işte. Derin ve anlam yüklü bir akşam. O, bir dilim pasta. Yemediğim. Hep beklettiğim. Belki de aç bir çocuğa vereceğim, infazımdan bir gün önce.

Sıklaşıp çoğalan damlacıklar, Ateş'in boyunda şirin bir suya dönüştü. Su, meraklı gözleri ve tüm tatlı hafifliğiyle kendi etrafında dönüp ışığın verdiği huzurla gülümsedi. İki yanından kuyruk yaptığı dalgalı saçlarından güzellikler süzülürken umutlu çehresiyle başını eğip, selâm verdi. Ve yanakları pembe pembe olmuştu utancından. Neden utandığını da anlamış değildi. Ben biliyordum; eskiden beri ona yabancılık hissi vermeyenlere karşı hep bir candaşlık duyardı. Daha çocuk yaşlarındayken içsel dünyasındaki uyanış ona hayatı pahasına bütün evreni, zayıf düştüğü yerlerinden kucaklamasını öğretmişti. Herhangi bir tutkudan ya da hayatın getirdiklerinden dolayı aşırı gerilmiş,

allak bullak olmuş her şeyin içine dalar, onlara en iyi duygularını vererek iyileştirirdi. “Benim adım Su” demek istemişti elini uzatırken. Utanmıştı en az Ateş kadar. Ateş de elini uzatmıştı uzatmasına ama ellerini birbirlerine dokundurdukları anda boğuk bir duman çıktı ortaya. İkisi de ilk kez böyle bir olayla karşılaşıyorlardı. Su’yun elinde baloncuklar oluşmuş, sonra buhar olup havaya uçmuştu.

Ateş ve Su el ele tutuşup bir an önce çıkmak istemişlerdi küle dönüşen ulu mezarlıktan. İkisi de çok üzülmüştü el ele tutuşamayacak olmalarına. Böyle ender olaylar hep onların başına mı gelirdi. Su, mahzun mahzun ağlıyordu, iki yana kuyruk yaptığı dalgalı saçlarından sular damlarken. Ateş, nasıl teselli etsindi ki onu. Bakışlarını kaçırıp, üzüntüsünü gizlemeye çalışıyordu sadece. En kısa zamanda bu cehennemi andıran yerden ayrılmanın bir yolunu bulmalıydı. Zaman, ölüm ve hayat arasında sarkacını sallamış vuruyordu. Bütün kızıl gövdelerin, o sert budakların, yabancı bütün canlıların ıstırabını bir kenara bırakıp aklına asılması gerekiyordu. Çünkü acının ortasında oturan bendim. Ateş yıldızlarını içine alan, her göz açıp kapadığında daralan vaktinin önünde yalnızlık, ardında umutlar bırakan ben. İnsan şehriyle güzelmiş. Sokakları ve çiçekleriyle ve ağaçlarıyla. O yüzden belki de çiçekler hep bizimle olmalı. Bir de çitlembikler.

Ağaçların çoğu yanmış, gövdelerinin enkazlarından başka hiçbir şey kalmamıştı. Ve onlar, bu yeşili sönen yerden el ele çıkıp gitmek istemişlerdi.

Ateş, “üzülme dur bakalım” diyen gözlerle bakıyordu Su’ya. Bir çare düşünelim. Umutsuzluk ikisinin de yaradılışında yoktu. Yaşamak için pes etmeden dayanıp, mukavemet gösterenlere elbet bir mükâfat vardı. Ve yer genişti ve gök uçsuz bucaksız. Bakmasını bilen, anlamını öğrenirdi ayan beyan tabiatın. Bir yerde tatlı

bir su varsa söğüt dalı da olmalıydı dibinde. Ve suda yüzen ördekler. Yoksa söğüt dalı ömrünce acı çekerdi.

Ateş, taşların tam ortasında olduğunu unutmuştu, başını yere eğmese. Karıştırdı irili ufaklı yuvarlak taşları. İçlerinden söbe olanını seçti ve “hadi bir ucunu sen tut, bir ucunu ben” demesine kalmamıştı, Su, tuttu bir ucundan, bir ucundan Ateş ve hemen hızlıca yürümeye başladılar yağmurun altından. Kalplerini, hüznüyle sevinç arası küt küt attıran bir duygu sardı çepeçevre. O bilemedikleri boğuk buhar oluşmamıştı bu kez aralarında.

Hiç durmadan yürüdüler genizlerini ve gözlerini yakan dumanı yararak. Sağa sola devrilen kocaman ağaç gövdeleri geçitleri kapatmış, o ulu çamlar çıplak ve bir daha hiç yeşermemek üzere kapkara kesilmişlerdi. Hiç konuşmadan, kül balçığına bata çıka ilerlediler.

Korlu gök ve alazlı gece sahipsizdi. Göğsüm, kendi acılarından hariç acılarla baskılanıyordu. Aslında sahipsiz değildi hiç. Ben öyle düşünmüştüm bir an. Biz insanlar, yanlış zanlarda bulunuyoruz çoğu kez. Hatta daha ileri gidip bunu bir görev addediyoruz, insanı insan etmek bizim elimizdeymiş gibi. Ve hain celladı oluveriyoruz kendimizin. Kendi kabına sığmıyorsan başka hiç bir kap almaz seni. Zaman, her yerimi eritse de eritemiyor gözlerimi. Hissizleşmek, zafer oluveriyor bazen. Unutarak, duyarsızlaşarak, en tatlı intikamı alıyoruz kendimizden.

Alev kaplı mezarlık, sanki büyümüş büyümüş yolları uzatmıştı. Taşı ellerinden hiç bırakmadan yürümüş ve çok yorgun düşmüşlerdi. İyi ki gök şiddetini göstermiş, gecenin en sıkıntılı anında ve yağmuru göndermişti aciz ruhlara. İyilik, güzellik inmeliydi sabırla yola revan olanlara. Yağmurla ve balçıkla saklanmış tüm sığınaklar diye düşünürlerken, üst üste konmuş birkaç kaya par-

çasından oluşan küçük bir girinti buldular. Kutsal bir barınağa kavuşmuşçasına sevinerek oyuğun içine sığındılar. Şimşeğin ve göğün ve kalplerinin hızı yanaklarında atıyordu. Kendilerini birbirlerine bağlayan taş parçasını ilk kez ellerinden yere bırakıp oturdular.

Alevlerin kabuğunu soyduğu, içleri hâlâ kor dolu ağaç dalları arasından, onlara eşlik eden yıldızlar, gecenin yüreğine gömülüp gidiyordu.

Su, yorgunluktan ve uykusuzluktan gözlerini ovuşturuyordu ki, ne görsün! Karşısından süratle kalabalık bir karınca ordusu geliyor. Siyah karıncalardan en cengâverleri, sırtlanmış onların birbirlerine bağlandıkları söbe taşı, almış götürüyorlar. Kendini uykusunda sayıklıyor, kâbus görüyor sanıyordu. Sanki ıssız step-lerde haydutların eline düşmüş, kıyıltısız durmak zorunda olduğuna inanmış, donup kalmıştı.

Ateş, bir hışımla yerinden kalkıp karıncalara doğru koştu ve taşını çekip aldı. Karıncalar için ne anlama geliyorsa gelsin o taş Ateş ve Su için hayati önem taşıyordu. Ancak mutluluğu yarım kaldı. Sığındığı girintiden çıkmış ve onu iri yapılı, ayağında uzun sarı çizmeleri olan, yeşil parkalı, kasketinin altından kum sarısı, dağınık, kıvrıkcık saçları omuzlarına doğru dökülmüş, en az bir aydır tıraşlanmayan sakalıyla epey yaşlı görünen bir adamın önüne düşürmüştü. Adam, Ateş'i eğilip yerden aldı ve elindeki meşaleye koyup iri adımlarla ilerlemeye başladı.

Uzun saplı meşalenin üstünde Ateş, girintide bıraktığı Su'ya bakarken ağlıyordu. Çok pişman olmuştu taşlarının peşinden koştuğuna. Neden etrafıma bakmadım diye kendini suçluyordu. Ne yapacaktı şimdi? Kafasında bir sürü soruyla yol alırken, adamın köhne evine varmışlardı bile. Kıvrıkcık saçlı adam, Ateş'i ahşap

masanın üzerindeki gaz lambasının içine yerleştirdi. Suratsız biriydi. Anlaşılan yalnız yaşıyordu. Yalnız yaşanır ama ateşsiz yaşanmazdı. Her Şeyden habersiz olan adam, birbirlerine taşla bağlanmış iki dostu ayırmıştı. Huzur bulacakları anda aralarına girmişti. Bu adam, bütün sevinçlerini ellerinden alivermişti. Ya da karınca ordusu ortaya hiç çıkmasaydı, taşlarını hiç alıp gitmeseydi, gördüğüm ve dşlediğm birbirini tutsaydı ya da sylediğm ve sustuğm, sustuklarımın en uzun konuşmak olduğnı bilmeseydim yine de yitip gider miydi yeryüzü göğün yüzünde.

Su, Ateş'i kıvrıcık saçlı adamın alıp meşalesine koyduğnı grmşti. Yüreği arpa arpa onları arkalarından takip etti. Kıvrıcık saçlı adamın evi, az ileride, küçük, yabancı bir tepenin üzerindeydi. Tepedeki dzlge vardığımda ayaklarımın birkaç yumuşak ota değdiğini duydum. Uğultusuyla rüzgâr, bu karanlık bu soğuk havaya iliştirilmış bir nesneydi sanki. Gece, gğsmde ađırlařtıķca ağırlaşıyordu. Tepeden ileriye baktığımda, derinleşen ufku, ışıkları sönmüş l bir Şehir gibi ulu mezarlığı ve yanmış ağaçlardan bir kümeyi görüyordum.

Bitimsiz ufka, her zaman doğan ve batan güneşe istediğmiz gibi bakabiliriz. İstediğmiz isimleri takabiliriz. Eksik olduğnı düşünenler dahi çıkabilir. Ya da boş. Bomboş olduğnı söyleyenler vardır aramızda. Bize hiçbir Şey katmadığını, anlamsızlığını dillendirir bazılarımız. Siyah ve gri biraz. Su geçirmez, dayanıklı ateşe. İşte seni böyle bir mezara gömerler. Canlı bir bebek gibi. Gzn vardır gremezsın. Olan görüntü gözüne çarpıp geri döner. ıkılmamak üzere gömülür buluta. Güler ve saçlarını tararsın...

Yokuş tırmanmış, nefes nefese kalmıştı Su. Evin önüne geldiklerinde, adamın bedeni, gecenin karanlığında güçlükle fark ediliyordu. Meşalenin ucundaki Ateş'le gölgesi ise kocaman. Gl-

genin rengi, gece gibi karaydı. Kokusu, gece gibi soğuk. Mekânı belliydi gölgenin. Dip dibeydi adamlarla. Ne bir adım uzak ne bir adım yakın. Tepeyi oyar gibiydi gölge, derin. Karda iz bırakmayan ışık gibiydi. Bir gün, bitmek üzereydi gecesiyle. Ve hüznüyle. Arkalarından görünmeden evin içine girmeyi başarmıştı Su.

Kıvırcık saçlı adam, Ateş'i gaz lambasının içine yerleştirdi, odanın tam ortasında duran ahşap masanın üzerine koydu. Ateş'in gelişiyle mutlu olup penceresinin önüne oturdu. Yosun tutmuş camdan dışarının ıslaklığını seyrediyordu. Yakın görünen uzaklarda alevlerin kızılığını yerini bu karanlık, bu soğuk, bu donuk geceye bırakmıştı.

Kıvırcık saçlı adamın pencereye dalması Su için bulunmaz fırsattı. Cesaretlenerek gizlendiği yerden çıktı. Tüm gücüyle zıpladı, zıpladı. Önce tahta bacağına tutundu masanın, sonra biraz zorlansa da çatlaklardan tırmandı üzerine.

Ateş onu fark etmedi. Çaresiz, ne yapacağını bilmez bir durumdaydı. Su, yavaş yavaş yaklaştı gaz lambasının yanına. Ateş'i korkutmak istemiyordu. Tıklattı lambanın gaz konulan haznesini. Ateş gördü Su'yu. Etrafında sarılı olan şeffaf, cam çemberden çıkmaya çalıştı. Başka zaman değil, hemen şimdi kurtulmalıydı buradan. Kendini çevreleyen ince sırçaya var gücüyle defalarca çarptı. Ne kadar kararlı olsa da bu yağız vuruşlar boşunaydı.

Su, sıçradı olduğu yerde lambaya doğru, dokundu eliyle şişeye. Şişe çok sıcaktı ve dokunur dokunmaz havaya bir buhar yükseldi. Ateş'in elini tutmaya çalıştığı anda olduğu gibi aynı domur domurdu elleri. Savunmasızlığını, çaresizliğini gidermek için hislerinin içine aşılacağı bir şekilde girip onu yumuşatması ve yaşam arzusunun güçlendirmesi gerekiyordu. Dikkatli, korkulu bir temkinle yaklaşan düşünceler kavradı zihnini. Zayıf, savunmasız olsa bile

bu duygu en dik yokuşları, en sağlam barajları aşabilirdi tuhaf bir biçimde. Her şeyin çabucak kayıp gittiği elimizden, yaşadığımız şehri, mahallemizi tanımakta zorluk çektiğimiz böyle bir zaman diliminde, derisini değiştirmeyen yılan olur muydu? Tabii ki değişmeliydi insan. Ama yılanlar gibi değil.

Ateş lambanın içinde, Su dışında vurmaya başladılar cam fanusa. Bir çare olmalıydı Ateş'in dışarı çıkabilmesi için. Kıvırcık saçlı adam, babasını alıp, annesinin parfüm şişesine koyduğu gibi koymuştu Ateş'i gaz lambasının böğrüne. İnsanlar doğuyor-ölüyor, evler doğuyor-ölüyor, şehirler doğuyor-ölüyor, çoğu kez helallik alınıyordu. Sen de hakkını helal et bana. Benden yana helal olsun. Hapsoldüğü lambanın içerisinde Ateş, dışında Su, ağlamaya başladılar, çaresizdiler. Düşüncelerini, kelimelerin esasına indirmeden anlamak, onlar için, beden dilini kullanmadan da yapabildikleri, nefes almak kadar kolay bir olguydu. Başlarını o incecik cama vurup vurup kırmaya çalıştı ikisi de, nafile.

Su, bir yandan Ateş'i teselli edebilmek için gülücükler saçıyor, bir yandan da dışarıdan ayağıyla tekmeliyordu lambanın narin şişesini. Her dokunduğunda kızgın cam canını yakıyor, biraz daha buhar olmasına sebep oluyordu. O kadar çok uğraştı ki cama vurup kırabilmek için, sonunda tamamen buharlaşıp, kıvırcık saçlı adamın evinin bacasından dışarı süzülüp uçtu, gitti.

Ateş, sıkışık kalmıştı lambanın içinde. Gözlerinden akan yaşlar, kirpiklerinde top top olmuştu da yol olamamıştı onun peşi sıra gitmesine. Tüm kalbiyle tüm ruhuyla başka hiçbir şey düşünmeden serbest kalabilmek için dua etmeye başladı. Öyle içten dua ediyordu ki çevresinde dolanan kıvırcık saçlı adamın hareketlerini görmüyordu. Ne gecenin güne dönmesi ne uyku umurunda değildi.

İpissiz bu odada, kıvrıcık saçlı adam kaşlarını çatmış, kendi kendine mırıldanarak yatmaya hazırlanıyordu. Masaya yaklaştı iri adımlarla. Sanki demirden birer sütundu bacakları. Elleriye dünyayı savunmaktan bezmiş buruş buruştu. Gaz lambasını siyah bir kuşun bileklerindeki halkayı döndürerek sıyırırçasına, yavaşca kısıtı. Ateş, neye uğradığını anlamadan sönmüş, duman olup lambanın üzerindeki açıklıktan dışarı doğru kıvrılarak çıkmıştı. Öyle şaşırılmıştı ki simsiyah gözleri beyaza dönüşmüş, gri beyaz bulutçuklar gibi küçülmüştü. Artık etrafa ışık saçmıyordu. Eski gibi sıcacık da değildi. Yeni bir bedene bürünmüştü. Su, nasıl bacadan süzülüyse Ateş de aynı şekilde çıkıp gitti...

Ateş, Su 'yun dışarı sızıp buharlaşan haline benzer şekilde sükûnetle dönüyordu bacanın etrafında. Su, çok uzağa gitmemiş, çatıdaki kiremitlerde korunmasız duruyordu. Ateş'in kendine benzemiş halini görünce, havanın en temiz sessizliği, sevinç çığlıklarıyla şenlendi. Benim daha önce benzerini hiç görmediğim güzellikteydi ikisi de. Soluk beyaz, saf birer elbise giymişlerdi sanki. El ele tutuşup kucaklaştılar. Uçan iki kuşun kanadı havada nasıl birbirine değerse öyle değdi elleri ve hiç ayrılmamacasına kenetlendi.

Olmak bilmeyen sabah oluyordu. Gurup vaktindeki gök çizgisinin turuncu ve sarıya dönüşünü izlediler. İri iri açmıştım gözlerimi. Onca ırmak aşağıda, gönlümde onca suya ırak ateş ve gördüm nasıl bürünür gece dalgalı sislerle. Güçlü ağaçlığın yüzü, siyah bir maske takmış, ağlamışlığıyı gizliyordu. Hafif bir rüzgâr, kulaklarıma, sonsuz bir bestenin kutsal tınısını, sonu gelmez bir ezgiyle bıraktı.

Birlikte ilk tanıştıkları yere, ulu mezarlıktaki çitlembik ağacının dibindeki çiy renkli taşın başucuna gittiler. Evet, sevinç bile yer yer sıyrılıyordu kendinden. Onlar için zaferdi birliktelikleri,

sonsuzluktu. Zifiri bir kehribar gibi görünen ulu mezarlık içinse ebediyete kadar beklemek. Karaya bulanmış tüm mezar taşlarını, tüm ağaçları ve Ejder Baba'yı minnetle selamlayıp bulutların üzerine açılan kapıdan yüce göğe ulaşmak üzere, huşuyla yükseldiler.

Bir başınaydım bin parçaya kırılmış mezar başı testisi gibi hayatta. Kimse yoktu yanımda. Toz mu vardı çıplak ayaklarımda. Yok, hayır. Çamur kaldı sabaha. Acıyla kendinden geçen yanık toprak kaldı. Ahh! Dünyanın yapışkan karanlığı kaldı, düş gören gecenin hülyaları kaldı çamlarda. Söleyin, yanan dallar yeniden tomurcuklanana kadar, söyleyin, kendimize katmak için doğuşu, kuşlar, yıldızlar, söyleyin şarkılarınızı, susmadan.

EMRAH KURUL

Tyana'da Kurban Kim?

“Kar olmuş yağıyorum
Kimse farkında değil
Dağlara, ovalara, şehirlere”
(*Cabit Sıtkı Tarancı*)

Hüseyin bugün İtulumaz'dan Kemerhisar'a uçtu. Anadan ür-
yan, hepimiz gördük. Bir ben inandım.

İnanmanın konforundan haberdâr olsalardı, onlar da inanır-
lardı, bilmiyorlar. Sanıyorlar ki bir tek kuşlar uçar. Gördükleri
bildiklerine mağlup.

“On beş sene var ki uçacağım, kuşlardan daha özgür.” der durur-
du Hüseyin. Ona göre kuşlar gökyüzünde mahpus, acıyor onlara.
Hem kanadın hem ayağın varsa seni uçmaya mahkum ederler,
dedi bir gün. Her mahlukun bir meziyeti olur, ikincisi mahku-
miyettir. Kanatların varsa ayakların zayıftır. Yürürsen kınarlar,
uçarsan bakmazlar.

Vazifen uçmak çünkü.

Şimdi sen yürüyorsun diye meziyet sayma bunu. Hiç gördün mü,
yürüyorsun diye sana hayran hayran bakanı?

Vazifen yürümek çünkü.

Hüseyin, dedim. Uçacağım, der durursun. Kuşlardan daha özgür... Sözlerin mi kanat olacak sana, düşlerin mi? Uçmak kuşların vazifesi madem ve her canlı vazifesini ifâ edecekse, senin uçmak derdin niye?

Göğe baktı Hüseyin, baktı, baktı. Gözleriyle uçtu, uçtu. Bir iki döndü havada, süzüldü, kondu.

Bana niye deli derler bilmez misin, diye sordu. Ya onlar gibi olacaksın ya deliliğe razı. Benim yolum belli, adım deli. Bilsen ne güzel şey.

Uçacağım elbet, uçacağım. Kuşlara özgürlüğü belleteceğim. Sade kuşlara mı; dağlara, tepelere, bozkırın düzüne, evlerin çatılarına, kentlerin minarelerine... İtulumaz'dan Kemerhisar'a...

Dediğini yaptı bir gün, mayıstı. Gün doğdu doğacakken anadan üryan tırmandı Hüseyin İtulumaz'a. Deli Hüseyin'in uçacağı haberi öyle hızlı yayıldı ki yatağından kalkıp gelenler, amele pazarında iş kapma yarışını bırakıp koşanlar, kepenklerini yeni açan, biraz sonra kapatacak uykusuz esnaf, bir iki çoluk çocuk, hepsi gözlerini İtulumaz'ı yarıl原因 Hüseyin'e dikmişti. Hüseyin'in edep yerine bakıp gülenler, "Ulan deli, sabahın köründe diktin bizi buraya!" diye sitemlenenler, "Götü donsun da görsün delioğlu deli!" diye ilenenler...

Hüseyin zirveye vardığında gün ışıyordu artık. Kalabalık arttıkça homurdanmalar da artmıştı. Hemen herkes elini siper edip Hüseyin'e bakıyor, bir an önce uçmasını istiyor, Hüseyin ağırından aldıkça öfkeleniyorlardı. Öyle ki kalabalığın arkasından üç dört kişi söve söve geri döndü. Bir iki kararsız da biraz uzaklaşıp izlemeye devam etti.

Kollarını açtı Hüseyin, başını göğe dikti. Bir tapınma sahnesini andırıyordu, sanki birazdan kendisini Tanrı'sına sunacak, ölümlüyle ölümsüzlüğü yeniden icat edecek, vadedilen ebedî cennete gidecekti.

“Ey yüce şifacı Apollonius!

Ey geleceği gören, geleceğe yön veren Apollonius!

Ey sihirbaz, ey İsa'nın bedeninde uyuyan Apollonius!

Geliyorum sana!

Kuşlara özgürlüğü öğretmeye geliyorum!”

Duyabildiklerimdi bunlar. Yalnız ben mi işittim bilmiyorum, bekleyenlerde duyduğunu ya da duymadığını belli eden işaret göremedim.

Kendini bıraktı Hüseyin İtulumaz'ın zirvesinden. Güneye doğru. Kollarını iki yana açarak, süzüldü gün ışığını kese kese. Almanların elma bahçelerinin üzerinden geçince gözden kaybolmaya başlamıştı. Bekleyenler, homurdanmaları, küfürleri, ilentileri kesti. Kimi korkup kaçtı, kimi tek kelime etmeden bakakaldı. Bu sırada Hüseyin, kapalı cezaevinin üzerindeydi. Oradan Sazlıca'ya, Sazlıca'dan Kemerhisar'a, yani Tyana'ya... Durmayacaktı Hüseyin, Tyana'ya değin anadan üryan, göğün maviliğinde meziyetini sergileyecekti.

Kalabalık dağıldığında Hüseyin çoktan Tyana'ya varmış, Roma havuzuna konmuştu. Konar konmaz da havuzun gediklisi on beş kadar ördek etrafına birikti. Cleopatra'nın havuzunda on beş kadar ördek, suyun üzerinde bağdaş kuran Hüseyin'i kutsuyordu. Cleopatra'nın sayfiyesi Tyana'da Hüseyin'in havuza konmasıyla

iklim değişti. Binlerce yıllık su kemerlerinden güröl güröl sular çağladı. Dağlar, irili ufaklı tepeler, geniş düzlükler üzüm bağlarına döndü. Kırmızı, siyah, beyaz, salkım salkım...

Tam da böyle bolluk yaşanırken ördeklerin en yaşlısı kanatlandı ve havuzun dışına, yüksekçe bir yere kondu. Aniden karardı her yer. Hüseyin'in parlayan gözlerinde korku vardı. Yaşlı ördeğin konduğu yerden gözleri kamaştıran güçlü bir ışık yükseldi göğe. Öyle kuvvetli bir ışık ki yer yarılıyor da mavi, kırmızı, ak ışıklar yerden göğe uzanıp bütün Tyana'yı aydınlatıyordu.

Titriyordu Hüseyin, üryandı hâlâ. Işıkların göğe yükseldiği yerde, yaşlı ördek birden iri mi iri bir adama dönüştü ve ışığın içinden seslendi:

“Ben Warpalawa!

Tyana kralı, yönetici, kahraman!

Bu üzüm asmalarını kendi elimle diktim.

Ve bu fırtına Tanrısı bağını kurdum.

O benim için büyüyecek, olgunlaşacak.

Her yıl bu üzümler benim için iyi olacak...”

Warpalawa konuştuğça yerin aydınlığı arttı, göğü delen renęarenk bir halka oldu. Warpalawa ışık halkasından usul usul inen tahtına kuruldu. Hüseyin'in titremesi durdu, tüm bedenine bir gevşeme, bir rahatlık yerleşti. Sağ elini kaldırdı Warpalawa, havuzdan bir ördek daha kanatlandı ve tahtın karşısına kondu. Biraz önceki kuvvetli ışık bu kez daha sönüktü. Tahtın karşısına

konan ördek ayakları çıplak, kar beyaz togasıyla soluk derili bir adama dönüştü. Krala dönüp:

“Ey kahraman kral Warpalawa! Ey uçsuz bucaksız bağların, dağların, ovaların, gürül gürül akan serin suların, en güzel şarapların sahibi ulu kral! Üç bin yıl oldu ki seni beklemekteyim, Efes’ten armağanlar getirdim, kabul buyurun!” dedi, tapınma ayinini anıdırıyordu.

Tam bu sırada havuzda hareketlenmeler başladı. Diğerlerinden hayli irice görünen beyaz başlı bir ördek, kendi etrafında dönmeye, kanatlarını hızla çırpmaya, ayaklarını suya hızlı hızlı vurmaya başladı. Diğerleri ürktü, Hüseyin’in arkasına saklandılar. Beyaz başlı ördek kendi etrafında hızla döne döne havuzdan uçup Warpalawa’nın tahtından daha yüksekçe bir yere kondu. Konar konmaz da üzüm bağları öfkeyle sallandı. Warpalawa’nın ışığı söndü aniden, tahtı sallandı. Tahtın bulunduğu tepe gürültüyle ortadan yarıldı ve kral Warpalawa tahtıyla birlikte yarığın içine gömüldü. Beyaz başlı ördek yeniden dönmeye başladı kendi ekseninde, bir topaç hızında ve anlaşılmayan seslerle. Sonunda beyaz fakat kirli sarıkl, gösterişli kaftanı ve simsiyah sakallarıyla garip adama dönüştü. Gözleri hırstan kan çanağı, sağ elinde çelikten parlak kılıcıyla bu Abbasi, Tyana’nın tüm ışıklarını söndürdü. Karanlık, zifiri karanlık... Su kemerlerinde şakıyan sular akmaz oldu, üzüm bağları bir bir kurumaya, salkımlar peş peşe yere düşüp çürümeye başladı. Abbasi, kılıcını göğe her savuruşunda daha da kıraçlaştı Tyana. Hiç bitmeyecek sanılan karanlıkta tek parlayan, Hüseyin’in gözleri ve Abbasi’nin kılıcıydı. Yıktı, yıktı, yıktı.

Havuzda ise korkuyla karışık isyan hazırlıkları vardı. Hüseyin’in arkasında, kurum kurum kurulan ördeklerden biri daha fazla dayanamadı, kanatlarını hızla çırpı ve göğün karanlığında

Abbasi'nin üzerine kondu. Konduğu andan itibaren de karanlık yavaş yavaş hafiflerken bembeyaz sarıklı, esmer tenli, geniş omuzlu birine dönüştü. Bir kılıç darbesiyle öldürdü Abbasi'yi. Abbasi'nin kanı Tyana'nın mukaddes topraklarına düşer düşmez karanlık iyiden iyiye dağıldı. Güneş Tyana'da yeniden doğmuştu doğmasına fakat ne bağlar kalmıştı ne çağıldayan serin sular... Ağaçlar kuru, üzüm bağları kuru, toprak kuru... Toz kokuyordu Tyana'nın her karışı.

Abbasi'yi öldüren başka bir şey yapmadı, sadece bekledi. Bir zaman sonra da yerini havuzdan çıkan ve kendisine çok benzeyen akrabasına, kemerli burnu olana bıraktı. Yeni gelen de itibar etmedi, bir gitti bir geldi. Ne tahtında oturdu ne Tyana'yı mamur etti. Abbasi'nin yıktığı yanına kaldı. Bir zaman sonra bir iki elma, birkaç da asma dikti. Kimi tuttu, kimi kurudu.

Havuzda hâlâ bekleşen birkaç ördek, kendi aralarında hararetle tartışmaya başlamışlardı. Hüseyin'den uzaklaşmışlar, havuzun diğer ucundaydılar. Hüseyin işkillenir gibi bakıyordu onlara ve yine de hareket etmiyordu.

Sonra birkaç ördek aniden uçtu ve havuzun kenarına konar konmaz da hepsi takım elbiseli, kravatlı, traşlı adamlara dönüştüler. Kendi aralarında yarım saate yakın musahabe ettikten sonra, eli çantalı olan kalem kâğıt çıkardı, bir şeyler yazdı.

“şu düzlüğe elma dikelim. Kışları soğuk geçer.” dedi ötekine, parmağıyla eski bağların yerini gösteriyordu. Diğerleri hemen kâğıda yazdı.

“şuraya da” dedi, Tyana'nın güneyini gösteriyordu. “Üzüm bağları kuralım. Olursa şarap yapılır, olmazsa da dert değil canım.”

Kravatlılar daha sonra birkaç yeri ölçtü, aralarında konuşup kâğıtlara bir şeyler yazdılar ve gittiler. Bir daha da gelmediler.

Roma havuzunda yalnız kalan Hüseyin bir sağına bakındı, bir soluna. İlk kez ayağa kalkmaya yeltendiğinde suya battığını gördü, gerisingeri oturdu. Çare olmadı, batmaya devam ediyordu. Telaşlandı, yüzü kızardı, telaşlandıkça da batması hızlanıyordu. Neredeyse beline kadar battığında dalları havuza sarkan söğüt ağacı fırtınaya tutulmuş gibi sallandı. Öyle kuvvetle sallanıyordu ki kökü topraktan çıkacak gibi oluyor, dalları bir o yana bir bu yana sallanırken kırılmış gibi sesler çıkıyordu.

Hüseyin kolunu uzattı can havliyle, belki de son şansıydı bu. Ya sallanan dalı tutup göğe çıkacak ya da birazdan suyun altında kalıp Roma tarihine karışacaktı.

“Ey Apollonius! Yüce şifacı, geleceği gören ulu müneccim!

Ey İsa'nın bedenini kuşanan yüce bilge!

Biliyorum ki şimdi şu söğüdün dallarıdır senin kolların.

Biliyorum ki şu yaşlı söğüdün gövdesi, senin gövдendir.

Biliyor ve inanıyorum ki Tyana'nın mimarı, ezeli ve ebedi kralı sensin.

İşte, uzatıyorum sana kollarımı.

Kurtar beni, kurtar ki yeniden uçabileyim mavi gökte.

Kuşlara özgürlüğü ve seni anlatabileyim!

Kurtar ki senin için bağbozumu yapabileyim.

Kurtar ki gerçek Tanrısını bilsin

Semele'nin oğlu Dionysos!"

Söğüt ağacının kalın dallarına tutundu Hüseyin ve tutunduğu gibi göğe savrulması bir oldu. Öyle yükseğe savruldu ki kulakları patlayacaktı neredeyse. Kulakları uğulduyor, burnu kanıyordu.

Nereye uçtuğunu bilmeden uçtu Hüseyin. Burnu kanamaz, kulakları uğuldamaz oldu sonra. Bir daha da kimse görmedi Hüseyin'i, adını anmadı kimse. Yalnızca bir defasında İtulamaz'da bir çoban "Deli Hüseyin'i gördüm, anadan üryan..." dedi. Bir ben inandım.

Berisi Kayın Ağacı Ötesi Çekirge Suyu

Payitahtın en güzel köşesinde, maviye kesmiş o kopkoyu gölgelikle, ağaçlardan başka, kimsenin sesini duymayan; ağaçlardan başka, kimseye sesini duyuramayan bir ahraz, sessizliğinin orta yerinde durmuş, rüzgârın sırtına koyup getireceklerini bekliyordu özlemle... Gülhane'den başlayarak Topkapı Sarayı'nı çepeçevre sardıktan sonra Ahırkapı Feneri'nde sonlanan Sur-u Sultani'nin içinde, dört tarafı yüksek duvarlarla kaplı Hasbahçe'deydi. Kocaman gövdelerini siper ederek onu güneşin kavurucu sıcağından koruyan, yüzünü sevgiyle okşayan güzelim Boğaz rüzgârını, dallarında sallayıp nazlı nazlı uyutan, duvarın bir başından diğer başına sıraladığı fıstık çamlarının, erguvanların, at kestanelerinin, çitlembiklerin, sakız ağaçlarının, dişbudakların, meşelerin, ıhlamurların serin gölgesinde, ağaçlardan yayılan mis gibi kokuların esaretindeydi yine. Bu tanıdık kokuların içinde bir tanesi vardı ki onu, hiçbirinin kokusuna değişmezdi. Edalı manolyalarının kokusu... Ağaçların paraleline, ortaya doğru uzanan çakıl taşı patikanın kenarlarına da selviler dikmişti art arda. Selviler geçen her yılla birlikte boy vermişler, artık aradaki çiçek tarhlarının ve gül bahçelerinin üstünü kapatacak kıvama erişmişlerdi.

Sabah namazını eda ettikten sonra koşa koşa gelmiş, Valide Kösem Sultan'ın iki gün sonra Hasbahçe'de, haseki sultanlar ve gözdelelerle yapacağı helva sohbeti için hazırlık yapmaya koyulmuştu. İlk işi Bağdat Fatihî aslan Murat'ın, devletlü hünkârın, turkuaz-bordo desenli, sim sırma işlemeli kadife kumaşla kaplanmış, ceviz üzerine bağa ve sedef kakmalı, altın varaklı tahtını az ötedeki fıskiyeli havuzun yanı başına koydurmak oldu. Padişahın helva sohbetine katılmasını tabii ki beklemiyordu; ama bu kadarlık iş için Valide Sultan'ın hışmına uğramak olmazdı.

Kösem Sultan artık eskisi gibi devlet işlerine karışamıyordu. Yine de Devlet-i Aliyye'nin akıl sır ermeyen kumpaslarını, gizli kapaklı entrikalarını, Kızlarağası Mustafa Ağa'nın yardımıyla el altından sevk ve idareye çalışıyordu. Murat Han özellikle Bağdat'ı fethettikten sonra kendisine karşı yapılan bütün isyanları bastırılmış, otoriteyi ele geçirmişti. Kösem Sultan bu durumdan hiç memnun değildi. O güne kadar devleti yönetmeye alışmış bu zeki ve kurnaz kadın, oğlunun tüm haşmetiyle devleti yöneten kudretli padişah temayülünden hiç hoşlanmıyor hatta kendisi tüm haşmetiyle orada dururken buna nasıl cesaret edebildiğine hayret ediyordu. Bu sebeple oğlunun içkiye ve tütüne olan zaafından faydalanıp onu eğlenceye, rintlige, işrete düşürmeye çalışıyor, hediye ve şenliklerle oyalamaya çabalıyordu. İktidar hırsları nasıl da insanın gözünü bağlıyordu? Onu nasıl da öz oğlunu rakip görmeye sürüklüyordu? Koskoca bir ömrü, nefsin hırslarına nasıl da mağlup ediyordu? Şaşılacak şeydi doğrusu (!) fakat padişah ne kadar annesinin tertip ettiği eğlencelere katılsa da Devlet-i Aliyye'yi onun eline bırakmıyordu. Sarayın dışında asayişî sağlamanın yolunu, kahveyi ve tütünü yasak etmekle bulmuştu. İçeni yakaladığı yerde sallandırıyor. Sarayın içindeyse öncelikle annesinin adamları olan ve gittikçe zorbalaşan devlet adamlarını, bilhassa şahsen nefret ettiği ve yalnız İstanbul'daki isyanlarla değil, Anadolu'daki bazı ayaklanmalarla da ilişkili gördüğü

Recep Paşa'yı ortadan kaldırmakla işe başlamıştı. Geçen hafta divandan sonra Recep Paşa'yı içeri çağırarak onu boğdurtmuş ve yerine Tabaniyassı Mehmet Paşa'yı getirmişti. Bu ani darbe, sipahileri ve onlara yardım edenleri şaşkına çevirmişti. Devletlü padişah, hiç vakit kaybetmeden kelle almaya devam etti. Silahtar Ağası Ahmet'i divanına çağırıp boynunu vurdurdu. Merkezdeki bütün sipahi zorbalarını yakalatıp teker teker yok etti. Sonunda İstanbul rahat bir nefes almış, huzura ermişti. Kadızâdelilerin görüşlerinden cesaret alan IV. Murat, bunlarla sınırlı kalmadı. Şimdilerde tebdil-i kıyafet edip şehirleri, köyleri dolaşüyor, kahve ve tütün içen kim varsa tespit ediyor ve hemen oracıkta cezasını veriyordu. Böylece Bağdat Fatihî hem sarayda hem sarayın dışında herkesi sigaya çekti. Bir yandan bunları düşünüyor bir yandan da elinde sitiliyle Hasbahçe'sine, o bahar ektiği masmavi lalelerini, sarılı beyazlı su yolu, yıldız desenli sümbüllerini, bembeyaz top tanecikli nergislerini, mor salkımlı leylaklarını ve sapsarı altın zerrelî nakış sümbüllerini suluyordu. Hasbahçe sarayın en önemli yeri idi; çünkü burası bahçe olmaktan öte bir anlam taşıyordu. Burayı her gün vezirler, şeyhülislam, reisülküttaplar, nişancılar, darüssaade ağaları; valide sultanlar, haseki sultanlar, gözdeler ve daha kimler kimler ziyaret ederdi. Burada otururlar, eğlenirler, dinlenirler, avlanırlar, "tebdil-i mekânda ferahlık vardır" deyip gezip dolaşırlardı. Hayır işlemek için ellerine sitilleri alırlar, bitkileri sularlar; hayır işlemek için ellerine kürekleri alırlar, daha iyi beslenmeleri için bitkilerin topraklarını kabartırlardı çünkü İslam dininde, bitkilerin, hayvanların bakımlarıyla ilgilenmek her şeyi yaratan ve koruyan büyük Allah'ın katında sevaba nail olmak demektir. Saray mensupları, özellikle lale ve gül bahçelerine çok önem verirler, lale ile güllere daha bir özenli davranırlardı nitekim lale çok önemliydi. Çünkü lale, tek bir dalda tek bir çiçeği. Lalenin sapı, elifi; elif de laleyi ifade ediyordu ve lale, vahdet anlamını taşıyordu. Teklik, birlik

demekti. Gül ise Hz. Peygamberin simgesi, Hz. Peygamberin kokusuydu elhamdülillah...

Bunları düşünürken sitilin suyu tükenmişti. Hızla doğruldu. Sitili yeniden doldurmak için tulumbaya seyirtti. Emme basma tulumbanın koluna yapıştı. Kolu, bütün gücüyle bir aşağı bir yukarı kaldırıp indirmeye başladı. Yeterince su çektiğine kanaat getirdiğinde tulumbanın kolunu bıraktı. Tulumbanın ağzına sitili yerleştirdi. Şimdi buz gibi kuyu suyu, şakır şakır sitilin içine boşalıyordu. Sitili doldurdu, akan suya kıyamadı. Avuçlarını birleştirip tulumbanın altına koydu. Kana kana buz gibi kuyu suyundan içti. Sitilini alıp işine geri döndü. Bu sene Enderun avlusuna beş yüz tane mavi lale soğanı ekmişti. Sofa Köşkü'nün karşısındaki avlu da tıpkı Hasbahçe'nin lale köşesi gibi baştan başa maviye kesmişti. IV. Murat, o Bağdat Fatihi, aslanlar aslanı, o sert mizaçlı devletlü padişahın bile bu kesif mavi karşısında, yüz hatları yumuşamış, tatlı tatlı gülümsemekten alıkoyamamıştı kendini ve tabi ardından Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'yı bir kese altın ile ödüllendirmişti. Yıllar önceyi hatırladı. Memleketini, biricik Adapazarı'nı, hiç tanımadığını sadece mezarını bildiği babasının mezar taşını, rahmetli anasını ve... ve söylemeye, rahmetli demeye dilinin varmadığı kardeşini, ikizini, Karun'unu... İki gündür memleketinden, Karıncalı Dede Türbesi mevkiinden, yaşlı bir çınar ağacının sesini duyuyordu. İşte yine duymaya başlamıştı yaşlı çınarın sesini. Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa; kâinata 'sağır' sadece ağaçlara 'işiten' kulaklarını kabarttı, yeri göğü inleyen bir tık tıkıyla. Tık... tıkı... tıkıtıkı... tıkıtıkıtıkı...

Yavaş yavaş ışıyan güne birlikte ağaç denizi uyanmaya başlamıştı. Koca çınar yaşlı ve yorgun gözlerini yepyeni bir güne açtı. Karıncalı Dede Türbesi'nin kubbesinden yansıyan güzelim ay ışığının, her biri ayrı birer ağaç gövdesi şeklini almış güçlü

dallarına damlayan gümüŖi ziyâsi tükenniymiŖti henüz. Türbe, fecr alacalığına karıŖmıŖlıđının derin zevkini yaŖamaya devam ediyordu. Sabahın çok erken saatleri olmasına rağmen havada, Adapazarı'nın ağustos ayına mahsus kavurucu sıcağının etkisi hissedilmeye baŖlamıŖtı. Sakarya nehrinden yükselen ılık rüzgâr, Geyve Körfezi'ni Ŗöyle bir kolaçan edip aradaki uzun mesafeyi süratle kat ederek koca çınarın dumanlı başına dolandı. Rüzgârın serinletici etkisi, sıcağın ağaç üzerinde oluŖturduđu olumsuz ruh halini az da olsa gideriyordu. Çınar, uyku mahmurluğu içinde bir süre etrafına bakındı. Bu arada bütün dikkatini toplayıp başında dolanan ılık rüzgârı dinlemeyi de ihmal etmedi. Düzce ormanlarındaki arkadaşlarının çekirge istilası hakkında yeni bir haber gönderip göndermediklerini merak ediyordu. Yeniden kulak kabarttı. Haber yoktu. Rüzgârın uğultusundan başka bir Ŗey duyulmuyordu. Ağaçların birbirleriyle haberleŖmelerinin tek yolu olan rüzgâr, çok Ŗükür ki bu sabah ona korkulu bir haber getirmemiŖti. Koca çınar derin bir nefes aldı. RahatlamıŖtı. Huzur içinde dallarını ılık rüzgâra çevirdi. Yapraklarının ona dinginlik veren tatlı hıŖırtısını dinlemeye koyuldu. Gövdesini biraz dikleŖtirdi. Kollarında yuva kurmuŖ, onunla birlikte yaŖayan küçük arkadaşlarına baktı. İçtenlikle gülümsedi. Onlara yaŖamlarını idame ettirecekleri güvenli ortamı sunmuŖ olmak için kıpır kıpır etmiŖ, yüreğini coŖkuyla doldurmuŖtu. Sol kolunun üzerindeki serçe yuvasından yükselen yeni dođmuŖ yavruların cik cikleri, genç anne babalarını artık güzelim sabah uykularına veda etmeleri gerektiği konusunda uyarıyordu. Tam bu dinginlik anında bütün ormanda yankılanan bir ses duyuldu. Koca çınar sıkıntıyla başını iki yana salladı. Onunla birlikte üzerindeki her Ŗey sallandı... KuŖlar, böcekler, tırtıllar, kelebekler...

“İŖte yine baŖladı! Beni deli eden, kulaklarımda ve beynimin içinde zonk zonk zonklayan o ses! İŖte yine baŖladı. Bir markap misali önce yavaŖ sonra alabildiğince hızlı tık... tık... tıkı... tıkı...

tıkıtıkıtıkı... tıkıtıkıtıkı... tıkıtıkıtıkı... Ah bu küçük ağaçka-
kan yok mu? Öldürecek beni. Etrafta yankılanan bu sesi duyan
onu çok güçlü bir hayvanın çıkardığını sanır. Şaşırtıcı olan bu
sesi çıkaran canlının bir yaprağımın içine sığacak kadar minik
olması. Bütün kışı, üzerimdeki böcek yumurtalarını gagala-
yarak geçirdiği yetmiyormuş gibi yazın da yumurtadan çıkan
böcekleri gagalamaya devam ediyor. Sesi bir yana ya gövdemde
oluşturduğu küçük matkap delikleri? Nereden gelip buldu beni
bilmiyorum.” İçindeki ses, bu durumun bir ağaç tabiatına aykırı
olmadığını söylüyordu. Derin bir soluk alıp “Kafa sesini dinleye-
ceğim galiba.” dedi. Kendini yeniden ılık rüzgârın tatlı esintisine
bırakırken sağ, arka kolunda hissettiği kıpırdanma ile başını o
yöne çevirdi. “Ahh! İşte sevimli yaramazım uyanmış. Ne büyük
saadet! Son bir yıldır tekdüze geçen hayatımdaki yegâne renk bu
ufaklık. Kıpkızıl parlak tüyleri, dallarım arasında koşarken bir
o yana bir bu yana salladığı kocaman kuyruğu ve kestaneye ben-
zeyen iri gözleriyle beni kendine bağlayan, bir dedenin torununa
duyduğu o içten, o sıcak sevgiyi yaşatan küçük sincabım. Bir yıl
önce soğuklar henüz başlamışken bir gece yarısı, annesiyle birlik-
te nereden geldiklerini bile anlamadan yaşlı gövdeme tırmanıp
kovuklarımdan birine yerleşiverdiler. O gün bu gündür benimle
neşe kaynağım. Kocaman kuyruğunu sallayarak koşuşturmaya
başladı yine.”

Bu meşakkatli sabah eğlencesi, birkaç gündür Düzce tarafından
gelen çekirge sürüsünün istila haberlerinden yana duyduğu en-
dişeyi biraz olsun unutmamasını sağlamıştı. Birden yolun üzerinde
bir gürültü duyuldu. Yolun kıyısındaki sedir ağacının üzerinde-
ki kargalar gürültüden ürktüler. Ordu halinde havalanıp gakla-
ya gaklaya onlar için güvenli bir limanı andıran çınar ağacının
kocaman dalları arasında üşüşüverdiler. Sedir ağacı, yüzyıllar-
dır yaptığı gibi kendi kendine homurdanmaya başlamıştı yine.
Ağır ağır ilerleyen bir at arabasının içinden elinde sapanla fir-

layan haylaz çocuk, hiç de Karıncalı Dede Türbesi mevkiine uygun davranmıyordu doğrusu. Kargalar korkmakta haklıydılar. Çocuk yaşlı bir çınara bırakın yaşlı çınarı, Karıncalı Dede Türbesi'ne zerre saygı göstermeksizin sapanıyla ağacın dallarına sığınmış kargalara nişanladı. Çınar dua etmeye başlamıştı: "Hey Rabbim, hikmetinden sual olunmaz. Dede Korkut'un duasıyla eli havada kalan Deli Karçar misali, bu bebenin sapanlı eli de havada kalsın inşallah. Karıncalı Dede'ye saygısızlık olur mu hiç? Olmaz tabii..." Çınarın duasından mıdır bilinmez sapanın lastiği koptu, çocuk bağır bağır ağlamaya başladı. Aile türbeye yaklaştı. Karıncalı Dede'nin mezarı başına dikilip saygıyla dua okudular. Sonra hemen türbenin girişindeki ulu gürgenin dallarına, renkli çaputlarını bağlayıp dileklerini dilediler. Bu süre içinde, hiç durmaksızın bağır bağır ağlayan bebelerini at arabasına oturup usulca yola koyuldular. Her yer yeniden huzurlu bir sessizliğe gömülmüştü. Gürültücü bebenin böğür böğür ağlaması çınarın yanındaki genç çamı uyandırmıştı. Genç çam, türbenin taş kubesi üzerinden kolunu uzatıp yaşlı çınara bir günaydın selamı verdi. Ormanda bir hareketlenme başlamıştı. Birileri geliyordu. Yaşlı çınar ve genç çam dikkatle gelenlere baktılar. Gelenler kereste eminleriyle orman köylüleriydi. Çok kalabalıktılar. Bu hiç alışılmış bir şey değildi. Bu kadar erken saatte gelmelerinin çok önemli bir nedeni olmalıydı.

Genç çam korku içinde: "Çınar Baba, kereste eminleri bu saatte gelmezlerdi. Ne oluyor? Neden geliyorlar?" Yaşlı çınar, genç çamı biraz rahatlatmak istiyordu. "Korkma oğlum, sen henüz kereste eminlerinden korkacak yaşta değilsin. Ben getirilip buraya dikildiğim vakitler karşımda koskocaman bir kayın ağacı vardı. Kayın ağacı tam sekiz yüz yaşındaydı. Biz onunla çok iyi anlaşırdık. Geceler boyunca uzun uzun muhabbet ederdik. Gel zaman git zaman hastalandı koca kayın. İçten içe çürümeye başladı. Birkaç yıl sonra kereste emininin emriyle kestiler. Yüklendiler tersane-

ye götürdüler. Gemilere direk, kürek, küpeşte yapacaklardı garibimi. Bizim buralar yani Kocaeli Sancağı özellikle Adapazarı, Geyve, Akyazı kazaları Osmanlı'nın ocaklığıdır. Tersanenin ihtiyaçlarına ayrılmış orman bölgeleridir. Öyle ki Evliya Çelebi, *Seyahatname*'sinde bizim buralardan bahsederken “ağaç denizi” benzetmesini yapmıştır. Osmanlı komutanlarından Kara Mürsel Alp, Karamürsel'de ilk Osmanlı donanmasını, taa 1327'de kurduğu vakitlerden beri donanmaya gereken keresteyi bizim buralardan sağlarlar. Bundan sebep her vakit, Tersane-i Amire Eminî'ne bağlı kereste eminleri gelir bakarlar, kontrol ederler bizi. Yaşlandı mı, çürüdük mü, gemilik olduk mu? diye... Gene bize bakmaya gelmişlerdir zaar.” Genç çam tedirginlik içinde: “Hıı, hıı...” diyerek başını salladı. Başıyla birlikte bütün vücudu sallandı. Üzerindeki her şeyden yalazı gibi bir şigra geçti. Yaşlı çınar onu bu ruh halinden kurtarmak amacıyla sözlerine devam etti: “Ne diyorduk... İşte yaşlı kayıncık gittikten sonra çok yalnız kaldım ben. Çok üzüldüm ama nelere alışılmıyor ki? Zamanla onun yokluğuna da alıştım. Koca kayından bana kalan en büyük miras; onun günler, geceler boyunca anlatmaya benim de dinlemeye doyamadığım Adapazarı tarihidir. Uzun kış geceleri boyunca, Karıncalı Dede Türbesi'nin tekkesinde zikir bittikten el ayak çekildikten sonra türbenin sağında ben, solunda o kalıverirdik yapayalnız. Bütün orman uykuda. Sessizlikte çıt çıkmazdı. Yaşlı kayın, sessizliğin büyüsunü bozmayan davudi sesi eşliğinde, adeta kulağıma fısıldarcasına anlatmaya başlar, beni bambaşka âlemlere, geçmişin o uzak, o ulaşılmaz, o rengârenk, o ışıltılı zamanlarına götürürdü...”

Yaşlı çınarın geçmişe dönüşü Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'yı kendi geçmişinde bir yolculuğa çıkartmıştı. Adapazarı'ndan çıkıp geldiği günü... Arkadaşlarını, yaşantısını, ustasını... ikizini... ikizini... bırakıp (?) İstanbul'a gelişini hatırladı. Topkapı Sarayı'na ilk kez gireceği vakit, sarayın kapısını bile bilmez-

ken Bostancıbaşlarının kaldığı koğuşları nasıl kan ter içinde bulduğunu, ertesi gün yapacağı rutin işlerin neler olduğunu, kimseye belli etmeden, kellesi gitmeden çözmeye çalışırken yaşadıklarını birer birer hatırladı. Nasıl da şaşkındı, nasıl da bilgisizdi. Birdenbire hiç tanımadığı bir hayatın içine düşmüştü. Adapazarı'nın Rençber Karun Efendi'si olmaktan çıkıp Topkapı'nın Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'sı olmak hiç kolay olmamıştı. Başlarda çiçekler konusundaki bilgisizliğini, rençberlik sayesinde oldukça iyi tanıdığı ağaçlar konusundaki bilgisiyle örtmeye çalışmıştı. Yerine geçtiği ikizi Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, çocukken geçirdiği kabakulak hastalığı nedeniyle sağırdı. Rençber Karun sağır değildi. Kulağı işitir olduğu halde sağır bilinmesi işini kolaylaştırmıştı. Bu sayede kısa sürede sarayın bütün sırlarına vâkıf olmuş, kıvrak zekasıyla bütün sorunları çözmüş, dünün Rençber Karun Efendi'si olmaktan çıkıp yerine geçtiği ikizi Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'sı oluvermişti. En yakın arkadaşı Bostancıbaşı Seyfullah Ağa idi. Seyfullah Ağa oldukça yaşlı bir tasavvuf ehliydi. Başlarda tasavvuf eğitimini çoktan almış, seyri sülûkuna devam eden Kabakulak Harun Ağa rolünü oynamak çok zor olmuştu. Zaman içinde yavaş yavaş işinde uzmanlaşırken Seyfullah Ağa sayesinde tasavvuf ilmi müritliğinde de yol almaya başlamıştı. Kuşlar âleminin; Kaf Dağı'ndaki Bilgi Ağacı'nda yaşayan biricik padişahları Simurg'u bulmak üzere yollara düştükleri, onu aradıkları, ömürlerini onu aramak yolunda harcadıkları gibi o da bir arayış içine girmişti. Onun tek bir Bilgi Ağacı yoktu, Bilgi Ağaçları vardı. Nasıl Hz. Süleyman bütün hayvanlar âlemiyle konuşabiliyorsa o da ağaçlar âlemiyle konuşabiliyordu. Nasıl rüzgâr Hz. Süleyman ile Saba Melikesi arasında haber getirip götürüyorsa onunla ağaçlar arasında da haber getirip götürüyordu. O da Simurg'unu bulacaktı. Kaf Dağı'na varmak için yedi dipsiz vadiyi aşacaktı. İstek, Aşk, Marifet, İstisna, Tevhid, Şaşkınlık, Yok oluş vadilerini... Kaçınıcı vadi-

deydi, kaç vadi geçmişti, daha kaç vadi geçecekti meçhuldü... Bu meşakkatli yolda düşe kalka ilerlerken bir mazarat gelip yerleşti kulak perdesine. Giderek arttı mazarat, ahrazlık başladı. İlmî arttıkça ahrazı da artıyordu. Zaman içinde ahraz öyle bir hale geldi ki Rençber Karun'un sineğın kanat çırpışını duyan, kartal kulaklarının yerini Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'nın küp gibi sağır kulakları almıştı. Hikmetinden sual olunmaz. Allah'ın takdiri. Belki de ikizine ettiklerinin cezasıydı, belki de Simurg'u bulma yolculuğunun bedeliydi, her kademedede ödenmesi gereken... Kim bilir? Bir süre sonra kulaklarına namütenahi bir uğultu hakim oldu. Artık yalnızca ağaçları duyuyor, yalnızca ağaçlarla konuşuyordu. İnsanların dediklerini anlayabilmek için de kendi kendine ağız okumayı öğrenmiş, ahraz haline kısmî bir çözüm getirmişti. Elindeki, suyu çoktan tükenmiş siteli bir yana koydu. Otomatığe bağlanmış hareketlerle bahçe makasını eline aldı. Gül bahçesindeki güllerin sararmış yapraklarını kesmeye başladı. Tam o sırada, kâinata 'sağır' sadece ağaçlara 'işiten' kulakları yeniden bilge ağaçların sesiyle doldu. Bu kez gemilere direk, kürek, küpeşte olması için kesilip tersaneye gönderilen bilge kayınının sesi vuruyordu kulak perdesine yaşlı çınarın dilinden, tarihin derinliklerinden...

“Benim buraya dikilmem milattan sonra beş yüz yirmilere rastlar. Bizans İmparatoru Justinianus'un şu karşımızda gördüğün taş köprüyü yaptırdığı zamana... Yaşlı bir Bizanslı beni buraya getirip dikti. Henüz çok gençtim. Köprü Sapanca Gölü'nün sularını Sakarya Nehri'ne getiren Çark Deresi'nin üzerine yapıldı. Adını İmparator Justinianus'tan alır. Justinianus Köprüsü... Artık biz ona Beş Köprü diyoruz. O vakitler taç giyme törenleri, bu karşıda gördüğün Harmantepe Kalesi'nde yapılırdı. Kraliçe Margaret'in taç giyme töreni de burada yapıldı. Birkaç gün önceden kalenin etrafındaki ağaçlar, rüzgârla haber gönderdiler bizim tarafa. Kale kapısı askerlerinin konuşmalarına kulak misafiri olmuşlar.

Kraliçe Margaret'in taç giyme töreni olacakmış. Ben haberi aldığımdan itibaren heyecanla beklemeye başladım. Akşama kadar sürekli kaleyi gözetliyordum. Kalede yapılan temizlikten törenin ertesi gün olacağını anlamıştım. O sabah erkenden uyandım, dünya gözüme bir başka güzel görünüyordu. Gövdemi olabildiğince dikleştirdim ve gökyüzüne doğru yükselebildiğim kadar yükseldim. Sessizce beklemeye başladım. Bekleyişim fazla uzun sürmemişti. Kale meydanı yavaş yavaş hareketlenmeye başladı. İnsanlar kalabalık gruplar halinde gelip meydanı doldurdular. Ardından rengârenk giysileri, ıslıl ıslıl mücevherleriyle soylular, gösterişli atlı arabalarıyla teşrif ettiler. Kalenin içindeki şapelde, protokol sırasına göre belirlenmiş yerlerini aldılar. Aman Allah'ım! O ne görkem, o ne şatafat! Merak ve heyecan içinde olan biteni izliyordum. Birden üzerinde kraliyet arması taşıyan atlı bir araba tüm asaletle sokağın köşesinde belirdi. Konuşmalar kesildi. Koca meydanda çıt çıkmıyordu şimdi. Dört doru at tarafından çekilen araba ağır ağır gelip kale meydanında durdu. Birkaç hizmetli hemen koşup geldiler. Yerlere taa şapele kadar kıpkırmızı Hint halıları yayılmıştı. Arabanın kapısı usulca açıldı. Bütün başlar o yöne çevrilmişti. Herkes az sonra taç giyerek kraliçeleri olacak genç prensesi görmek için merak ve arzuyla bekliyordu. Önce üzeri parlak taşlarla süslü, mavi satenle kaplanmış küçük bir ayakkabı görüldü arabanın kapısından. Ahali nefesini tutmuştu ben de tabi. Ve üzeri narin dantellerle bezeli, mavi bir elbisenin alabildiğine kloş etekleri izledi bu küçük ayakkabıları. Ardından gece gibi siyah saçları değerli incilerle süslenmiş, yemyeşil gözleriyle çevresine ıslıl ıslıl bakan harikulade bir genç kız, vakur bir eda ile arabadan indi. Sırtında yakası kürklü bir pelerin vardı. Pelerinin eteğini şöyle bir kaldırıp hafifçe savurdu. Belli etmeden etrafına göz attı. Ve başını dimdik kaldırıp gururla şapele doğru ağır ağır yürümeye başladı Prenses Margaret. Bir alkış tufanı koptu. Kalabalık 'Çok yaşa

Kraliçe Margaret!’ diye bağıırıyordu... Ahh, ahh artık gece bitip günün ilk ışıkları vurmaya başlayınca kadar böyle anlatır dururdu yaşlı kayın.”

Yaşlı çınarın derin derin nefes almasını fırsat bilen genç çam, sabırsızlıkla araya girdi. “Düzce tarafından gelen çekirge sürüsünün istilasından bir haber var mı Çınar Baba?” Bu kadar hikâye anlattığı halde henüz uyku mahmurluğunu üzerinden atamamış genç çama sevgiyle baktı yaşlı çınar. Zavallıcık, gençliğinin verdiği tecrübesizlikle aldığı bu istila haberinden çok korkmuştu. Onu biraz olsun rahatlatılabilmek amacıyla söze girdi: “Yok... Henüz yok. Hem korkma oğlum! Merak etme sen. Evvelallah bir şeycik olmaz.” dedi koca çınar. Bir yandan da ona şöyle göz ucuyla bir bakış fırlatmaktan geri kalmadı. Çınarın genç çamı yatıştırmak için söyledikleri aksi tesir yapmış, çocukcağız yatışmak yerine daha çok telaşlanmıştı. Onu kaygı verici düşüncelerden uzaklaştırmak amacıyla konuyu değiştirmeye karar veren çınar: “Bak şimdi ne yapalım biliyor musun? Koca kayın nasıl bana anılarını anlattıysa ben de sana anılarımı anlatayım. Adapazarı’nın alınışının, benim buraya dikilişimin hikâyesini... Anlatayım ki sen de benden sonra yeni nesile anlataşın... Kadim ağaç tarihimiz unutulup gitmesin... Benim tevellüt 1319... O vakitler Kayı boyu aşiretinin beyi Ertuğrul Bey, Söğüt ve Domaniç’i Bizans’ın elinden almış. Ondan sonra yerine oğlu Osman Bey geçmiş. Osman Bey de Bilecik ile Yarhisar’ı almış. Sonra başlamış Bizans üstüne akınlar yapmaya. Sırayla Osmaneli’nin Mekece’nin, Geyve’nin, Akhisar’ın kalelerini hep almış. Osman Bey savaş ederken oğlu Orhan Bey ve kumandanları boş durur mu hiç? Orhan Bey, Bursa’yı almış. Konuralp kumandan, Akyazı ile Hendek’i. Akçakoca kumandan da Sapanca Gölü ile Adapazarı’nı alıvermiş. Beş Köprü mevkiindeki ordu konağından her gün düşman üzerine akınlar yapmaya başlamış. Bütün düşmanları tutsak edip zincire vurmuş. Akova’ya kadar her yanı Osman Gazi’nin yönetimine

sokmuş. Akçakoca kumandan, o nasıl bir kumandan, görmeliydin... Yaman kumandan, sert kumandan; ama ruhu pek zarif, pek naif, ağaçlara, çiçeklere de pek meraklı. Adapazarı'na sefere çıkarken kendi kendine demiş ki: "Adapazarı'nı aldığım gün oraya bir çınar dikeceğim." Ben Geyve Körfezi'ndeki ağaç denizinde, kocaman bir çınar ağacının yeni filiz vermiş koluydum. Beni sedef kakmalı gümüş kamasıyla ana çınardan itinayla ayırıp kesti. Su dolu bir çömleğe oturttu. Yanına aldı. Gümbür gümbür bir savaşın ardından Adapazarı düşünce, Kayı'nın sancağını kalenin surlarına dikti. Sonra beni alıp getirdi. Çömleğin içinden çıkardı. Tam buraya, Karıncalı Dede'nin sağ yanına dikti. Yanına oturdu. Bana sevgiyle bakıp çömlekteki suyu köklerime, dallarıma dökerek can suyumu verdi. 'Ulu bir çınar olasın. Dünya durdukça Adapazarı'nda durasın. Başında bulutlarıyla, rüzgâra verdiği buhurlarıyla bu güzelim memleketi koruyasın!' dedi. O günden sonra aradan asırlar geçti. Sene oldu 1635. Yıllandım, yaşlandım, gördüm, geçirdim..."

Genç çam yine sabırsızlıkla yaşlı çınarın sözlerinin bitmesini bekliyordu. Fırsatını bulduğu anda: "Çınar Baba, bu çekirge istilası nasıl bir şey? Şimdi bu pis çekirgeler beni yiyecek, ben de ölecek miyim?" diyerek sızlanmaya başladı. Çınar çaresiz, ona çekirge istilası konusunda bilgi vermesi gerektiğini anlamıştı. "Evladım, Osmanlı'nın bağbanları, bazdarları, evliyaları çekirge istilası mı dinler? Hem bağbanın ilacı, hem bazdarın ilacı hem de evliyaların ilacı vardır çekirge istilasına. Bağbanlar bizler için bitki ilacı eyler, bazdarlar kuşlarını getirir çekirgelerin üstüne sallar, evliyalar çekirge suyunu verir, duasını yapar... Sana mı kaldı istilayı düşünmek koskoca Devlet-i Aliyye' de a gafil?" Genç çam, gözlerini dehşetle açıp: "Çınar Baba, bağbanın ilacını, bazdarın kuşunu anladım ama çekirge suyu ne ola ki? Yaşlı çınar gülümsemedi. "Ha o başka bir şey işte... O başka bir şey. Karıncalı Dede'nin çekirge suyunun hikâyesi uzundur." Yaşlı çınar, genç çamın dik-

katini çekebilecek, onu oyalayabilecek bir hikâye bulduğu için sevinçliydi. Başladı anlatmaya. “Bak şimdi oğlum, bütün bu anlatacaklarımı bana yaşlı kayın anlattı. Karıncalı Dede’nin asıl adının Abdullah bin Yaşarî imiş...”

Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, sırtına dokunan el yönünde, başıyla birlikte döndü. Bostancıbaşı Seyfullah Ağa gelmiş, öğle namazı vaktinin erdiğini haber ediyordu. Kabakulak Harun Ağa, yaşlı adamın gözlerinin içine sevgiyle baktı. Çiçeklerin morfolojisi bakımından tetkikleri ile meşgul olmak üzere kurulmuş çiçek encümeni Meclis-i Şükûfe’nin başkanı hatta ağaçları, çiçekleri ve bitki yetiştiriciliğini anlattığı, minyatürler çizdiği bir Şükûfenâme’ye sahip olan, ona hayatın bir anlamı olduğunu, hayatta herkesin bir misyonu olduğunu öğreten bu bilgeye duyduğu derin saygıyla başını hafifçe öne eğdi. Elindeki bahçe makasını sitilin yanına bıraktı. Usulca Bostancıbaşı Seyfullah Ağa’nın arkasından yürürken Ağalar Camii’nden yükselen ezan sesine karışan yaşlı çınarın sesine: “Cemâdât, nebâtât, hayvânât, insanât. Velhasılı nebâtâtın da kemâlâta ermişi varmış.” diyerek karşılık verdi. Hasbahçe’den çıkıp Babüssaade Kapısı’nın yanında boydan boya uzanan Akağaların koğuşları önünden geçtiler. Seyfullah Ağa, Enderun avlusunda soluklanırken Kabakulak Harun Ağa’nın gözleri, algıda seçicilikle maviye kesmiş lale havuzuna kaymıştı. O ara Seyfullah Ağa’nın yürümeye başladığını fark etmemişti. Hemen toparlanıp uzaklaşan Seyfullah Ağa’ya yetişti. Üçüncü avluya gelmiş, Arz Odası’nın yanındaki Ağalar Camii’ne varmışlardı. Serin selvilerin gölgesinde, kapılarını insanı efsunlu, sonsuz bir uhrevî âleme davet edercesine ardına kadar açmış bu cami her zaman huzur vermişti Harun Ağa’ya. Havadaki güzelim gül kokusunu derin derin içine çekerken abdest almak için kollarını sıvayıp caminin mermer şadırvanına yanaştı. İşlemeli pirinç musluğu açıp abdest almaya başladı. Soğuk suyla temas eden elleri, yüzü serinlemiş,

gönlü ferahlamıştı. İstemsiz bir refleksle kâinata ‘sağır’ sadece ağaçlara ‘işiten’ kulaklarında, yeniden bilge ağaçların sesi...

“Efendim, Abdullah bin Yaşarî, Horosan erenlerinden biriymiş. Hoca Ahmet Yesevî’nin talebesiymiş. Hoca Ahmet Yesevî’den el almış. Bu büyük derviş, hanımı Ünzile Hatun ile on birinci yüzyılda, taa Türkistan’dan çıkmış yola. Müslümanlığı öğretmek, Müslümanlığı yaymak için Anadolu’ya gelmiş. Buraya Sakarya’nın Adliye Köyü’ne yerleşmiş. Aha bu tepelik üzerine tekkesini kurmuş. Gel zaman git zaman köylü ile kaynaşmış. Onlara Müslümanlığı öğretmiş. Tekkesinde müritlerine ders veriyor, ilim öğretiyormuş. Medreseymiş burası. Günlerden bir gün köyü karıncalar basmış. Milyonlarca, milyarlarca karınca köylünün bütün ekinini yemiş. Depoladıkları bütün buğdayı, arpayı, samanı kaldırıp götürmüşler yuvalarına. Köylü çaresiz, ne yapacağını şaşırılmış. Koşa koşa Derviş Baba’ya gelmişler. “Medet Derviş Baba! Bittik biz, acımızdan öleceğiz. Her yanı karıncalar bastı.” diye ağlamışlar, çığırışmışlar. Derviş Baba köye gelmiş. Meydanın ortasında durmuş. Ellerini gökyüzüne kaldırıp bir dua etmiş. Bütün karıncalar buldukları yerlerden çıkmışlar, Derviş Baba’nın etrafını almışlar. Yer gök karınca, Derviş Baba adeta görünmez olmuş karıncaların ortasında. Derviş Baba tekkesine doğru yürümeye başlamış ki bütün karıncalar onun arkasından, ordu halinde gelmeye başlamışlar. Köylü hayretle seyretmiş olanları. Koskocaman karınca ordusuyla Derviş Baba tekkesine ulaşmış. Burada durup yeniden bir dua etmiş. Karıncalar Sapanca Ovası’na dağılmışlar. Ovada kendilerine yuvalar yapmışlar. Derviş Baba’nın etrafından hiç ayrılmamışlar ama köye de bir daha hiç inmemişler. Köylüye zarar vermemişler. Köylüler de karıncaların yemesi için ovaya her gün pirinç bırakmışlar. İşte o günden sonra Derviş Baba’nın adı Karıncalı Dede olmuş...”

“Ama ben anlamadım. Bu hikâyede çekirge suyu nerede? Bunda olsa olsa karınca suyu vardır. Ama sen çekirge suyu dedin. Çekirge suyu nerde bu hikâyede?” “La havlee! Oğlum senin durun, susun yok mudur? Sükût etmeyi bilmez misin sen? La havlee!” “Ya, amaa... Çok merak ettim...” “Fesüphanallah...” Yaşlı çınar bir süre derin derin iç çekip sakinleşmeye çalıştıktan sonra yeniden anlatmaya koyulmuştu. “İşte yaşlı kayının demesi; Karıncalı Dede’nin medresesinde ilim irfan öğretilir, her gün zikir çekilir iken bir gün bir çekirge istilası olmuş. Her yanı çekirgeler kaplamış. Tıpkı karıncalar gibi bütün ekinleri yemişler, ambarları istila edip arpa, buğday ne varsa talan etmişler. Karıncalı Dede, tekkenin arkasındaki büyük ardıç ağacının altına gelmiş. Namazını eda etmiş. Ellerini gökyüzüne açmış, dualar etmiş sonra elindeki asayı ardıç ağacının dibine vurmuş. Abovv! Bir su fırlamış ki koca ardıcın dibinden şarıl şarıl akmaya başlamış. Kocaman bir dere oluvermiş. Bir de bakmışlar gökyüzüne bütün sığırcık kuşları, leylekler öbek öbek olmuş, bulut bulut olmuş gelirler. Sığırcıklarla leylekler derenin kenarına inmişler. Kana kana derenin suyundan içmişler. Yeniden kanat açıp bütün ovaya yayılmışlar. Ağaçların üzerini kaplamış, ovanın üzerine yayılmış ne kadar çekirge varsa hepsini, yemişler. Ne yerde ne gökte bir tane çekirge bırakmamışlar. Çekirge Suyu’nun kerametini duyan çevre köylerden ahaliler öbek öbek gelmiş. Derenin suyunu doldurmuşlar bakraçlarına. Alıp köylerine götürmüşler. İki rekat namaz kılıp dualarını edip “Karınca Dede’nin yüzü suyu hürmetine, şifâ olsun çekirge suyu!” deyip derenin suyunu dökmüşler çekirgelerin üzerine, saçmışlar ekinlerinin üzerine, boca etmişler ambarlarının içine... Hikmetinden sual olunmaz, Allah’ın işine akıl sır ermez. Derenin suyuyla temas eden çekirge anında ölüveriyormuş. Karıncalı Dede sayesinde, Kocaeli Sancağı’nın tamamı çekirge istilasından kurtulmuş. Derenin adını “Çekirge Suyu” koymuşlar.” “Eee, ama burada hiç dere yok ki. Nerede Çe-

kirge Suyu?” “Karıncalı Dede hakkın rahmetine kavuşunca Çekirge Suyu da kurumuş. Çekirge Suyu’nu kaynağından yeniden coşturacak, onu diriltip gürül gürül akıtacak zat-ı muhterem, o mübarek insan ile Çekirge Suyu’na kaynaklık edecek o mübarek ağaç da Karıncalı Dede’nin ilminden, kerametinden nasiplenmiş müminler olmalılardır... Neler oluyor? Bu korkunç ses de ne?”

Yaşlı çınarın sözleri yarım kalmıştı. Havada çatır çatır, çayır çayır, çığlık çığlık korkunç bir ses duyuluyordu. Ses öyle korkunç öyle güçlüydü ki gökyüzü yırtılıyordu sanki. Ormanda çalışan köylüler ve kereste eminleri, ormandaki bütün canlılar aynı anda gökyüzüne, sesin geldiği noktaya baktılar. Ve herkes donakaldı... Aman Allah’ım. Milyonlarca çekirgenin oluşturduğu koskocaman, devasa bir kara bulut süratle, çatır çatır, çayır çayır, çığlık çığlık öterek üzerlerine doğru geliyordu. Ahali “Allah bize ceza veriyor! Allah’ın gazabı bu!” bağırışlarıyla sağa sola kaçışmaya başladı. Kara bulut, korku dolu bakışlar, köylülerin çığlıkları arasında birkaç dakika içinde yaklaştı ve her yer bir anda karanlığa gömüldü. Bağırışlar çekirgelerin çıkardığı korkunç sesler arasında yok olup gitmişti. Gökyüzünden sanki kar yağıyormuş gibi çekirge yağıyordu. Bir anda bütün tekke ve tekkenin etrafındaki tarlalar, bahçeler, ağaçlar, çiçekler her yer çekirgeyle kaplanmıştı. Yaşlı çınarın ne gövdesinde ne dallarında ne de yapraklarında bir milim boşluk kalmıştı, adeta çekirge ağaç olmuştu. Devasa bir çekirge ağaç! Çekirgeler çatır çatır sesler çıkararak birbirlerini itekleyerek çınarın üzerine yerleşmeye çalışıyorlardı. Silkinip onları üzerinden atmak istedi. Bir hamle yaptı. Çekirgeler bana mısın demediler. Bütün gücünü toplayıp bir kez daha sarsılmaya çalıştı fakat bunun boşuna bir çaba olduğu anlaması uzun sürmedi. Çekirgeler adeta gövdesine yapışmışlardı. Onları oradan kim, hangi güç atabilirdi bilinmez. Bu manzaraya midesi bulanarak baktı. “Gerçekten bu bize Allah’ın verdiği büyük bir ceza galiba. Çünkü Musa’nın Mısır’dan çıkışında, Firavun’a verilen

ceza da çekirge felaketi idi. Şimdi artık bu istila; kıtlığa, salgın hastalıklara, pahalılığa, göçlere yol açacak ve bunlar domino taşları gibi art arda düşerek bizi yıkacak... Allah'ım sen bizi affet. Allah'ım sen bize yardım et... Derdini verdin, dermanını da tez elden gönder yarabbi!”

Ağacın sesi kesilmişti. “Aman Allah'ım!” diye mırıldandı Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, telaşla çeşmeyi kapattı. Duydukları karşısında dehşete düşmüştü. Caminin merdivenlerini çıkarken birden arkasını döndü. Önünden akıp giden muhteşem boğaz manzarasına dikkatle baktı. Gözleri masmavi gökyüzünü, ufuk çizgisini taradı. Memleketi Adapazarı'nda, Karınca Dede Türbesi mevkiinin büyük bir çekirge istilasına uğradığını anlamıştı. Emir komuta zinciri içinde, görevlendirilen ulağın derhal yola çıkacağından emindi. Ulak Topkapı Sarayı'na geldiği gibi devletlü padişah kendisini çağırarak istilanın kökünü kurutması, asayişi berkemal eylemesi için onu memleketine gönderecekti. Hemen gerekli hazırlıkları yapmalıydı. Üzüntü içinde camiye girdi. Saf tutup namaza durdu. Duyamadığı seslere, gönül gözüyle icabet etti. “Allahüekber!”

Camiden çıktı. Hızla Hasbahçe'ye döndü. Bostancıbaşı şakirtlerini, bağbanlarını çağırttı. Onlara İstanbul'daki aktarlarda ne kadar kurutulmuş zakkum çiçeği, güzel avrat otu, yüksük otu varsa hepsini alıp gelmelerini söyledi. Müştemilata gidip çekirge istilasında kullanılan on plaka çinko levhayı çıkarıp hazır etti. Süratle Hasbahçe'den çıktı. Bâb-ı Hümayun'un açıldığı ikinci meydana yöneldi. Biraz sonra Alay Meydanı'ndan kuşların kanat şakırtıları duyulmaya başlamıştı. Hızlı adımlarla birinci avlunun girişine döndü. Sarayın iki kanatlı devasa kapısı önünde taşra bazdarları, at arabalarına yükledikleri kafesleriyle sıraya girmişlerdi. Doğançibaşı Süleyman Ağa ile Çakırcıbaşı Mahmut Ağa'yı durumdan haberdar etmesi gerekiyordu. Günlerden cuma

idi. Her cuma olduğu gibi taşra bazdarları, yanlarında sayyadları, getirücülerini, görençileri, didebânlarıyla birlikte Şikâr-ı Hûmâyûn'a gelmişlerdi. Bazdar topluluğu, taşra sayyadları olarak emîr-i şikâr Doğancıbaşı Süleyman Ağa ile Çakırcıbaşı Mahmut Ağa'ya; kümecilerin dağlardan, taşlardan topladıkları, didebânların, tülekçilerin gözcülük yaparak büyüttükleri, görençilerin eğittikleri, getirücülerin belde belde dolaşıp nakile hazırladıkları çakırdoğanları, şahinleri, atmacaları daha nice alıcı kuşlarını gösteriyorlar, Doğancıbaşı da hangisini beğenirse onları, süre avlarında kullanılmak üzere saraya satın alıyordu. Tam bu sırada Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa; sırtı siyah deri cepkenli, ayağı siyah deri çizmeli, başı kırmızı avcı bökrü, beli bıçaklı; sert mizaçlı, kara yağız, genç adamın yanına yaklaştı. Kulağına eğilip bir şeyler fısıldadı. Doğancıbaşı Süleyman Ağa'nın kaşları dehşetle kalktı. "La havle ve la kuvvete illa billahil aliyyl azim." Genç bazdarbaşı, bir tasavvuf ehli olarak kabul ettiği, babası yaşındaki Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'yı ikiletmedi. Keramet sahibi olduğundan zerre şüphe duymadığı bu adamın, kulağına fısıldadıklarınının, Allah tarafından durugörüyle ona sunulduğundan hiç kuşkusuz yoktu. Tek kelime etmeden başını sallamakla yetindi. Taşra bazdarbaşına dönüp: "Şikâr ağaları nerededir? Varın çağurun tiz gelsünler!" diye bağırdı. Derhal sarayın şikâr ağaları, Şahincibaşı, Atmacacıbaşı, Balabancıbaşı yanlarında emirleri, şakirtleriyle koşarak geldiler. Bazdarbaşı, İstanbul ve çevresinde gerek bazdarların elinde gerek havada uçan gerek yere konan ne kadar sığırcık kuşu, ne kadar leylek varsa toplayıp akşam kadar saraya getirilmesini emretti.

Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa gerekli bütün hazırlıkları tamamlamış olmanın iç huzuruyla geri döndü. Günün kalanını Hasbahçe'de çalışarak geçirdi. Fakat akli sürekli olarak memleketinde, çekirge istilasındaydı. Rüzgârın getirdiği haberleri duyabilmek için kulak kesilmişti fakat hiçbir haber gelmiyordu.

Herkes, her şey adeta bütün dünya sessizliğe gömülmüştü. İkinci vakti Saray-ı Âmire için alınması gereken; Kefe'den getirilecek Kefe lalelerinin cinsini ve Ağa Bahçesi'ne dikilecek karanfil, yediveren gülü, frenk gülü, sarı gül, yasemin, filbahri fidelerinin adlarını yazarak, bir istek vesikasını hazırladı. Bostan şakirtine verdi. Bahçenin alet, edavâtını toplayıp yerlerine yerleştirdi. Şakirt korku içinde koşarak geldi. "Ağam, ben yaparım. Siz ne yapıyorsunuz?" diyeydi ki "Tamam oğlum, tamam. Ben yapmak istiyorum, bırak sen." diyerek küçük çocuğun kalbine su serpmeyi de ihmal etmedi. Ortalığı süpürüp Hasbahçe'den çıktı. Artık Hasbahçe, gece vakti uykusu kaçan hünkârın, valide sultanın, haseki sultanın teftişine hazırды.

Her akşam yaptığı gibi Enderun ile Birun'u ayıran Babüssaade Kapısının iki yanındaki yeşil-beyaz mermer sütunların üzerindeki revakları sayarak sırasıyla Küçük Oda, Büyük Oda, Arz Odası, Has Oda, Enderun Hamamı, Kuşhane, Seferli Koğuşu, Kilerli Koğuşu, Hazine Koğuşu'nu geçerek Bostancı Koğuşu'na geldi. Odasına çekildi. Bir sedir, bir yer yatağı, bir şerbetlik, bir rahleden ibaret odasında minderine oturdu. Rahlesini açtı. Kur'an-ı Kerim'ini açıp okumaya başladı. Bir süre Kur'an okudu. Ellerini yüzüne sürüp duasını ölmüşlerine bağışladıktan sonra sırtını duvara yasladı. Yıllar sonra Adapazarı'na gitmek fikri, geçmişi hatırlatmıştı ona. Yine hiç tanımadığını sadece mezarını bildiği babasının mezar taşını, rahmetli anasını ve... ve söylemeye dilinin varmadığı, rahmetli demeye dilinin varmadığı kardeşini, ikizini, Karun'unu hatırladı ve o melun geceyi...

Harun ile Karun ikiz kardeştiler. Adapazarı'nda küçük bir çiftlikleri vardı, rençberlik yaparak geçimlerini sağlıyorlardı. Babaları onlar çok küçükken ölmüştü. Onu hiç tanımamışlardı, sadece bayram günleri ziyaretine gittikleri köyün mezarlığındaki mezarını biliyorlardı. Annelerini de yeni yetme delikanlı olduk-

larında kaybetmişlerdi. İkiz kardeşler ekip biçerek hayatlarını sürdürüyorlardı. Harun ağaçlara, çiçeklere çok meraklıydı. Bağban olmak istiyordu. En büyük hayali İstanbul'a gitmek, Topkapı Sarayı'nda yüce hünkârın bağbanı olmaktı. Karun ise evinden ayrılmak hiçbir yere gitmek istemiyordu. Bir gün Harun gelip artık kesin karar verdiğini İstanbul'a gideceğini söyledi. Karun onunla gitmek istemediğini memleketinde, çiftliğinde kalmak istediğini söyledi. Böylece ikizler ayrıldılar. Harun gerçekten İstanbul'a gitmişti. İdeallerinin peşinden koşan bu delişmen oğlan, tasavvuf ilmine olan merakıyla İstanbul'da, Ebusait Hadri Tekkesi'ne kapılanmıştı. Zaman içinde temiz ahlakı, güzel huyları ve ahraz olduğu halde her şeyi anlamaya yetkin yüce gönülüyle tekkenin müritlerinden Meclis-i Şükûfe'nin başkanı, Topkapı Sarayı'nın Bostancıbaşı Seyfullah Ağa'nın dikkatini çekmeyi başarmıştı. Bostancıbaşı Seyfullah Ağa, Harun Efendi'yi Topkapı Sarayı'na, yanına aldı. Ona bağbanlık öğretti. Hem tasavvuf ilminde hem de bağbanlıkta ilerleyen Harun Efendi yoluyla yükselerek tıpkı hocası Seyfullah Ağa gibi Bostancıbaşı olmuştu. Yıllar sonra memleketine hem kardeşini hem de Karıncalı Dede Türbesi ile tekkesini ziyaret etmeye geldi. İkizler buluştular. Hasret giderdiler. O gece zikir için Karıncalı Dede tekkesine gitmişlerdi. Zikirden sonra onları tekkede misafir ettiler. Adapazarı'ndaki Ermeni defineciler Karıncalı Dede Türbesi'nin etrafına dadanmışlardı. Her yeri kazıyorlar, altın arıyorlardı. En çok da Ermeni Dikris türbeye geliyor, geceleri etrafı kazıp define arıyordu. Zikirden sonra herkes odasına çekilmişti. Harun ile Karun da odalarına geçip yatıp uyumuşlardı. Gece yarısı Karun birtakım sesler işitip kalktı. Harun yatağında yoktu. Eline kandili alıp sessizce dışarı çıktı. Sesler türbenin arkasından geliyordu. Usul usul ilerleyerek türbenin arkasına dolandı. Karanlıkta türbenin arkasındaki görklü ardıcın altında iki kişinin mücadele ettiğini gördü. Bunlardan biri Harun diğeri de Ermeni Dikris'ti. Neler olduğunu

anlamak için biraz daha yaklaşıncaya görkmlü kayının dibinin kazılmış ve kazılan yerden çil çil altınların çıkmış olduğunu gördü. Tam bu sırada Harun, Dikris'i kucaklayıp kazılan çukurun içine, çil çil altınların üzerine attı. Tam doğrulacakken vazgeçti, bir an duraksadı ve ardından dengesini kaybedip o da çukurun içine, Dikris'in üzerine düştü. Karun şaşkınlık içinde çukura yaklaştı. Eğilip baktı. Dikris de Harun da ölmüşlerdi. Dehşete düşen Karun ne yapacağını şaşırmişti. Harun böyle bir şeyi nasıl yapabiliirdi? Taa İstanbul'dan kalkıp gelme nedeni demek ki bu hazineydi. Hazineyi çalacak ve İstanbul'da paşalar gibi yaşayacaktı. Ama işler planladığı gibi yürümemişti. O kazıyı yapıp hazineyi çıkardığında Ermeni Dikris gelmiş ve yıllarca arayıp en sonunda bulduğu hazinesini Harun'un çalmaya kalktığını görünce ona engel olmak istemişti. İki adam dövüşmeye başlamışlar ve en sonunda birbirlerini öldürmüşlerdi. Karun, böyle bir ahlaksızlığı yapan kişiye artık kardeşim diyemezdi. Köylüye kendisi için 'hırsızın ikizi' dedirtemezdi. İstanbullardan kalkıp Karınca Dede Türbesi'ni soymaya gelen hırsız Harun'un kardeşi dedirtemezdi. Yaşananları kimse duymamalıydı. Bu gece burada olup bitenler sonsuza dek bir sır olarak kalmalıydı. Karun hemen kararını verdi. Küreği kaptığı gibi kazılmış toprağı çukurun içindeki iki cesedin üzerine atmaya başladı. Çukuru tamamen kapattı. Ayaklarıyla üzerini düzleyip hızla tekkeye geri döndü. Harun'un kıyafetlerini giydi. Kendi kıyafetlerini heybesine koydu. Harun'un heybesini de yanına alıp tekkeden çıktı. Ahıra gitti. Harun'un atına atlayıp ardına bile bakmadan Karıncalı Dede Türbesi'nden, biricik memleketi Adapazarı'ndan kaçtı. Hiç bilmediğı İstanbul'a, ahraz Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa olarak geldi...

Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa derin bir nefes alıp anılarından sıyrıldı. Gözyaşları içinde yerinden kalktı. Aynanın önüne geçti. Sarığını, yakası kürkmlü kaftanını çıkardı. Dikkatle yer

yer aklar düşmüş sakallarına, etrafı çizgilerle dolmuş gözlerine, yorgun yılların artıklarının ince bir dantel gibi yol yol işlediği geniş alınına baktı. “Her şeyi yaratan sensin Allah’ım. Yaratılan her şeye kendi nurundan nur üflemişsin. Kâinattaki her şey senin yansıman. Sen vücud-u mutlaksın. Yokluk aynalarından binlerce yansırın. Sen bir hazineydin, bilinmek istedin. Sen vücud-u mutlak, kendi güzelliğini görmek için bir aynaya yansır gibi âdeme, hiçlik ve yokluğa yansydın. Böylece, yokluğun içinde kâinat tecellî etti. Her şey, varlık ve yokluk aynasındaki bir anlık hayal... Eğer bir vakit, aynaların önünden çekilirsen aynalar boş kalır. Biz, bütün kâinat, hepimiz yok oluruz. Ben, bu dünyada kendi cehennemimi yarattım ve onun içinde cayır cayır yanarak kavrulurken yaşamaya çalışıyorum. Ben, bu dünyada cehennemini yaşıyorum. İstedim ki bu dünyanın yalancı cennetini yaratayım. İnsanlar bu yalancı cennete bakıp mutlu olsunlar. Cehennemimde yanarken bir başkasının yalancı cennet mutluluğundan sebep- leneyim istedim... Affet beni Allah’ım.”

Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, o gece bir rüya gördü. Rüyasında geceydi. Karıncalı Dede Türbesi mevkiine gelmişti. Her yer kapranlıktı. Sadece türbenin arkasındaki büyük ardıç ağacı görüyordu. Bir süre sonra karanlıkta üç kişinin kendisine doğru gelmekte olduğunu gördü. Sessizce olduğu yere çöktü ve gelenleri izlemeye başladı. Başlarında börkleri, sırtlarında cüppeleriyle gelenler, Horasan erenlerine benziyorlardı. Bir süre sonra Harun Ağa, bilgiyi sezgi yoluyla hiç konuşmadan almaya başladı. Gelenlerden birisi Dede Korkut, birisi Hoca Ahmet Yesevî birisi de Abdullah Bin Yaşarı namı diğer Karıncalı Dede idi. Üç derviş namazlarını kıldılar, zikirlerini yaptılar. Ardıç ağacının yanında durdular. Ardıç ağacı kibleye karşı dönmüş, dallarını eğerek namaz kılıyordu. Harun Ağa, gördüklerinin dehşetiyle gayriih- tiyari hafif bir çığlık attı. Hemen kendini toparlayıp eliyle ağzını kapattı. Görklü ardıç, koskoca dallarını iki yana açıp yaratanın

huzurunda selam duruyor, eğilip rükû ediyor ve secdeye varıyordu. Harun Ağa yerine çakılmıştı. Tekbir getirerek bu etkileyici sahneyi izledi. Üç derviş görklü ardıcı selamlayıp onun gövdesini elleriyle sıvazladılar ve “Alkışım olsun! Çekirge Suyu’n çoşkun aksın, tükenmesin görklü ardıcı!” deyip bir anda sırta kadem bastılar. Harun Ağa birden çingir çingir sabah ezanlarının sesiyle uyandı. Dehşet içinde yatağından fırladı. Kan ter içinde kalmıştı, nefes nefeseydi. La havle çekip koca bir çanak soğuk suyu kafasına dikti. Elini yüzünü yıkadı. Hemen namaza durdu. Namazın ardından çanağa yeniden su doldurup karşısına koydu: “*Çağnam çağnam kayalardan çıkan su/Ağaç gemileri oynatan su/Hasan ile Hüseyin’in hasreti su/Ayşe ile Fatma’nın nigahı su/Şahbaz atların gelip içtiği su/Kızıl develerin gelip geçtiği su/Ağ koyunların gelip çevresinde yattığı su!*” diyerek suya, Dede Korkut methiyesini düzdü ve rüyasını suya anlattı. Sonra yaşlı kayının, “Çekirge Suyu’nu kaynağından yeniden çoşturacak, onu diriltip gürül gürül akıtacak zat-ı muhterem, o mübarek insan ile Çekirge Suyu’na kaynaklık edecek o mübarek ağaç da Karıncalı Dede’nin ilminden, kerametinden nasiplenmiş müminler olmalılardır...” sözlerini hatırladı. Tüylere diken diken olmuştu. Kur’an-ı Kerim’ini açıp rahlesi başında okumaya başladı. Bu sırada odasının kapısı gümbür gümbür vuruluyordu ama Harun Ağa’nın bunu duyması imkansızdı. Küçük Bostancı şakirti, koğuşun arkasına dolanıp odasının penceresinin önüne geldi. Uzun bir süre pencereye vurdu. Neden sonra ağası onu görmüştü. Aldığı haberle birlikte Harun Ağa derhal hazırlandı. Koğuştan çıkıp süratle Has Oda’nın yolunu tuttu. Devletlü padişahın huzuruna çıktı. Tıpkı beklediği gibi Adapazarı’ndaki çekirge istilasını bastırmak ve asayiş berkekal eylemek üzere görevlendirilmişti. Reisülküttap buyruğu ile Kocaeli sancak beyine ve Adapazarı kazası kadısına verilmek üzere Nişancı’ya yazdırılmış müsaade vesikasını teslim aldı.

Müsaade Vesikası

Taraf-ı âcizânemize dâir ve sâir vuku' bulacak umûr-ı mabsûsâmı-za mu' âvenet ve safvetde hürmet ve ri' âyet-i lâzımının ifâsı husûsü için. İşbu icazet vesikası, divan-ı hümayun kararınca Nişancıbaşı Nurullah Efendi emri ile Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa'ya verilen icazet vesikasdır.

Reisülküttap Mehmet Rami Efendi

Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, emîr-i şikâr Doğancıbaşı Süleyman Ağa ve Çakırcıbaşı Mahmut Ağa yanlarında emirleri, şakirtleriyle birlikte büyük bir kabile olarak Topkapı Sarayı'nın Alay Kapısı'ndaydılar. Bostancıbaşı arabalara zakkum çiçeği, güzel avrat otu, yüksük otlarını, kepek çuvallarını ve çinko levhaları; Bazdarbaşı, çekirgeleri yiyecek sığırcık kuşlarını, leylekleri, doğanları, şahinleri koydukları kafesleri at arabalarına yükletmişlerdi. Hazırlıklar tamam olunca kabile atlarına atlayıp yola çıktı. Yıllar sonra memleketi Adapazarı'na gidiyordu. Bir yandan heyecan duyarken diğer yandan sonsuz bir hüznü yüreğini kaplamıştı. Uzun bir yolculuktan sonra Adapazarı'na vardılar. Şahin Tepesi'nin üzerinden yavaş yavaş ovaya doğru inmeye başladıklarında uzaktan Karıncalı Dede Türbesi ve tekke görünmeye başlamıştı. Kabile tekkenin etrafındaki manzarayı görünce donakaldı. Bütün tekke ve tekkenin etrafındaki tarlalar, bahçeler, kayalar, taşlar çekirgeyle kaplanmıştı. Çekirgeden bir dünya ile karşı karşıyaydılar. Duyulan tek ses çekirgelerin çatır çatır bacıklarının birbirine vuruşu ve pıtır pıtır her şeyi kemirip yiyip yutuşlarıydı. Bazdarlar, başlarındaki kırmızı bazdar börtüklerinin korunaklarını kapatıp yüzlerini, gözlerini gizlediler, pazubentlerini takıp eldivenlerini giydiler. Harun Ağa ile şakirtleri, bel kuşaklarını bellerinden çıkartıp kulaklarını ve ağızlarını kapatacak şekilde başlarına doladılar. Atlarını mahmuzlayıp

dört nala koşmaya başladılar. Atların toynaklarının bastığı her noktada çekirge vardı. Çekirgelerin bir kısmı toynaklar altında kalıp yola yapıyor bir kısmı can havliyle sağa sola, havaya fırlıyor, onların başlarına, omuzlarına, kollarına düşüyordu. Bu zorlu yolculuğun sonunda tekkeye varmışlardı. Tekkenin içine sığınmış köylüler ve başlarında ne yapacağını bilmez bir şekilde bekleyen Adapazarı kadısı onları karşıladı. Çevre köylerden istilaya bir çare bulmak için yollara düşen herkes Karıncalı Dede Tekkesi'ne gelmişti. Çekirgelerin tarlalarına yumurtalarını bırakacağından bu sebeple senelerce bu felaketle boğuşacaklarından korkan köylüler, kadı efendiye çekirgelere hitaben mürâsele yazdırmak istiyorlardı. Köylüler çekirgelere hitaben yazılacak bu mürâselede, çekirgelerden şikâyetçi olduklarını, bir an önce onlara ait olan topraklardan gitmeleri gerektiğini, aksi takdirde onları her şeyin yaratıcısı Allah'a havale edeceklerini dile getireceklerdi. Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, emîr-i şikâr Doğancıbaşı Süleyman Ağa ve Çakırcıbaşı Mahmut Ağa köylülerin çaresizlikten buldukları bu çözüm karşısında şaşkınlığa düşmüşlerdi. Akl-ı selim olmak ve bir an önce işe başlamak gerektiğini düşünerek kolları sıvadılar.

Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, tekkenin önüne büyük bir ateş yaktırıp üzerine içi su dolu kocaman kazanlar koydurdu. Kazanların içindeki su kaynayınca yanında getirdiği kilolarca zakkum çiçeği, güzel avrat otu, yüksük otunu kazanların içine boca etti. Böylece en etkili zehri elde etmişti. Ardından çuvallar dolusu kepek de kazanların içine boşaltıldı. Elde edilen zehirli yiyecekler, büyük kepçelerle kazanlardan çıkarılıp el arabalarına kondu. Köylüler bu zehirden çıkan buharı solumamak için ağızlarını, burunlarını sarmış, ellerine bezler bağlamışlardı. El arabalarını alıp etrafa dağıldılar. Zehirli yiyeceği küreklerle tarlalarına, bahçelerine, ulaşabildikleri her yere dökmeye başladılar.

Emîr-i şikâr Doğancıbaşı Süleyman Ağa ve Çakırcıbaşı Mahmut Ağa, kuşların kafeslerini at arabalarından indirtti. Kafeslerin kapısını aynı anda açtılar. Binlerce sığırcık kuşuyla yüzlerce leylek, doğanlar, şahinler, daha birçok alıcı kuş büyük bir kanat şakırtısı eşliğinden kafeslerden fırlayıp gökyüzüne yükseldi. Bir süre tekkenin etrafında uçtuktan sonra pike yaparak tekkenin etrafında çekirgeyle kaplanmış tarlalara daldılar. Sarı gagalı, beyaz benekli, kahverengi ala sığırcıklar; kırmızı gagalı, siyah kanatlı, beyaz leylekler; mavi gagalı, gri doğanlar; siyah gagalı, kızıl benekli sarı şahinler çekirgeleri art arda hedefleyip birkaç saniye içinde de imha ediyorlardı. Kuşlar zehirli yiyeceklere karşı bilgeydiler. Onlara dokunmadan temkinlice hareket ediyor sadece çekirgeleri yiyorlardı. Doğada müthiş bir mücadele başlamıştı. Harun Ağa, ikinci bir çekirge sürüsü istilasına karşılık önlem almak amacıyla tekkenin yanına, çekirge sürüsünün gökten indiği yöne doğru genişçe bir hendek kazdırdı. Çinko levhaları bu hendeğin kenarına döşetti. Sürülerin takip ettikleri güzergâh aynı olduğu için ikinci sürü gelirse bu noktaya inecekti. Ve indikleri yerde, bu çinko levhalara çarpıp hendek içine düşeceklerdi. Ardından köylüler hemen hendekleri toprakla kapatacaklar, çekirgeleri toprağın içine gömeceklerdi. İki gün boyunca hiç uyumadan, durup dinlenmeden çalıştılar. İstila büyük oranda engellenmişti fakat çekirgelerin toprağa bıraktığı yumurtaların kökü kurutulmadan bu beter işten kurtulduk denilemezdi. İşte bunun da tek çaresi Çekirge Suyu idi.

Akşam çökerken herkes yorgunluktan bitap düşmüştü. Tekkeye çekildiler. Yemekler yenildikten sonra yorgun argın yataklarına yattılar. Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa gece yarısı bir sesle uyandı. “Akıl, nefsten üstündür; ömür, nefsin hırslarına mağluptur!” Yıllar önce olduğu gibi odasındaki kandili aldı. Artık yaşlanmıştı. Karanlıkta düşmemek için kapının arkasındaki asarlardan birini koltuğunun altına sıkıştırıp tekkeden çıktı. Ken-

disinden başka kimsenin duymadığından emin olduğu bu sese doğru yürümeye başladı. Ses, yıllar önce ikiz kardeşiyle Ermeni Dikris'i dibine gömdüğü görklü ağaçtan geliyordu. Ağaca yaklaştı. Elindeki kandili havaya kaldırıp ağacın dibine ikiz kardeşini gömdüğü yere baktı. O anda ağacın gövdesinde kocaman bir çivinin çakılı olduğunu gördü. Ağaç: "Bu çivi buradan çıkmadan benim gönül yaram dinmez." dedi. Harun Ağa eğildi, çiviye tuttu. Çivi ağaca çakılı olduğu yeri, içten içe çürütmüştü. Boşlukta eğreti duruyordu. Harun Ağa asıldığı anda, çivi eğreti vaziyette durduğu gövdeden sıyrılıp elinde kalıverdi. Görklü ağaç, yıllardır acısını taşıdığı paslı çividen kurtulmanın verdiği rahatlamayla derin bir oh çekti. O anda Karun güvem çalılarının arasında bir hışırtı duydu. Korkuyla ürperdi. Kandili çalılara doğru tuttu. Tam karşısında karanlığın içinde yemyeşil gözleri ışıltı ışıltı yanan kocaman bir kara yılan duruyordu. Yerinde donakaldı. Kıpırdamıyordu. Yılan dile geldi: "Sonunda geldin. Yıllardır bekliyorum seni. Yıllardır yolunu gözlüyorum. Yıllardır gerçeği anlatmak için, içimdeki bitmez tükenmez pişmanlığı dile getirmek için bekliyorum seni. Kardeşinin masumiyetini bilmen, artık ona haksızlık etmemen için bekliyorum seni... Ben bu hazinenin ıssıyım, koruyucu iyeyim. Görevim hazineye zarar verilmesini engellemek, hazineyi korumaktır. Asırlardır bu hazineye bekçilik yaparım. İnkizin İstanbul'dan geldiğinde Ermeni Dikris hazinenin yerini bulmuştu. O karanlık gecede gelip burayı kazdı. Hazineyi çıkardı. Ben hazineyi alacağı anı bekliyordum. Onu sokup öldürecektim. Hazinenin ıssı olarak benim görevimdi bu. Dikris, hazinenin tamamını bir gecede götürmeyeceğini anlayınca kazdığı yeri kapatmaya, ertesi gün tekrar gelip hazinenin kalan kısmını almaya karar verdi. Kazdığı yeri şaşırmamak için az önce söktüğün çiviye görklü çınarın gövdesine çakmaya başladı. Hem karanlıktan hem de sahipli hazinenin ıssı olan benden, kara yilandan, duyduğu korku nedeniyle çiviye çakarken

cepkenini de çiviyle beraber çaktı. İşi bittiğinde gitmek isteyince çiviyle görklü ardıcın gövdesine çakılmış cepkeni, onun ayrılıp gitmesini engelledi. Dikris, kendisini benim tuttuğunu sandı. Korkusundan ödü patladı. Kalbi bu büyük korkuya dayanamamıştı. Oracıkta öldü. Artık benim bir şey yapmama gerek kalmamıştı. Mevlasını bulmuştu. Bu arada tekkeden çıkıp gelen ikizin Harun, Dikris'i hazinenin başında, elinde kürekle görünce neler olduğunu anlamıştı. Dikris'in bayıldığını sandı. Ben, onun Dikris'i engellemek, hazineyi almak istediğini düşünmüştüm. Harun, Dikris'i kucakladı. Ayağa kalktı. Dikris'in ağaca çakılmış cepkenini görmemişti. Dikris'i oradan almasını engelleyen şeyin ne olduğuna bakmadan sertçe çekti. Cepken çividen kurtuldu. Çivi ardıcın bağrında çakılı kaldı. Tam o sırada saklandığım yerden çıktım. Harun'un üzerine saldırıp onu soktum. Zehrim o kadar güçlüdür ki birini soktuğum zaman ancak iki üç saniye yaşayabilir. Harun önce kıpkırmızı oldu sonra nefesi kesildi, ağzından köpükler çıkarken kucağındaki Dikris'i bıraktı. Dikris kendi kazdığı kuyuya kendisi düştü. Harun da üzerine... Düştüğü anda can vermişti. Sonra sen geldin. Kardeşinin hazineyi çalmak istediğini düşündün. Sonrası malum. Her şey olup bittikten sonra görklü ardıc bana olayın aslını anlattı. Meğer Harun, Dikris'in hazineyi çalmasını engellemek istemiş, beni korumak, hazineme sahip çıkmak istemiş. Dikris'in bayıldığını sandığı için onu alıp tekkeye götürecekmiş. Kardeşinin hiçbir günahı yoktur. Tertemiz kalbiyle, ahlakını hiç bozmadan emanetini teslim etmiş, hakkın rahmetine kavuşmuştur.”

Hazinenin ıssı, koruyucu iyisi kara yılan geldiği sessizlikte ortadan yok olmuştu. Yıllar sonra gerçeği öğrenen Karun, büyük bir pişmanlıkla gözyaşları içinde ellerini gökyüzüne açtı. Dualar etmeye başladı. Sonra üzüntü ve çaresizlikle yapacak bir şey bulamayıp kahr içinde elindeki asayı görklü ardıcın dibine vurdu. Asanın toprağa çakılmasıyla birlikte birdenbire koca ardı-

cın dibinden gökyüzüne doğru bir su fırladı. Tazyikle yükseldi yükseldi Karıncalı Dede Türbesi'nin üzerine bardaktan boşanır gibi boşaldı. Çekirge Suyu görklü ardıcın dibinden yeniden doğmuş, kocaman bir dere olmuş, şarıl şarıl akmaya başlamış. Karun Efendi, yaşlı çınarın "Çekirge Suyu'nu kaynağından yeniden coşturacak, onu diriltip gürül gürül akıtacak zat-ı muhterem, o mübarek insan ile Çekirge Suyu'na kaynaklık edecek o mübarek ağaç da Karıncalı Dede'nin ilminden, kerametinden nasiplenmiş müminler olmalılardır..." sözlerini hatırladı. Artık Simurg'u bulmuştu. Kuşların padişahlarını bulmak için aştıkları İstek, Aşk, Marifet, İstisna, Tevhid, Şaşkınlık, Yok oluş vadilerini o da teker teker aşmıştı. Kuşlar, Simurg'un sarayına vardıklarında saraydaki aynaya bakıp kendilerini görmüşlerdi. Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa da kendi aynasına bakmış, geçmişiyile yüzleşmiş ve aynada kendini görmüştü. Simurg kendisiydi.

Ertesi gün köylüler gürül gürül akan Çekirge Suyu'nu gördüklerinde sevinçten deliye döndüler. Derenin suyunu bakraçlarına doldurup tarlalarına, bahçelerine taşıdılar. İki rekât namaz kılıp dualarını ettiler. "Karınca Dede'nin yüzü suyu hürmetine, şifâ olsun Çekirge suyu!" diyerek derenin suyunu döktüler çekirgelerin üzerine, saçtılar ekinlerinin üzerine, boca ettiler ambarlarının içine... Hikmetinden sual olunmaz, Allah'ın işine akıl sır ermez. Derenin suyuyla temas eden çekirgeler de çekirgelerin bıraktığı yumurtalar da anında ölüverdi. Çekirge Suyu'nun kerametini bilen onun yeniden dirildiğini duyan çevre köylerden ahaliler öbek öbek geldi. Karıncalı Dede sayesinde, Adapazarı çekirge istilasından kurtulmuştu.

Çekirge istilasının kökü kurutulmuş, asayiş berkemal eylenmişti. Saray kafilesi dönüş hazırlıklarını yapıp yola çıktı. Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, kafileye daha sonra yetişeceğini söyledi. Önce yıkılmış, viranelik olmuş evlerine gidip anılarını

hatırları birer birer sonra babasının ve annesinin mezarını ziyaret etti. Karıncalı Dede tekkesine geri dönüp eşyalarını aldı. Atına atladı. Kulaklarına namütenahi bir uğultu hakim olmuştu yine. Uğultu yavaş yavaş dindi. Görklü ardıç, rüzgârda hışırdayan dallarıyla yeknesak bir terennüm içinde bir cümleyi tekrar etmeye başlamıştı. “Akıl, nefsten üstündür; ömür, nefsin hırslarına mağluptur. Akıl, nefsten üstündür. Ömür, nefsin hırslarına mağluptur...” Bostancıbaşı Kabakulak Harun Ağa, atının dizginleri çekti. İstikametini İstanbul ufuklarına çevirip hayvanı mahmuzladı. Başını kaldırıp görklü ardıca baktı: “Kim bilir belki de galiptir bu yolda mağlup?” dedi. Dört nala yol almaya başladı. Hâlâ başı dumanlı görklü ardıç sadece onu duyabilenlerin kulaklarına yeknesak bir terennüm içinde aynı cümleyi fısıldamakta: “Akıl, nefsten üstündür; ömür, nefsin hırslarına mağluptur!”

Ziyaret Ağaçları

Aladağlar silsilesinin cenup tarafına set çektiği büyük bir bakır siniyi andıran ova, yörenin en alımlı yükseltilerinden Köse-
dağ'ın eteğinden başlar, ta Taşlıçay'a kadar devam eder. Bu uçsuz
bucaksızlığın içinde akarını garba, şimale vermiş yüzlerce dere
ve üç büyük ırmak akar. Toprağa cemre düşende dağların sırtları
koyulaşır ve bu derelerin suyu gümraklaşır, al al akar. Irmaklar
ise yataklarından taşar, ovaya yayılırlar. Öyle heybetli olurlar ki
kenarlarına yaklaşılmaz, tahta asırlık köprülerinden korku du-
yularak geçilir. Yol vermeyen azgın sularında deli tayların yitip
gittiği bu nehirler ovanın can damarlarıdır, dağlardan aşırıldıkları
bütün lığı sürüklüye sürükleye getirip ovanın sinesine bırakırlar.
Bereketlendirirler allayıp pullarlar, başak başak donatırlar ova-
nın pürüzsüz yüzünü.

Bir zamanlar hepi topu kara taşlardan yapılan bir kilise ve birkaç
evle sınırlı yerleşim alanı, buğday ve arpa tarlalarının parsellenip
imara açılmasıyla birkaç beden büyüdü. Kadim ovanın her geçen
gün betona boğularak kimliksizleştirilmeye çalışıldığını söyle-
mek mübalağa sayılmaz. Dönüştürmek lafı eksik kalır hunharca
yapılan bu arazi kıyımı için.

Köyümün yüksek dağlarından çıplak gözle izlediğim ovayı, yaşadığımız gezegenin en büyük düzlüğü sanırdım. Ülkemin coğrafi haritasını ve dönen yerküre topunu gördüğüm vakte dek süren bu zihin yanılığım gülünç gelebilir. Gayet yerinde... Çünkü beden ve zihin yaşıma kemale ermeye yaklaştıkça, koskoca âlemi halletiruhiyemde bu şekilde tasavvur ettiğimden ötürü ağız dolusu gülmüştüm kendime.

Ovadan sonrası hep dağdır. Önünü, ardını küçürek köyler tutmuştur bu dağların. Bunlardan ilki Saklıca'dır. Adıyla müsemma bir yer... Kel tepelerin ardına saklı yüzü oraya varınca görünür ancak. Yabani elma, armut ağaçların, ladinlerin, alıç, kuşburnu ve çakal eriği çalılıklarının, salkım saçak büyüyen söğütlerin yurdudur. Buranın muhaciri ilkyaz rüzgârında pamukçukları uçuşan telli kavaktır sanırım. Çocukken sadece birkaç tane küçük kavak görmüştüm köyde. Sonra çoğaldılar.

Şehir merkezinden kuzeye doğru uzanan asfalt yol; ovanın bitiminde yerini dar, taşlı, kıvrık, berkitme yola bırakır. Bu güzergâhın yekûnu on beş kilometreden fazla değildir. Beşini ovadan sayarsak, sekizi de dere boyuyla başat uzanan geri kalanıdır. Üç eksik beş fazla hesap böyledir.

Sırtı, öbek öbek yükselen kurşuni dağlara dayalı, yüzü ovaya çevrili Saklıca'nın yazgısı karışıktır. Onun evvelini anlatanlar drama ayarlı sözcükler kullanırlar sık sık. Bu hâl, kimseyi mutlu etmez. Fakat civarına hemen hemen bütün yabani armut ve elma ağaçlarının toplanması bir mucize gibidir. Zengin bitkisi onu hempalarından üstün kılmış, küçük bir cennete çevirmiştir. Tepeleri ak perçemli bulutlara değdirir saçlarını yağmurlarda. Her şafak güneş turuncu bir topa benzeyen sıfatıyla salına salına en çiğ haliyle yakın geçer üstünden. Gün batımlarında keza öyle... Ovaya inmeden önce yerin ve göğün birbirinden epey uzak dur-

duğunu bilmezdim ben. Dağın, güneşin, bulutun buraya özgü haline aşına olmak başka bir güzelliştir.

Yatılı okulu bitirmeden önceki son yazdı. Beti benzi kurak ve susuz o mevsimde yaşananların bir kısmı, hafızamda silik birer görüntü olarak duruyorsa da çoğunluğu capcanlı... Ağaçların hikâyesi bunların en kıymetlisi... O ruhani söğütleri katiyen unutmak mümkün değil.

Bulutlar, mevsimleri gözeten yağmur ahdinden caymışlardı. Yüklerini dengeli bir şekilde azar azar bırakacaklarına dair sözlerini unutmuş, o yıl yağdıracakları bereketin çoğunu tohumlar kendilerine gelmeden “foşşşş” diye salıvermişlerdi. Memelerinde sağaltılacak bir damla su kalmayınca, yazı üzerinden kupkuru geçmişlerdi ve suçu rüzgâra atmışlardı. “Efendim, rüzgâr gökyüzünde durup dinlenmemize müsaade etmiyor, bizi sürekli kamçılıyor, oradan oraya sürüklüyor. Su biriktirmek için uyku şart!” der gibi bir hava seziliyordu sıfatlarında. Günahı boyunlarına... Ne denilir ki... Kimileri için bir bahanenin ardına sığınmak da bir teselli türüdür belki. Bulutların o yılki sitemi rüzgâraydı kuşkusuz. Filizlenmemiş tohum, nemli toprak çok su istemez. Zamanlı çok, zarar doğurmuştu.

Sonrası yağmurdan, çamurdan kıt, tozdan allak bullak bir yaz... Bozkırın toprağını, taşını ilk defa o denli belirgin görüyordum. Her yer cascavlak... Büyüklerin sözüyle; sıpa, baş aşağı düşse bozkıra, dişsiz kalırdı. Güneş, derileri yakıp pul pul döküyor, rüzgâr çürütüyordu. Dağların ayaklarındaki su gözlerinin çoğu kurumuştü. Derenin renkli taşlarla bezeli geniş kumulu ayan beyan ortaya dökülmüştü. Yemyeşil yosunların altında mülayim akan suda rehavete kapılan kurbağalar, su yılanları, sazanlar, kırmızı benekli alabalıklar, küçük kaplumbağalar... Köyün daimi çalgıcısından cansız bir ezgi... Güdük kalan arpalar, buğ-

daylar; tırpanın, orağın ağzına gelmeyince elle yolunup bağ yapılıyordu. Evvel baharın zamansız yağmurlarıyla sönüp gitmişti tohumların birçoğu. Mahsulün azlığından ötürü yüzler soluk ve asıktı. Hasat zamanıydı. Mevsimin beklenmedik tavrı, umutları törpülese de bu bereketli toprakların bağrında yaşayan varlıkların dirayetli olması elzemdi.

“Gün ola, devran döne, umut yetişse...” demişti şair. Yüz karartmak neye yarardı.

Küçürek tepelerle yarım ay şeklinde çepeçevre sarılmış geniş bir düzlüğün uç noktasında bulunan tarlamızda biçimdeydik. Babam elindeki ata tohumu olarak bilinen buğdayı buraya ekerdi sadece. Nadas durumuna göre bire on, bire on beş veren bu tarlanın kül renginde yumuşacık toprağı vardı. Eğimden dolayı sürülme gereğı duyulmamış üst tarafı da düzlükteki toprağın aksine çoraktı. İrili ufaklı rengârenk taşlar, o yamaca nakış nakış işlenmiş gibi dururdu. Her yıl birkaç yüz tanesi yuvarlanıp gelirdi tarlanın ortasına. Onları özenle toplar, bir kenara yığardık. Ne zaman bu yerde ay taşı aramaya koyulsam birkaç yeşilkertenkeleye, boynuzlu bir engereğ ve kırmızı kanatlı çekirgelere rast gelirdim muhakkak. Kekik, geven kümeleri, üç beş alıç ve kuşburnu çalısıyla bezeli bu yerin kendine özgü rayihası insanı mest ederdi. Demek ki boşuna hoşnut değillerdi hallerinden; burayı mesken belleyen engerekler, çekirgeler, kertenkeleler...

Babam, *tırpancuların piri* bilinirdi bizim yörede. İncecik ağızlı Avusturya malı tırpanını yumuşak bir ritimle sallayınca, buğdaylar usulca yığılırdı üst üste. Nasıl bir hünerle kollarını salladığına, adımlarını öne attığına akıl sır erdiremezdim. Hiç zorlanmadan biçim yapardı, saatlerce. Honazı upuzun tutardı. Varın siz bilin, onun arkasında tırpan sallayanların halini.

Mükemmel bir orkestra şefi inceliğiyle tırpanı körelinceye dek buğday biçimini devam ettirirdi. Onu hayranlıkla izlerdim. Dinlenmeye geçtiği vakit orta yere bıraktığı tırpanını alır, hareketlerini taklit ederek biçmeye çalışırdım ekinleri. Her seferinde tırpanın ağı gibi ağzını bir taşla vurup bozardım. Kızmazdı bana ama birkaç sitemli söz söylemekte imtina etmezdi. Bu eylemimi kaç kez yinelemiştir, kim bilir.

Günün rengi soluk sarıydı. Bunaltıcı bir hava dönüp dolaşıyordu tepemizde. Güneşin sivri okları kafa derisini delercesine düşüyordu. Buğday sıcakları... Ekinleri olgunlaştıran bu sıcaklardan çiftçiler yakınmazdı. Rençberliği zoraki bir iş olarak gören benim gibi yeni yetmelere kalırsa bu havalar sağlıksızdı. Ancak doğa anayla içli dışlı olup onun sırlarına aşına olan büyüklerimiz bu durumu zaruri görür, sevinçle karşılardı güneşin inayetini.

Biçilmiş saplar, sıcakta sertleşip başakları dökülmesin diye canla başla çalışıyordum. Elimde dört dişli dirgen... Alelacele topladığım sapları uygun yerlere deste deste diziyordum. Babam biçime ara verince yanıma geldi.

“Evladım, çok yorulduk.” dedi yorgun bir sesle, “İşe ara verip biraz dinlenelim.”

“Sen nasıl dersen baba!” dedim hürmetimi belli ederek. Dirgeni bir kenara koydum, babama doğru seğirttim.

“Suyumuz kaldı mı oğul?” diye sual etti.

“Güğümün dibinde biraz vardı fakat ılımtır bu can kızartıcı ateşte.”

“Bu sıcakta içimizi serinletecek bir bardak su ne iyi olur. Güğümü al, pınara bir koşu gidiver. Ayağın tezdin, hafiftir senin.”

Tarlanın çaprazına düşen ziyaret ağacının yanındaki pınarı kastettiğini anlamıştım. Çünkü ağzı zehir usturalar gibiydi suyu. Diğerleriyle kıyaslanamazdı. Gel gör ki bulunduğumuz yere uzaktı. Birkaç yorucu sırt, bayır geçmek gerekirdi.

“Baba orası çok uzak...” dedim ve yakınlardaki kaynaktan su getirmeyi ima ederek, “Beyin yakan bu sıcakta oraya kadar yürüyemem. Ayaklarım su toplamış. Diğerine...”

“Yorgunsan ben gidebilirim suya...” dedi ve sırtını dönmek üzereyken “Dediğin yerin suyu kil kokuyor, damağın tadını, mideyi bozuyor.” Alınmıştı bana belli etmeden. Kabahat işlemiş gibi bir his gelip kondu üzerime.

“Ben hallederim, sen keyfine bak,” dedim af dileyen zoraki bir edayla.

“Giderken yılanlara, çıyanlara dikkat et. Bu saatlerde hepsinin öfkesi burnunda...”

Güğümü kaptığım gibi zembereği boşanmış oyuncak gibi yokuş aşağı sersem sepelek yürümeye başladım. Tümseklerden geniş adımlarla sekerken hiddetliydim. Hakikaten yorgun muydum, yoksa babamın buyurgan tavrına mı kıl olmuştum. Sanırım ikisi de o vahaya gitmek istemeyişimin sebebi değildi. Yüreğimde yuva yapmış bir korku... Amansız, feryatsız...

Babama söylemezdim çünkü biliyordum ki beni ayıplardı, ya da gülerek, “Koca delikanlı olmuşsun, gündüz ortasında öteye iki adım yol gidemiyorsun yalnız başına,” derdi kuvvetle muhtemel.

Ziyaret ağaçlarının olduğu mıntıkanın tekin olmadığı, sahipli olduğu söyleniliyordu. Kimi orada aksakallı bir dedeyle karşılaşmıştı, kimi ağız burun eğip konuşan korkunç bir keçiyle kimi

de insanların üstüne atlayan çirkin bir tilkiyle. Bu tür hadiseleri yaşayanların sayısı her geçen gün çoğalınca başsız bir korku peyda olmuştu köyün hafızasında. Ne bileyim. Kutsal ziyaret ağaçlarından, bir tür musallatlık biçimi yaratılmaya çalışılmıştı.

Ağaçların çevresinde öcüler dolaşıyormuş söylentileri, ilk çocukluğumuzdan beri beynimizde, yüreğimizde korku ögesi olarak yer etmişti. Paslı birer mih gibi... Neyse ki anlatılanların safsata olduğunu, bu kutsalların; köyü afatlardan, musibetlerden koruduğunu, geceleri kovuklarına sığınanları şefkatle sardığını; kurttan, ayıdan, hortlaktan zarar görmelerini engellediğini söyleyen ihtiyarlar yok değildi. Onlar da ulvi âleme göçüp gitseler vay haline köylünün! Meydanı boş bulanlar daha ne söylentiler çıkaracaklardı kim bilir.

Hafızamın tortusunda yer edinen bunca söylenti varken korku duymamak mümkün mü? Sarı buğday denizlerinin kıyısındaki vahaya giden yolda aklımın sustası bunlarla kurulup durdu. Ayaklarımın dibinde tıslayarak dönenen küçük yılanlara, üzerime zıplayan kırmızı kanatlı çekirgelere pek kulak asmadım. Var olduklarını kesinkes bildiğim mahlûkattan korkmak ruhsal yapıma zıttı. Fakat görüldükleri şaibeli, kötü masal karakterlerine benzer, soyut mu somut mu olduğu bilinmeyen varlıklar hayal âlemimde yaşıyorlardı. Ve ben onlar tahayyül edince ürperirdim, tüylerim diken diken olurdu.

Suyun başına yakın bir yerde durup etrafı kolaçan ettim. Bir yıl önce güz mevsiminde Porsuk Koyağı'nın dolambaçlı yolunda traktörün yuvarlanması sonucu yaşamını yitiren Mıraz amca'yı düşündüm. Sekiz dişli kotala ham toprağı sürülen tarlanın kıyısındaki yarın çatağında gördüklerim aklımın diyarında üryan üryan dolaşıyordu. O kara günün ortasında, kadınların, kızların arşa değen feryatlarını duyunca kazanın olduğu bölgeye koşmuş-

tum apar topar. Çocukluğumun en acı görüntüleri... İliklerime kadar hissettiğim keder yüreğimin ucunda damla damla birikmişti.

Turuncu başlı traktör birkaç parçaya bölünmüş biçimde derenin sularına yatmıştı. Endamı cihana değer, boylu poslu Mıraz amca, uçurumun üst başında bir çakal eriği çalısının berisinde boylu boyunca yatıyordu. Kadınlar, onun güzel yüzünü beyaz leçeklerle örtmüştü. Beyaz gömleğinden süzülen kan ayaklarına doğru akıyordu. Bir ayakkabısı çalının ortasındaydı üzgün, diğeri kayıp...

O elim kazada yüzü, gözü, başı yara bere içinde kalmış şoför, oracıkta mahzunca duruyor, eski bir ağıtı mırıldanıyordu. Kollarındaki çalı dikenlerini dahi temizlememişti. Nasıl bir ruh haliydi onunkisi. Göz yuvaları postuna kül doldurulmuş ölü bir kurt gibi bomboş bakıyordu. Garipti.

Sonra köyün gençleri ve büyük erkekleri yetişmişti. Mıraz amcanın sıcak naaşını battaniyeye sarıp aralarına almış, o derin, çit çitli koyaktan çıkarıp köye getirmişlerdi. Köyün göğünde dolanan bulutlardan yas dağılmıştı her tarafa. Müezzin sala verirken, üç ayaklı bir mazgala koyulan büyük kazanın içindeki su yavaş yavaş kaynamıştı. Su herhangi bir çeşmeden değildi, yakılan dallar sıradan bir ağaçtan kesilmemişti.

Köyün akli karışık ve rengi bulanık deresinin kenarları; çeşit çeşit, renk renk çırpılarla ağ gibi örülmüştür. Kim bilir nice zamanlar devirmiştir. Kollarını tel tel dört bir yana uzatmış, yapraklarını savurmuş aksöğütler, salkım söğütler, içde yapraklı söğütler, boz söğütler... Bunlardan ayrık olan boylu bir söğüt durur; mağrur, görkemli dirayetli... Yaşını bilen yoktur. Çok ötelerden geldiği aşikârdır fakat gencecik derisi var ellerinin. Yalnız kalmasın diye etrafına üç telli kavak dikilmiştir.

Ama rivayet odur ki bu söğüt ne yaşlı ne de yalnız... Bir de kadim dostu var. Köyün uzağındaki bir tepenin eteğinde, bulutların yuvasına komşu müstesna bir vahada çoban kavalıyla, rüzgârla tellenir durur yaz kış. Boyu boyuna yakın, huyu huyuna... Civarın bilinen en ulu ziyaret ağaçları... Bilindiği üzere ulu ağaçlara murad için çaput bağlanır, lakin bu söğütlere çaput bağlamak, dokunmak kati suretle yasaktı. Sadece gölgesinde oturulur, dua edilirdi. Büyükler öyle münasip görmüşler, sonraki nesiller de atalarının söylediklerine riayet etmiş bu geleneği sürdürmüşler. Tabii ki köyün ırağındaki söğüde çaput bağlayanlar olmuştur zaman içinde. İnsan bu, bin düşünceyle sınır kendini. Bir yol bulur.

En çok haşır neşir olunan, köyün içindeki söğüttür. Köklerinden sızan suyun gözlerinde yaşayan bembeyaz, incecik, zararsız yılanlar onun dostlarıdır. Suyu şifalıdır. Kocakarılar derman yapmışlar yaprağından. Lohusa gelinler, öğle sıcağında bebelerinin tahta beşiklerini sallamışlar gölgesinde. Köylüler yakın zamanda insanlara kolaylık olsun diye birkaç metre uzağına betondan yaptıkları sebilin haznesine bu suyu çekmişlerdi demir borularla.

İşte mevtanın yıkanma suyu bu çeşmedendi, kazanı kaynatan dallar bu ziyaret ağacındandı.

Mıraz amcanın naaşı daha defnedilmeden kendini bilmez üç beş dedikoducu, zevzek köylü fısıldamaya başlamışlardı içlerinin katran karasını,

“Yok efendim, Mıraz, ziyaret ağacının taze dallarını kestiği için ağacın ahı tutmuş onu...” “Ağacın sahipleri traktörü devirmişler. Şoförün çilli benzine baksanıza, nasıl da kireç gibi olmuş. Konuşmaya korkuyormuş. Bismillah bismillah... Kim bilir neler gördü. Nasıl bir uyarı yapıldı kendisine.”

Köy yerinin dedikodusu, palavrası, iftirası bitmez velhasıl... Mıraz amca ardında daha taptaze bir gelin sayılan eşi Güllü'yü beş sabiyle baş başa bırakıp gittiğinde otuzlu yaşlarında bileği bükülmez bir yığitti. Onun insancıl tarafını, erişilmez sanını yalan dolanla kirletmeye çalışanları, kâale alanlar olmadı değil. Medyumların, falcıların, şıhların kapısını çaldılar. Her biri farklı bir kehanet öne sürdü. Kimi şartsız şurtsuz inandı onlara kimi sessiz sedasız bir şekilde olan biteni izlemeyi tercih etti.

Hâlbuki bilinen oydu ki, Mıraz amca şiddetli rüzgârın etkisiyle ağacın kırılan dallarını toplayıp getirmişti kapısına. Olduğu yerde çürüyeceklerine tandıra atılsın, ekmek pişirmeye yarasın kupkuru dallar. Tek maksadı buymuş, ya da günahı.

Sögüt ağacının dalı güçsüzdür, dayanıksızdır. Ağır yüke mukavemet gösteremez. Yani köylü, onları dam tavanında mertek olarak kullanmaz; ağıllarda, kilerlerde sütun yapmaz. Kökleri uzun uzadıya yürür toprağın altında. Suyu çok sever. Dere kenarlarına nizam verir, güzellik katar. Gölgesi genişçedir. Yaz sıcağında; koyunlara, börtü böceğe, balığa, yılan, kaplumbağa çardak olur. O yüzdendir ki abeste beste göveren bu narin dallı ağaçlara kıymayı zül sayar; çünkü ona atfedilen kutsiyet çok büyüktür. Bozkırı süsleyen onca ağaç arasından niçin bu boylu söğütler?.. Sarıçamlar, ladinler, telli kavaklar, ekşi elma, armut ağaçları, bodur çalılıklar... Bir bildiği varmış elbet doğanın diline alışkın büyüklerimiz.

Dallarında alakargaların muhabbet etmeyi sevdiği bu ağacın gölgesinde kaynayan pınarın başında zihnim bütün bu anlattıklarımıyla çalkalanıyordu. Yüreğimi indirecek belirsiz bir vesvese; ayaklarıma, ellerime dolanıvermiş, beni korkularıyla sınımişti her adımda. Berrak ve soğuk suyu şifalı pınarın fokur fokur kaynayan aynasına düşen aksime baktım göz ucuyla. Bembeyazdı. Belli ki korkunun pençesindeydim hâlâ. Bozkırın yakıcı sıcağın-

dan kurtulmak için su içmeye gelen devasa bir karayılan ile göz göze gelmek mümkündü. Tetikteydim. Aklımın himayesindeydi bütün varlığım. Kulaklarım en küçük hışırtıyı bile duymaya kuruluydu. Gözlerim civarı etraflica kontrol etmenin peşinde...

Doğanın kendine has asayışı suskun bir ezginin kollarında devam ederken iki büklüm olmuş gövdesinden, görünen kelinden ihtiyarladığı anlaşılın, artık yılları sayılı söğüdün kollarına tünemiş serçeler ve alakargaları dinlemeye koyuldum. Cıvıl cıvılda serçe ailesi. Kargalar ise onların aksine, düşünceliydiler. Her zamanki gevezeliklerinden eser yoktu.

Yarpuz ve nane kokusuyla sarmaş dolaş pınardan bir avuç su alıp yüzüme serptim. Oh, mis gibi bir ferahlık... Bir de yersiz endişelerim olmasaydı. Gündoğusu otları hafiften yalayıp geçti. Vahadaki uzun otlar sağa yattı. Daha kırılmamış buğday tarlaları gönüllerince menevişlenmeye çıkar yol bulamadı çünkü bulutlar aç bırakmıştı tohumları. Suyun içindeki küçük taşları ve kumu tas ayarıyla filtreleyerek güğümü doldurmakla meşgul olduğu sıra anlaşılmasın bir ses yankılandı derinden. İhtiyar, hasta ve boğuk... Ürperdim. İstemsiz bir hareketle çömeldiğim yerden doğrulup ayağa dikildim. Dolu güğümü elimden düşürmeye ramak kala kulpundan yakaladım. Tas, suyun içine düştü. Küçük demir kayık gibi dolanmaya başladı pınarın iki karış derinliğinde. Sonra da alabora olup battı.

Korkunun kisvesi bütünüyle dolanmadan üstüme pılımı pırtımını toplayıp kaçmalıydım. Fakat kımıldayacak gücü bulamadım kendimde. Yorgunluktan, sıcaktan damla damla ter döken babam, ona götüreceğim suyun hayaliyle yansın dursun. Ben kilitlenip kalmışım suyu zezem pınar başında. Kaç zaman geçmişti. Ağaçların köy hafızasında anlatılagelen olağanüstü hikâyelerine yeniden teslim olmuştu ruhum. Mıraz amcanın akıbeti, ötekile-

rin pürmelali ve gaipten gelen bu ihtiyar ses... Aklımın ayarlarını bir bir bozan sestem kaçamamak ne zordu. Âdemoğlunun içinde uyuşmazlık uru diye bir şey var. Bizzat tecrübe ettim. Az zaman veya zor zaman... Akıl, ruh ve kalıp üçlüsünden ileri gelir. Biri itiraz boyutuna geçip rest çekerse yüreğine bukağı vurulmuş gibi tökezler insan. Yaşamın ağmadığı, çaresizliğin tecelli ettiği lahza budur.

Kulağımda gene aynı ihtiyar ses, fakat bu seferki yumuşak ve anlaşılırdı.

“Biz-ler a-ta ba-ba dost-u-yuz sizlerle.”

Heceler yavaş yavaş kelimelerde can bulup cümlelere dönüştü,

“Dostluğumuz hakiki ve bakidir tüm yaratılanlarla. Börtü böceklerle, kurtla, kuşla, türlü nebatla, âdemoğluyla... Biz, bu gezegende yaşayanlara ihsan eylemek için yaratılmışız.”

Fal taşı gibi açılan gözlerim söğüdün dallarındaydı. Kıymıl kıymıl eden gövdeden birkaç yaprak düşüverdi usulca. Ayaklarımın altındaki toprağın hafiften titreştiğini fark edince ikinci defa kaçmak için hamle yaptım. Fakat uzuvlarım benimle hareket etmeyi reddetti gene. Korku; içimdeydi, dışımdaydı. “Bu artık, son demimdir” dedim içimden. Gözlerimi kırıştırdım. Kollarıma, ayaklarıma dokundum. Tümdüm, eksik bir parçam yoktu.

İhtiyar ses bu defa daha yakınımda...“Biz her yerdeyiz. Toprağın altında, üstünde... Irmaklara ulaşan köklerimizle, arşa uzanan başlarımızla, kollarımızla, haberleşiriz. Ne olur bizi hakir görmeyin. Elimiz muhtaç, gönlümüz aç değil. Bak, geçenlerde nasıl pervasızca ateşe verdiler sağ kaburgalarımı. Halen sızlıyor yararam, lakin çok da mühim değil. Bize yapılan fenalık, kimsenin hayrına değil. Ev bark yaparken, aş pişirirken kuru dallarımızı,

derman yapmak için yapraklarımızı kullanabilirsiniz. Ama to-murcuktayken yapraklarımız dokunmayın bize. Gövdemizden taze sürgünler alıp her yere dakin. Yaşatın ki bizi; evveli, ahiri iyi olsun bebelerinizin.”

Sesin işaret ettiği yere bakınca, söğüdün o noktasının oyuk ha-line geldiğini ve isten ötürü karardığını gördüm. Nedendir bi-linmez, ateşe verilmişti canım söğüt. Sevgi nedir bilmez, merha-metsizin, ahmağın, teki yakmıştı onu.

O an beş el tüfek sesi arayla düştü bozkırın kirişine. Ardından yakın bir koyun yatağında dinlenen çoban köpekleri uludular. Çivilendiğim yerde kulak kesildiğim her bir sesin yankısı diğ-e-rine yetişti ancak. Bir gölge boyu süren sonuncu bağırtı da kirp diye kesiliverince bekledim, bekledim... Benimle bir daha konuş-madı ihtiyar söğüt.

Oracıkta handiyse, ölümüne sebebiyet verecek şekilde başlayan sesin bir anda yitmesine ilginç bir şekilde üzüldüm. Hantal, yılı-şık korkulardan arınmıştı yüreğim, ellerim, ayaklarım... Ondandır her şeyi öğrenmeye odaklandığım noktadaydım. Köyün evvelini sual edecektim belki. Bir fersah ötedeki gömütlerde yatanları, acısı yüreklerde taptaze duran Mıraz amcaı... Şayet taze dalları-nı kesmişse bile ona ah etmişler miydi hakikaten? Yüreğim, çev-rede vuku bulan birçok esrarengiz hadiseyi bilmeye aç idi. Yaz kış doya doya seyredip türküsünü dinlediğim ziyaret ağaçlarının, bu erken ölümüne dahil olamazdı. Onlar, yaşatmaya meyilliydi. Bila-kis onları affetmezdim ebediyen.

Yaz güneşinin kızgın şişiyile pütürlü derileri dağlanan öfkesi burnunda yılanların vahadaki ince kamışların arasında saklan-dıklarını bildiğim halde onlardan sakınmadan söğüde gittim doğruca. Yakılan yerin oyuğunda çıkan kav mantarlarını uzun

uzun elledim. Keskin bir öfke gelip dolandı dilime. O saat, ziyaret ağacını ateşe veren eli yakalayıp taşla ezsem içim soğumazdı. Fena halde iççerledim.

Pınarın çukurunda debelenen tası ve ağzına kadar dolu güğümü alıp tarla yoluna düştüm. Sesle birlikte değişmişti uysal kalıbım. Ben, babamın bir saat evvel Ziyaret Pınarı'ndan su almaya gönderdiği çocuk değildim artık. Ruh sarnıcıma ulvi bir ses düşmüştü gaipten.

Tarlaya varınca niçin geciktiğimi sormadı babam ama bakışlarıyla ima etti. Aradan geçen zaman zarfında üç kez gidip gelinirdi o mesafe. Üç ayaklı örs oturağında küçük çekiciyle dövdüğü dövmüş babam, ince çeliğini tırpanının. Beni beklememiş, kaldığı yerden devam etmiş buğdayları biçmeye. On tırpan ağzı genişliğinde bir bölüm daha sermiş yere. Ben, pınardan dönmemişim hâlâ. Yolumu gözlerken “Bu çocuk nerede kaldı acaba?” diye işkillenmiş. Kalkıp pınara doğru gelecekmış ki karşı sırttan görünmüşüm. Derin bir nefes alıp olduğu yere çömelmiş.

Getirdiğim sudan bir tas uzattım babama. Sonra güğümü bir bağ buğdayın altına saklayıp tırmığı elime aldım. Babam, “Yemek vakti.” dedi ve azık dolu çıkını gölgesinden faydalanacağımız çalının dibine getirmemi istedi.

Atalarımız; çorak ve geniş meranın bu verimli kısmını tarla olarak sürdükleri günden beri, yanı başındaki çalılıklara dostça davranmışlardı. Onlara mühim olduklarını çokça hissettirmişlerdi. Uzunca boylu bir kuşburnu çalısı bunlardan biriydi. Babam ona büyük ihtimam gösterirdi. Yıllık bakımını yapar, ona dokunulmasın diye tembihte bulunurdu kimselere. Güz mevsiminin son demlerinde, kuşburnu çalısının üstünü turuncu kelebekler gibi süsleyen meyvelerden tane tane koparıp afiyetle yerdik. Dallarda

kalanları toplar kuruturduk. Annem, soğuktan ileri gelen vücut kırılganlıklarına yakalandığımızda taneleri kaynatıp mayhoş suyunu içirirdi bize. Her daim iyi gelirdi hastalığa. Hasat zamanında ise gölgesinden faydalanırdık. Birbirimize kol kanat gererdik hasılıkelam.

Öğlüzünün rüzgârıyla kavruk başak kokusu yayılıyordu civara. Sofra bezini kuşburnu çalısının gölgesine serip çıkındakileri boşalttı üzerine. Taze domates, biber, salatalık, yeşil soğan, tandır ekmeği, tereyağı, bal, koyun yoğurdu ve peyniri... Babam, yoğurdu genişçe bir sahana döküp iyice karıştırdı, üstüne yarım ekmek ve bir salatalık doğradı. Bir tas soğuk suyla karıştırınca katık oldu.

Büyük bir iştahla kaşıkları salladık. Çalışmak için güç kuvvet lazımdı. Karnımı doyururken aklım hâlâ işittiğim o sesle iştigal etmekteydi. Birinden bir icazet almalıydım. İçim biraz taşmalıydı yörüngesinden. Babamla bu yılın mahsulü hakkında hasbıhal ederken sözün arasına konuyla alakasız bir soru sıkıştırdım: “Baba, ağaçlar konuşur mu?”

Bu tuhaf, beklenmedik soru karşısında yüzünün rengi değişti babamın. Dinginleşen bakışları üzerime çivilendi. Baştan ayağa süzdü beni. “Acaba bir tuhaflık mı sezdi söylediklerimden.” dedim içimden. Ondan bir yanıt alıncaya dek susmaya karar kıldım. Başını iyice dikleştirince boynundaki âdemelması iyice belirginleşti.

Yumuşak ve alçak bir sesle “Keçilerin, tilkilerin konuştuğunu duydum,” dedi ve ziyaret ağacını olduğu eğri araziye doğru baktı. “Bazı söğütler ıştır.”

“Nasıl, gök lambası gibi mi?”

Sualime uzun uzadıya bir yanıt verme gereği duyarak konuştu:

“Eskiler söyledi. Zifiri gecelerde in cin uykudayken az önce suyunu içtiğimiz ziyaret söğüdünün tepesinden çıkan ışık topu; hızlı bir devinimle süzülürmüş, köydekinin üstüne gelince düşer, sönermiş. Aynı devinim bazen ters yönde olurmuş. Bazen de her ikisi birlikte ıştır, ortada buluşurlarmış. Böylece kavuşma, bütünleşme gerçekleşirmiş.”

Merak içinde, “Sen, ışıdıklarını hiç gördün mü?” diye üçüncü defa sual ettim.

“Hiç tanık olmadım. Büyükanmemin çocukluğunda köyden birileri bu ışık demetini her yıl mayıs ayında görürlermiş. Ağaçların yüzü suyu hürmetine o devirler bolluk bereket içinde geçermiş. Zahire ambarları silme dolarmış. Koyunlar ikiz, üçüz doğururmuş. Köylüler huzur içinde kardeşçe, dostça yaşamış.”

“Peki, şimdilerde ağaçlar niçin ışımıyor?”

“Belki, gene bu durum gerçekleşiyor da bizler göremiyoruz. Bilenen o ki ağaçlar, çok uzun süredir susuyorlar.”

“Niçin, ne değişti ki?”

“Dehrin çarkı artık farklı işliyor. Âdemoğlu çok bozuldu oğlum...”

Kenarında oturduğumuz tarlayı işaret ederek, hüznü hüznü “Deden zamanında burası biçilirken, en az yirmi tırpancı saf tutardı. En hünerlisi honazbaşılığı yapardı. İmece türküler eşliğinde sürüp giderdi. Şimdi öyle mi? Koca tarlada iki kişi... İşler yürümüyor. Yapayalnız bıraktık birbirimizi. Artık kimse kimsenin kapısını açmıyor, mevtasını gömmüyor. Kibir, yalan, iftira,

hile, vurdumduymazlık almış başını gidiyor. Hasımlık yapmaya başladı herkes herkese. Ağaçları, bulutları, tarlaları, suyu küstürdük. İnsan bu haldeyken dikiş tutmaz hiçbir şey.”

Sohbetin çok uzadığını fark edince kalkıp işe koyulduk babamla. Katığı fazla kaçırmaktan ötürü üzerimize sinen mayışıklık ancak böyle dağıtılırdı. Babamın yere serdiği buğdayları demet demet bağ yapmaya devam ettim. Pınarın başında duyduklarım, babamın anlattıkları birbirini tamamlar nitelikteydi. Köyün şeceresindeki yerleri asla doldurulamayacak, toprakları çiçek açmış, sin taşlarında, “ruhları şad olsun” tümcesi yazılı birçok insanın hatıralarında o mucizevi ‘an’lar yer almıştı. Onları; sesleriyle, sözleriyle, anlatılarıyla yaşatmak bizim görevimizdi. Ziyaret ağaçları onlardan kalan kutsal emanetlerdi.

Yaşamın bir yüzü de sıra dışılık değil miydi? Doğrusu, bu susuz yaz günüm bu sorunun kısa yanıtıydı. Güne şen şakrak başlamış, korkuları olan bir çocuktum; ancak öğleüstünde kulağıma çalınan sesle sisli ruh ikliminden arınmıştım. Yalın, çırılçıplak, zincirlerinden kopuk...

Vakti, küçük molalar vererek parça parça kısaltmaya çalışıyorduk. İkindiye doğru efil efil esmeye başlamıştı gündoğusu. Çevredeki tepelerin gölgeleri tarlanın kıyısına değmek üzereydi. Toprak inceden rahatlıyordu. Börtü böcek, sürüngenler, tavşanlar, kuşlar...

Günün son molasını kuşburnu çalısının dibine oturup çay içmeyle başlattık. Yolunu şaşırmış, sırtı kırmızı, karnı beyaz bir yılan yanımızdan uçarak geçti âdeta. Çok atikti. Buğday denizini geçerken her hamlesinde en az iki metre zıpladığını görünce hayretler içinde kaldım. Onunla yarışsam katiyen yetişemezdim.

Babam, “Zararsızdır,” dedi, “Dokunmamak lazım. Yoksa buralar farelerden geçilmez.”

Havadan sudan konuşurken ağaçlara söz düşürdüm yeniden.

“Babaaaa!” dedim kelimeyi uzatarak, “Ziyaret ağaçlarını nasıl yaşatabiliriz?”

Yüzüme dikkatlice baktı, “Oğlum, sen kafayı ağaçlara taktın amma da,” dedi ve ekledi. “Ne var bundan kolay? Kesmeyeceksin, yakmayacaksın... Eğer ki ağaç hastalanmışsa iyileştireceksin. Yaşlı, çürümüş dallarını budayacaksın. Bunları yapamıyorsan kendi hallerine bırakacaksın. Faydan dokunmuyorsa zararında olmasın. Sevgi göstereceksin. Yalnızca sevgi...”

Babamın bilgece sözlerini, nasihatlerini dinleyince, içimden, “Düşündüklerimi yapmamak için bir neden yok!” dedim, bu akşam karanlık çökmeden başlayacaktım. Arka cebimde sakladığım sapı koç boynuzundan sırttan kilitli çakıyı yokladım. Yerli yerindeydi.

Mola bitince, öteberiyi toplayıp itinayla doldurdum çıkına. Babam, tırpanını örsün yanına kaldırdı. Biçim yapmayacaktı. Biçilmiş buğdaylar alelacele toplanıp deste haline getirilmeliydi. Bilakis saplar başak dökerdi. Birlikte başladığımız toplama işini, gölgeler tarlaların olduğu oval düzlüğü baştan ayağa sarınca bitirdik. Garp ufkunda dönenen turuncu güneş yorgun bir ritimle akşama yetişmenin telaşındaydı. Sıcak kırılmıştı. Yel, bütün azametiyle geçiyordu bozkırın yanık teninden. Hasatta kullandığımız tarım aletlerini buğday destelerinin arasına saklayıp evin yolunu tuttuk.

Adımlarımız yorgun argındı. Gün boyunca, dinmeyen temmuz sığağı iflahımızı kesmişti. Güzergâhımız bayır aşığı, iki

kol şeklindeydi. Birincisi meradan geçen dolambaçlı bir yolaktı, ikincisi kese bir patıkaydı ve ekili arazinin tam ortasından geçiyordu.

Babam, tırpan çekerken belini incitmişti. Bu nedenle ağır ağır yürüyordu. Yol ayrımına gelmeden adımlarımı hızlandırdım, onu geride bıraktım. Bu akşamüstü seyredeceğimiz yolu belirlemeyi zaruri bir görev olarak görüyordum. Kafamda kurduğum planı gerçekleştirmek için arazideki patikayı kullanmalıydık. Çünkü ziyaret ağacının yanından geçiyordu. Şifalı pınar oradaydı, “Bizi yaşatın!” diyen ses o civarda çalınmıştı kulağıma.

Babam; “Oğlum, mera yolağından gidelim.” dese ona nasıl itiraz edebilirdim ki. En iyisi tabana kuvvet, o yol ayrımına varıncaya dek ben patikayı yürüyor olacaktım. O da beni takip edecekti mecburen. İhtiyatla kurduğum planım tuttu. Ziyaret ağacının hatırınaıydı belki. Ufukların kızılı küçülüyor; güneş, sırtlarda kalan tutamlarını bir bir topluyordu. Çehresi gittikçe kararan köy yakınlaşıp uzaklaşıyordu. Patika yolda zıplayan çekirgelelerin “çıt çıt”larını dinleyerek hızlı adımlar atıyordum. Babamla aramdaki mesafeyi açmıştım.

Pınara varır varmaz kana kana su içtim. Sonra da gözlerimi kapatıp yüzümü daldırdım suya. Nefesimi tutarak içimden saydım. Bir, iki, üç, dört... Yorgunluğum silinip gitti anında. Aynı sesi işitir miyim, diye bekledim. Böceklerin cızırtısı, yaprakların hışırtısı... Sessizlikteydi ağaç. Bütün gölgelerin birleştiği zaman, demini alıyordu yavaştan. Babamın ayak sesleri yakınlaşıncaya yerimden kalkıp ziyaret ağacına yöneldim. Alt tarafındaki otlara basınca iki ayağım da bileklere kadar çamura battı, ıslandı. Çevresini saran eğrelti otlardan, küçük sazlardan ötürü önümdeki küçük su gölcüğünü görememiştim.

Sögüdü'nü etrafını döndüm. Onu incitmeden tırmanmalıydım yukarılarına. Sağ kolundaki taze şıvgınlardan bir iki tane kesmeli... Bir kısmını yanmış kalın kökün kavlak atmış yerinden bir çıkıntı vardı. Ayağımın ucunu oraya yerleştirdim. Kollarımdan destek alarak üsteki kalın dala tutundum. Sonrasında ağaca çıkmak kolay oldu. Çevik bir sincap gibi yerleştim ağacın çatağına. Çakımı çıkarıp rahatlıkla yetişebildiğim taze bir şıvgını kökünden kesmeye başladım. Kertik derinleşince üstten bastırdım, “çat” diye kırıldı şıvgın. Sulak alana düştü. İkincisini kesmek üzereyken, babamın öfkeli sesiyle irkildim:

“İn oradan çabuk. Allah müstahakkını vermesin. Ziyaret ağacına dokunulur mu hiç?”

Onu duymamış gibi yaparak şıvgının bedenine daha sıkı bastım çakıyı. Bir çırpıda yarılardım. Geri kalan kısmını güç uygulayarak kırdım. O da diğerinin yanına düşüverdi. O arada babam ağzına geleni söylemeye devam ediyor, küfürle sıvıyordu havayı.

İşimi bitirmiştim. Ağaçtan inip şıvgınları düştüğü sulak yerden aldım. Onları sürükleyerek babamın yanına götürdüm.

“Ulan, kötüye yiyeceksin! Sana kim izin verdi, bu dalları niçin kestini? Hıı!..” diyerek yüzüme doğru gürlüyle çakır gözlerini belertti.

“Ziyaret ağacını yaşatacağım...” dedim mahcup bir sesle, “Bu şıvgınları pınarın akarına dikeceğim. Yaşlı söğüdü yakmışlar. Bak sana baba, hepten kurumak üzere...”

“De git oğlum. Ağacı yaşatmakmış (!) Ne haddinedir senin... O ziyaret ağacıdır, kendi kendine yaşar. Asırlardır bozkırın ortasındaki bu vahada ömür sürüyor.”

Konuşurken ilk öfkesinden eser kalmadığını hissediyordum. Zararı ziyarı yok. Konuşsun dursun. Çakımla şıvgının fazla dallarını budamaya başlamıştım bile. Onları vahanın en uygun yerine dikmek on dakikamı almazdı. Ereğimi bilmeden işime burnunu sokan babam ile münakaşaya girmek beyhudeydi. Zaten o da en baştaki tavrını bırakmış, beni paylamaktan vazgeçmişti. Pınarı saran çimen örtüsüne oturmuş dinleniyordu. Uzakları seyre dalmıştı. Şıvgınları el yordamıyla dikilebilecek kıvama getirdim. Pınarın akarındaki yumuşak toprakta onlar için yer tespitinde bulunduğum sıra yerinden kalkıp geldi babam.

Kuşkuyla “Aman...” dedim kendi kendime, “Bu kez sağlam çatacak...”

“Akarın ortasına ağaç mı dikilirmiş...” dedi mırıldanarak ve yaptıklarımın otürü bana öfkeli olduğunu belli etti, arkın iki metre uzağını gösterdi. “Bu mevsimde dal kök tutmaz. İllaki, elindekileri dikeceksen orası uygundur onlara.”

Dediği yerin yumuşak çimenine şıvgınların kalın ucunu evire çevire batırdım. Üç metre aralıklarla bir buçuk karış derinliğe diktim onları. Toprak sulak olmasına rağmen şıvgınların köklerine ikişer avuç can suyu dökmeyi ihmal etmedim.

Babamın deyimiyle, mevsimsiz bir işe kalkışmıştım. Tutar mıydı bilinmez. Olsun, sevincim diriydi ya. Pır pır eden yüreğimin neşesine paha biçilemezdi.

Tarlayı hasat etmek en az on gün daha sürerdi. Bebek ağaçlarım kurumayacaktı. Öylesine güçlü bir umut vardı içimin kulvarlarında. Esmer gökte kümelenmiş kısır bulutların gölgeleri üstümüze düşerken ziyaret ağacına sırtımızı dönüp gittik. Babamla bir küs bir barışık...

Akşam, terkisinde arsız şimal yeliyle ıssız bozkırı bir uçtan bir uca geçiyordu salınarak. Buğday, arpa zamanıydı Saklıca'da.

Kimin gönlünü gönendirir bu dağların susuz yazı kara kışı, bilemem.

...

Anızların duldasında meri keklikler öter. Bayağı bildircinlar ötüşür. Gece düşer. Yabani bir armudun eğri dalındaki ishak kuşu feryat fiğan ederdi. Yal(ı)nız söğütler yaslanıverir muntazam bir düşe, bir söze; hicranla salınır durur.

“Çok uzun zamandır susuyorlar...” demişti babam. Evet, bu puslu Kehkeşan'ın altında yüreği burkulan ziyaret ağaçları dilsizliğe vurmuşlardı kendilerini. Yolunda gitmeyen bir şeylere kızmışlardı besbelli. Bu dağdağada yıllar yılı susmak çekilir iş değildi. Gene de susmak; en alımlı süsü onların, derinden gelen eşsiz sesleri, ezgileri...

Gelgelelim, ziyaret ağacının benimle uzun tümceler kurarak konuştuğunu bilmiyordu babam. Bakarsın geceleyin yeniden ışıyacaktı başları. Görürdüm(k). Bozkırın kavruk derisine ılık bir yaz yağmuru çiselerdi. Toprak kokardı yer gök.

SAKARYA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ